

การศึกษาวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

ปริญญานิพนธ์
ของ
พวงชมพู อร่ามกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
เมษายน 2549

การศึกษาวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

บทคัดย่อ
ของ
พวงชมพู อร่ามกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
เมษายน 2549

พวงชมพู อร่ามกุล. (2549). การศึกษาวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง
ปริญญาณพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการการควบคุม : รองศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ. ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม.

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ในโครงการเด็กปัญญาเลิศที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนสาธิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายประถม สังกัดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 8 คน มีระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ๆ ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยกิจกรรมศิลปะ แบบสำรวจเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง และแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design) การวิเคราะห์ผลของข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched Pair Signed-Ranks Test

ผลการวิจัยพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาสูงขึ้นก่อนทำการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยซึ่งกล่าวว่า เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ที่ได้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษามีพัฒนาการการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นกว่าเดิม

A STUDY OF EFFECT OF ART ACTIVITIES TOWARD THE SELF ESTEEM
OF UNDERACHIEVING GIFTED STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
POUNGCHOMPOO ARAMKUL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University
April 2006

Poungchompoo Aramkul. (2006). *A study about the effect of art activities towards the self-esteem of underachieving gifted students*. Master Thesis , M.Ed. (Art Education). Bangkok : Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Prit Supasetsiri and Prof. Sriya Niyomthum

This Research is aimed to study the comparison of the self-esteem of underachieving gifted students before and after learning through the art activities.

The Sample group consists of eight gifted students in Gifted Project who are in Prathomsuksa 6 of first semester in the academic year of 2006 at Satit - Chulalongkorn University school which is responsible by the Faculty of Education : Chulalongkorn University. Eight of them are underachieving gifted students whom were selected by using direct case study method. The experiment takes 8 weeks ; total of 8 sessions, one session per week, one hour per session. The tools in this research are art activities and self-esteem inventories test. This study is an experimental research that follows the one group pretest - posttest designed method. The data analysis used are statistic tools such as Mean, Standard Deviation, Hypothesis Testing Non-Parametric Statistic. The experimental results are compared by using The Wilcoxon Match Pair Signed-Ranks Test.

The results of this research show that ; the level of self-esteem of the underachieving Gifted students are statistically significantly increased at the level of 0.05

In further details, this research finds that these underachieving gifted students who are taught through the art activities have gained a higher level of the self-esteem than before the study of this programme.

การศึกษาวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

ปริญญานิพนธ์
ของ
พวงชมพู อร่ามกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
เมษายน 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

ของ

พวงชมพู อร่ามกุล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2549

.....ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ)

.....กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

(ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นวลลออ ทินานนท์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ พงษ์ ศรีเศรษฐศิริ ประธานคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ และศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม กรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาอย่างมาก จึงกราบขอบพระคุณอย่างสูงทั้งสองท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์วิรุณ ตั้งเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริยุภา พูลสุวรรณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์นวลลออ ทินานนท์ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เกียรติวรรณ อมาตยกุล รองศาสตราจารย์เลิศ อานันท์นะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์มลิวัลย์ ลับไพรี อาจารย์ทินกร บัวพูล และอาจารย์สมศักดิ์ ศิริวิโรจน์สกุล คณะผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำอย่างดีตลอดการทำวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ยุพร แสงทักษิณ และครอบครัวของผู้วิจัยที่สนับสนุน สร้างแรงบันดาลใจ รวมทั้งให้กำลังใจอย่างดีตลอดการศึกษาและการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครอบครัว ครู และอาจารย์ของผู้วิจัยทุกท่านที่อบรมสั่งสอน ให้ความรู้ ช่วยเหลือ เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา และทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

พวงชมพู อร่ามกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปัญญาเลิศ.....	8
ความหมายของเด็กปัญญาเลิศ.....	8
ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศ.....	11
การคัดแยกเด็กปัญญาเลิศ.....	12
ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับเด็กปัญญาเลิศ.....	14
ปัญหาของเด็กปัญญาเลิศ.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปัญญาเลิศ.....	16
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	17
ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	17
ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	17
องค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	19
แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	21
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	
ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง.....	22
ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า	
ความสามารถที่แท้จริง.....	23
สาเหตุที่ทำให้เด็กปัญญาเลิศมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่า ความสามารถที่แท้จริง.....	25
แนวทางในการจัดโปรแกรมเพื่อช่วยเหลือเด็กปัญญาเลิศที่มี	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	
ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง.....	29
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา.....	30
ความหมายของกิจกรรมศิลปศึกษา.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา.....	30
ความหมายของกิจกรรมศิลปศึกษา.....	30
ความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะ.....	31
องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมศิลปะ.....	32
หลักการของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะ.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	41
ลักษณะของแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	47
วิธีการดำเนินการทดลอง.....	48
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	79
ความสำคัญของการวิจัย.....	79
ขอบเขตของการวิจัย.....	79
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	80
สรุปผลการวิจัย.....	80
การอภิปรายผลการทดลอง.....	81
ข้อสังเกตที่ใช้ในการศึกษา.....	83
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	84
บรรณานุกรม.....	85
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	90

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเอง ของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง จากการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษาก่อนและหลังการทดลอง.....	52
2 การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ก่อนและหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษา.....	54

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลักษณะที่เกี่ยวข้อง 3 ด้านของความเป็น Giftedness.....	9
2 การจัดกิจกรรมศิลปศึกษาตามแนวคิดของ คูเปอร์สมิธ.....	43
3 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษา.....	53
4 ผลงานของเด็กหญิงแจน อายุ 11 ปี.....	55
5 ผลงานนักเรียนกิจกรรมตกแต่งหน้ากาก.....	56
6 ผลงานของเด็กหญิงบี อายุ 12 ปี.....	58
7 ผลงานนักเรียนกิจกรรมช้อเล่นๆ ของฉัน.....	59
8 ผลงานของเด็กชายพี อายุ 11 ปี.....	61
9 ผลงานนักเรียนกิจกรรมวาดภาพจับคู่.....	62
10 ผลงานของเด็กชายฟ้า อายุ 13 ปี.....	64
11 ผลงานนักเรียนกิจกรรมกรอรูปเพื่อนรัก.....	65
12 ผลงานของเด็กหญิงฝ้าย อายุ 11 ปี.....	67
13 ผลงานนักเรียนกิจกรรมเกมส์บันไดงู.....	68
14 ผลงานของเด็กชายแบงค์ อายุ 12 ปี.....	70
15 ผลงานนักเรียนกิจกรรมเสือกีฬาของเรา.....	71
16 ผลงานของเด็กหญิงเนย อายุ 10 ปี.....	73
17 ผลงานนักเรียนกิจกรรมลูกโป่งสวรรค์ของฝาก.....	74
18 ผลงานของเด็กชายตัน อายุ 13 ปี.....	76
19 ผลงานนักเรียนกิจกรรมขดลวดช้อเล่น.....	77

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สิ่งที่สำคัญที่สุดต่อการพัฒนาประเทศ คือ การพัฒนาการศึกษาของบุคคลในประเทศนั้นๆ เป็นสำคัญ ซึ่งเห็นได้จากการเน้นนโยบาย และการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคล ในแผนพัฒนาคนและสังคม ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2539 – พ.ศ. 2542) ซึ่งระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนได้เต็มที่ตามศักยภาพ โดยการจัดหลักสูตร และการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง แต่คนส่วนใหญ่มักจะมองข้ามในเรื่องของศักยภาพที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล จากการศึกษาพบว่าจะมีแต่การจัดการเรียนการสอนซ่อมเสริมแก่เด็กที่มีการเรียนรู้ระดับต่ำ ส่วนเด็กที่มีการเรียนรู้ระดับสูงหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มักไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ที่จริงเราควรให้ความสำคัญต่อเด็กเหล่านี้ด้วย เพราะถ้าเด็กที่มีความสามารถพิเศษเหล่านี้ ได้รับการพัฒนาในเรื่องการเรียนที่เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะอย่างเต็มที่ ในอนาคตเด็กเหล่านี้จะกลายเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

เด็กปัญญาเลิศคือทรัพยากรซึ่งประมาณค่ามิได้ของชาติ ถ้าเด็กประเภทนี้ได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่และอย่างถูกวิธี เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่เขาอาจเป็นนักประดิษฐ์ นักคิดค้นทางวิทยาศาสตร์ ทางอุตสาหกรรม ทางหัตถกรรม หรืออาจเป็นวิศวกรที่มีความสามารถ เป็นศิลปินเอกที่น่าชื่นชม อีกทั้งยังสามารถสร้างคุณประโยชน์อันมหาศาลให้แก่ประเทศชาติได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กเหล่านี้ไม่ได้รับการส่งเสริมให้ถูกวิธีหรือถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการดูแล พวกเขาอาจก่ออาชญากรรม กลายเป็นผู้สร้างปัญหาให้แก่สังคม และเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความสูญเสียไปทางการศึกษา (ดุขฎิ บริพัตร ณ อยุธยา. 2540 : 245 – 246) ซึ่งสอดคล้องกับ (ศรียา นิยมธรรม. 2532 : 163 – 164) ที่กล่าวว่าเด็กเก่งนับเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง แต่เปรียบได้กับดาบสองคม เพราะว่าเด็กเก่งเหล่านี้หากได้รับการพัฒนาที่ดีจะทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและต่อประเทศชาติอย่างมหาศาล ในทางตรงกันข้ามหากได้รับการพัฒนาที่ไม่เหมาะสมก็จะเป็นโทษเนื่องจากอาจใช้ความเก่งหรือความฉลาดไปในทางที่ผิด ก่อให้เกิดโทษอย่างมหาศาล ทั้งต่อตนเองและต่อส่วนรวมได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษเหล่านี้ควรส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด

เนื่องจากนักการศึกษามีความเห็นว่าหลักสูตรที่ปกตินั้นไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการพิเศษของเด็กเหล่านี้ได้ และทำให้เด็กเหล่านี้ต้องสูญเสียความสามารถที่มีอยู่ในตัว (ดวงเดือน อ่อนน่วม. 2529 : 54 – 62) อีกทั้งคนส่วนใหญ่มักเข้าใจผิดว่า เด็กที่มีปัญญาดีเหล่านี้สามารถใช้สติปัญญาที่ดีเหล่านั้นแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเองได้ ประกอบกับจากการที่ได้ศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า เด็กประเภทนี้มีปัญหาไม่น้อยไปกว่าเด็กปกติธรรมดาทั่วไป ประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ ปัญหาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือเด็กปัญญาเลิศที่พบอยู่เสมอๆ ได้แก่ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับสติปัญญา หรือต่ำกว่าระดับความสามารถที่แท้จริง (Underachievement) สาเหตุก็คือ การมีความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไม่มีคุณภาพภูมิใจในตนเอง คิดว่าตนเองไม่น่าชื่นชม จึงส่งผลให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง อีกทั้งมีความรู้สึกนึกคิดและมีพฤติกรรมในด้านลบบางประการ อันเนื่องมาจากมีความรู้สึกที่อ่อนไหวง่าย และมีประสาทสัมผัสอันไว มีนิสัยขี้อาย ไม่มีระบบในการคิดและการทำงาน ชอบคิดอะไรแปลกๆ ชอบอยู่คนเดียวเป็นต้น (ดุขฎิ บริพัตร ณ อยุธยา. 2540 : 226

– 234) เป็นความเข้าใจผิดที่ว่าเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษเหล่านี้จะมีแต่ข้อดีไปเสียทุกอย่าง

เนื่องจากเด็กเหล่านี้จะมีปัญหาเช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป แต่ปัญหาของเขาเหล่านั้นต่างออกไปจากเด็กปกติธรรมดา คือ ตามปกติแล้วเด็กฉลาดจะต้องมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของตน ซึ่งในบางครั้งมักพบว่า มีเด็กพวกนี้มีอยู่จำนวนไม่น้อยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ดังที่เราเคยพบในอดีต เช่น โทมัสอัลวาร์เอดิสัน อัลเบิร์ตไอสไตน์ เป็นต้น เด็กที่มีสติปัญญาสูงแต่มีระดับผลการเรียนต่ำ คือมีผลการเรียนเท่ากับเด็กปานกลางในชั้นเรียน สาเหตุที่พบ ได้แก่ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีปัญหาบางอย่างที่ยากจะแก้ได้ ขาดความตั้งใจในการทำงาน มักจะเป็นเด็กที่มีปมด้อย (สุชา จันทน์เอม. 2535 : 12 – 14; อ้างอิงจาก Terman and Oden. 1947)

การที่นักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน นับเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษา เพราะการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อาจนำไปสู่ปัญหาด้านอื่นๆ ได้ ดังนั้นการค้นหาเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงให้พบ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือตั้งแต่ต้นจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะการช่วยเหลืออาจจะไม่ได้ผลเต็มที่เมื่อเด็กเรียนถึงชั้นมัธยมศึกษา และจะกลายเป็นปัญหาที่สะสมมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ก็จะเป็นไปได้ยาก (ศรียา นิยมธรรม. 2532 : บทนำ) นอกจากนี้ อุษณีย์ โพธิสุข (2542 : 71 – 72) ก็ได้กล่าวถึงความรู้สึกและปัญหาของเด็กฉลาดที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่ไม่ดีนั้นว่าต้นตอหรือสาเหตุของปัญหานั้น เกิดเนื่องมาจากเด็กประเภทนี้มีความรู้สึกในทางลบอย่างรุนแรงต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวจนส่งผลถึงการเรียน และมักจะมีพฤติกรรมที่ไม่ดีหรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในที่สุด นักวิจัยศึกษาพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่คือเด็กกลุ่มนี้มีความรู้สึกว่าตัวเองด้อยคุณค่า ไม่มีความสำคัญ เขาจะแสดงออกด้วยอาการไม่ไว้วางใจใคร ไม่สนใจต่อความเป็นไปของใคร และมีความเชื่อว่าไม่มีใครชอบเขา รู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการและไม่เป็นที่ชื่นชมของครอบครัว มีความรู้สึกขัดแย้งในตนเองและขัดแย้งกับผู้อื่นบ่อยๆ มีความรู้สึกไม่ชอบโรงเรียน ไม่ชอบเพื่อน ไม่ชอบวิชาที่เรียน มีความเบื่อหน่ายโรงเรียน ขาดความสนใจและขาดความกระตือรือร้นในการเรียน รวมทั้งมีลักษณะนิสัยการเรียนที่ไม่ดี

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem) หรือความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกว่าตนเองเป็นที่ยอมรับ และเป็นที่ต้องการของผู้อื่น มีความสามารถ มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อสังคม ความรู้สึกดังกล่าวนี้นี้เป็นพลังที่ช่วยให้บุคคลนั้นๆ สามารถเผชิญอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้ด้วยตนเอง ด้วยความเข้าใจ สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีระดับของความวิตกกังวลต่ำ มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี โดยเฉพาะนักเรียนที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง ย่อมมีแนวโน้มว่าจะมีความสามารถทางการเรียน หรือมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2533 : 88 – 90) กล่าวว่าความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความสำคัญต่อชีวิตของคนเรา ถ้าเราไม่มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนมีคุณค่ามีความสามารถ และไม่เห็นความสำคัญของตนเอง ก็ไม่สามารถที่จะทำการต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ และไม่สามารถมองเห็นความสามารถ ความสำคัญของผู้อื่น เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ประเทิน มหาจันทร์ (2536 : คำนำ) ที่กล่าวว่า ความนับถือตนเองเป็นความรู้สึกที่บุคคลนั้นๆ มีต่อตนเองว่า ตนเองมีความสำคัญ มีความหมาย มีคุณค่า และเมื่อบุคคลมีความรู้สึกนับถือตนเอง ก็จะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งบุคคลประเภทนี้ไม่ว่าจะทำอะไรก็ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จ อีกทั้งการนับถือตนเอง มีผลสำคัญต่อทุกช่วงชีวิตของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความสำคัญต่อการเรียนในทางตรงกันข้ามเด็กที่ไม่มีความนับถือในตนเองจะประสบความล้มเหลวในชีวิตเกือบทุกด้าน ตั้งแต่ด้านการเรียน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านการทำงาน บุคคลที่ไม่มีความนับถือตนเอง หรือไม่เห็นคุณค่าในตนเองนั้นเปรียบได้กับคนที่มีความพิการทางบุคลิกภาพเลยทีเดียว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ นักการศึกษาจึงสนใจและทำการศึกษาที่จะหาทางช่วยเหลือเด็ก ปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ตั้งแต่ช่วงแรกเริ่ม เพื่อที่จะได้ดำเนินการช่วยเหลือได้ทันเวลา ซึ่งการช่วยเหลือนั้นจะต้องรู้สาเหตุที่เป็นปัญหาเสียก่อนจึงจะช่วยให้สำเร็จ (รัศมี โพนเมืองหล้า. 2543 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับคุชกรี บริพัตร ณ อยุธยา (2540 : 226 – 227) ที่กล่าวว่า สาเหตุของผลการเรียนต่ำนั้นมีสาเหตุมากมาย ดังนั้น การช่วยเหลือจึงมีวิธีการที่หลากหลาย เนื่องจากสาเหตุที่สำคัญคือ เด็กสูญเสียความเชื่อมั่นในตนเอง วิธีช่วยที่ได้ผลดีที่สุดก็คือ ฝึกให้เด็กเป็นคนเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem) หรือฝึกให้เด็กมีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองในทางบวก

ศิลปศึกษาจัดได้ว่าเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญยิ่งต่อคนทุกกลุ่ม ทุกสถานภาพ เป็นศาสตร์ที่ช่วยเสริมให้ผู้เรียนมีการเจริญเติบโตทางสติปัญญา ทางอารมณ์ ทางกาย ทางสังคม ทางสุนทรียภาพและทางสร้างสรรค์ วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2521 : 163) นิยามว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ให้เด็กได้มีพฤติกรรมอันดีงามทางด้านศิลปะ เป็นวิชาสามัญที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาในด้านต่างๆ โดยให้เด็กได้ทำกิจกรรม มีโอกาสสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาและได้สัมผัสสภาพความเป็นจริง เพื่อเด็ก ๆ จะได้มีประสบการณ์ทางด้านสุนทรียภาพ การสร้างสรรค์ และเทคนิคของการทำงาน จะเป็นการช่วยให้เด็กได้เจริญงอกงามในด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคล่องแคล่วในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้สัมพันธ์กับความคิดและการแสดงออก เลิศ อานันทนะ (2523 : 216) กล่าวว่า ศิลปศึกษา หมายถึง วิชาที่จัดการเรียนการสอนขึ้นภายในโรงเรียน และสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัย ทุกระดับความสามารถ ได้มีโอกาสแสดงออกอย่างมีอิสระทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดจินตนาการตามความสนใจและความถนัดทางธรรมชาติของเด็กแต่ละคน ซึ่งกิจกรรมทางศิลปะนั้น ประกอบด้วย การเขียนภาพ ระบายสี การปั้น การแกะสลัก ดนตรีและฟ้อนรำ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวว่า ศิลปะสามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะความเชื่อมั่นในตนเองเกิดได้จากการที่ตนเองได้หวัง ได้คิด และได้กระทำให้ความคิดนั้นเป็นจริงขึ้นมา เมื่อความหวังและความคิด เหล่านั้นมีสัมฤทธิ์ผลอยู่เสมอๆ จะทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน เนื่องจากมีความมั่นใจที่ได้หวัง ได้วางแผนและมีความมั่นใจที่ได้คิดอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถกระทำได้ โดยผ่านกิจกรรมทางศิลปศึกษานั้นเอง (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539 : 97 – 98) ในบรรดากระบวนการเรียนการสอนที่จัดขึ้นในโรงเรียนนั้น วิชาศิลปศึกษา นับได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการต่างๆ ของเด็ก โดยเฉพาะรูปแบบของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะและเหมาะสมกับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โดยเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ เพราะศิลปศึกษาเป็นวิชาที่เด็กทุกประเภทสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระ สามารถระบายความรู้สึกภายในออกมา เพื่อทำให้เกิดความพึงพอใจ มีความสุขและความภาคภูมิใจ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้นอีกด้วย อีกทั้งศิลปะเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ด้านสติปัญญา การแก้ปัญหา การแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ จากมโนภาพที่ได้จากความจริง และทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งช่วยให้เด็กมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ และมีความมั่นใจในตนเอง อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดบุคลิกภาพที่ดีอีกด้วย

เด็กในวัยประถมศึกษาเป็นวัยที่มีความคิดริเริ่ม อยากทำอะไรด้วยตนเอง การได้ทำอะไรด้วยตนเอง การได้ทดลองทำสิ่งต่างๆ ทำให้มีความสุขสนุกสนาน แต่หากเด็กไม่ประสบความสำเร็จจากการทำงาน หรือไม่มีโอกาสได้คิด จะทำให้เด็กขาดโอกาสพัฒนาตนเอง เกิดความคิดหวาดระแวง มีความคิดสับสน ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (เลิศ อานันทนะ. 2532 : 140) เนื่องจากเด็กวัยนี้กระตือรือร้นที่จะแสดงออก แต่มีช่วงระยะเวลาที่เด็กสนใจจะมีระยะสั้นถ้าเด็กหมดความสนใจก็จะทำงานไม่สำเร็จ หรือทำได้ไม่เป็นที่เรียบร้อย เด็กจะพยายามทำในสิ่งที่เขาคิดว่าทำได้สำเร็จ และเมื่อได้รับความสำเร็จหลายๆ ครั้งต่อเนื่องกัน จะทำให้เขารู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เนื่องจากกิจกรรมศิลปะ สามารถตอบสนองความ

ต้องการดังก้าวของเด็กได้เป็นอย่างดี เพราะส่งเสริมความกล้าที่จะแสดงออกซึ่งความเห็นที่เป็นของตนเอง อย่างอิสระ เกิดความภาคภูมิใจ และเกิดกำลังใจ ซึ่งกิจกรรมศิลปะนั้นๆ ต้องจัดกิจกรรมอย่างมีขั้นตอนตามความเหมาะสมกับวัย และลักษณะเฉพาะของเด็ก ให้เด็กได้มีโอกาสสร้างผลงานให้ปรากฏได้และประสบความสำเร็จในการถ่ายทอด

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มระดับของการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง โดยการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ระหว่างก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะศึกษา และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ พัฒนา และส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้นำกิจกรรมศิลปะศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ เป็นนักเรียนในโครงการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม สังกัดคณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีขั้นตอนในการคัดเลือกดังนี้

1. เด็กนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง คือ เป็นนักเรียนในโครงการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม สังกัดคณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ครูผู้สอนเสนอรายชื่อนักเรียนที่เป็นนักเรียนในโครงการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม สังกัดคณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยครูผู้สอนพิจารณาขั้นแรกว่าเป็นเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง
3. นำแบบสำรวจเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงไปให้ผู้ปกครองของนักเรียนสำรวจเด็กนักเรียนของตนเอง จากนั้นสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพิ่มเติม
4. เมื่อได้รายชื่อเด็กนักเรียนแล้ว นำแบบสำรวจเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงไปให้ครูสำรวจเด็กนักเรียนของตน จากนั้นจึงสัมภาษณ์ครูผู้สอนเพิ่มเติม

5. นำแบบสำรวจที่ผู้ปกครองและครูผู้สอนตอบสนองความคิดเห็นมาทบทวน และพิจารณาครั้งสุดท้ายว่าเป็นเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง จำนวน 8 คน เพื่อนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมศิลปะศึกษา
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การมีความรู้สึกหรือมีความคิดเกี่ยวกับตนเอง ว่ามีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของคนใกล้ชิด หรือมีความคิดเกี่ยวกับตนเองว่ามีคุณค่า ได้รับการยอมรับว่าเป็นคนเก่ง มีความสามารถ มีความสำคัญต่อผู้อื่น สิ่งดังกล่าวเหล่านี้สามารถวัดได้จากแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งแปลและปรับปรุงจากของ คูเปอร์สมิธ (The Coopersmith Self - Esteem Inventory School Form) ฉบับใช้กับนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 8 – 15 ปี (Coopersmith. 1984) ซึ่งแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเองนี้แบ่งเป็น 5 ด้าน (รัศมี โพนเมืองหล้า. 2543 : 6)

1.1 ด้านตนโดยทั่วไป (general self) หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ได้แก่ ความสามารถโดยทั่วไป ค่านิยมส่วนบุคคล ระดับของความคาดหวังต่าง ๆ

1.2 ด้านสังคม – เพื่อน (social self-peers) หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและเพื่อน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน การได้รับการยอมรับจากเพื่อน

1.3 ด้านโรงเรียน – การศึกษา (school-academic) หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและการเรียน ได้แก่ การได้รับการยอมรับจากครู การประสบความสำเร็จในการเรียน

1.4 ด้านทางบ้าน – พ่อแม่ (home-parents) หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับทางบ้านและพ่อแม่ ได้แก่ การมีความสำคัญกับทางครอบครัว การได้รับการยอมรับจากพ่อแม่

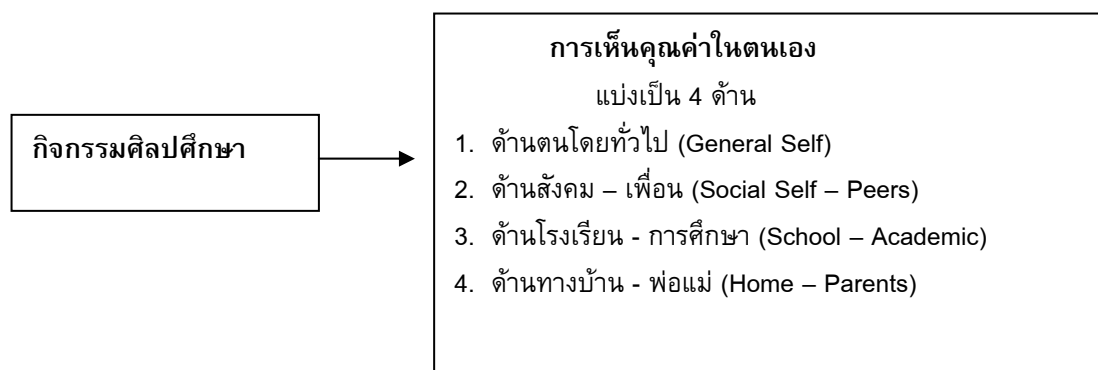
1.5 ด้านการวัดความจริงใจของผู้ตอบ

2. เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

หมายถึง เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นักเรียนในโครงการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม สังกัดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงว่าเป็นเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

3. การจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา หมายถึง การเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา โดยการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองและสร้างศิลปะนิสัยให้กับผู้เรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ที่ได้รับการเรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมศิลปศึกษา จะมีพัฒนาการของการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นกว่าเดิม

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปัญญาเลิศ
 - 1.1 ความหมายของเด็กปัญญาเลิศ
 - 1.2 ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศ
 - 1.3 การคัดแยกเด็กปัญญาเลิศ
 - 1.4 ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวกับเด็กปัญญาเลิศ
 - 1.5 ปัญหาของเด็กปัญญาเลิศ
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปัญญาเลิศ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 2.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 2.2 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 2.3 องค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 2.4 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
3. เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง
 - 3.1 ความหมายของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง
 - 3.2 ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง
 - 3.3 สาเหตุที่ทำให้เด็กปัญญาเลิศมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง
 - 3.4 แนวทางในการจัดโปรแกรมเพื่อช่วยเหลือเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง
 - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปศึกษา
 - 4.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปศึกษา
 - 4.2 ความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา
 - 4.3 องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา
 - 4.4 หลักการของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ
 - 4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปศึกษา

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปัญญาเลิศ

1.1 ความหมายของเด็กปัญญาเลิศ

คณะกรรมการแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีปัญญาเลิศและมีความสามารถพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2541) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญญาเลิศของเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษไว้ดังนี้

เด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านทั้งในด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ การสร้างงานทางด้านทัศนศิลป์ และศิลปะการแสดง ความสามารถทางดนตรี ความสามารถทางกีฬา และความสามารถ ทางวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่ง อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอื่นๆ ที่มีอายุระดับเดียวกัน ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน

คำนิยามของคำว่า “gifted หรือ talented” ที่มีความหมายและใช้กันทั่วโลก เป็นคำนิยามที่ได้มาจากรากฐานของคำนิยามของ U.S Office of Education ที่ปรับปรุงใน ค.ศ. 1993 ได้ความหมายไว้ดังนี้

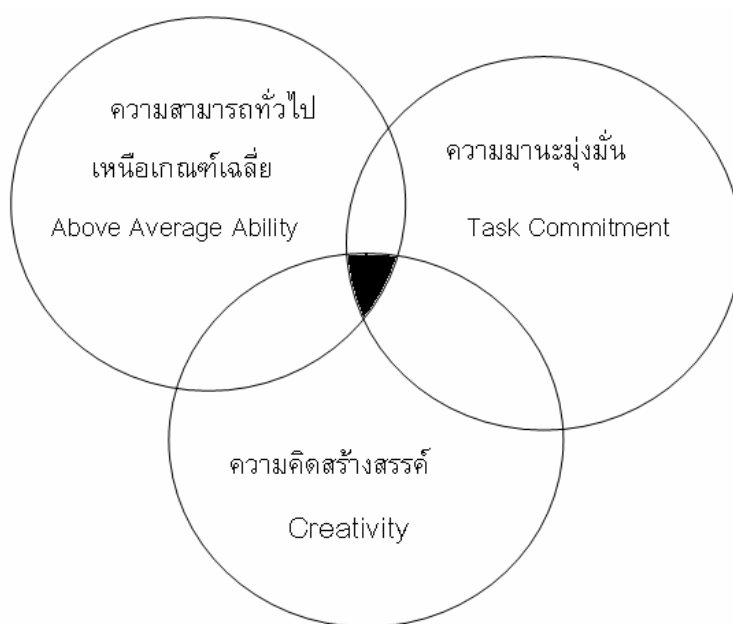
เด็กที่มีความสามารถพิเศษ เป็นเด็กที่แสดงออกถึงความสามารถอันโดดเด่น หรือแสดงศักยภาพที่จะพัฒนาให้โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ได้ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่มีสภาพแวดล้อม หรือประสบการณ์คล้ายคลึงกัน หรืออายุพ่วงๆ กัน ความสามารถพิเศษที่เหนือคนอื่นนี้อาจมีเพียงด้านเดียวหรือหลายด้าน ดังต่อไปนี้

1. ทางด้านสติปัญญาทั่วไป (Intellectual Ability)
2. ทางวิชาการสาขาใดสาขาหนึ่ง (Specific Academic Ability)
3. ทางความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking Ability)
4. ทางการเป็นผู้นำ (Leadership Ability)
5. ทางศิลปะหรือทางดนตรี (Visual Performing Art & Music)

ซึ่งเด็กดังกล่าวเหล่านี้มีลักษณะที่ต้องการการศึกษาที่แตกต่างจากระบบการศึกษาปกติ

คำนิยามที่เป็นที่นิยมอีกนิยามหนึ่งเป็นของ Joseph S.Renzulli (1994 : 31) ซึ่งกล่าวว่าเด็กปัญญาเลิศ คือ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ 3 ประการ ด้วยกัน คือ

1. มีความสามารถทางภูมิปัญญาสูงกว่าเด็กปกติ (Above Average Ability)
2. มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ (Task Commitment)
3. มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)

ภาพประกอบ 1 ลักษณะที่เกี่ยวข้อง 3 ด้านของความเป็น Giftedness
 “Renzulli’ Graphic Definition of Giftedness” (1994 : 31)

คำนิยามของ Stenberg (1996) ในทฤษฎีที่ชื่อว่า Triarchie Theory ซึ่งนักวิชาการเรียกว่าทฤษฎีสามห่วง หรือทฤษฎีสามเกลียวเชื่อม ได้แบ่งความสามารถของคนเป็น 3 ด้าน คือ

1. นักวิเคราะห์ (Analytic) สามารถทำแบบทดสอบต่างๆ ได้ดี เป็นนักแก้ปัญหาและมีความโดดเด่นเรื่องการใช้เหตุผล
2. นักสังเคราะห์ (Synthetic) มีความสามารถโดดเด่นเรื่องการใช้ความคิดแบบสร้างสรรค์ มองอะไรกว้างขวาง เป็นคนมีสติปัญญา มีความคิดลุ่มลึก
3. นักปฏิบัติ (Practical) สามารถประยุกต์สิ่งต่างๆ มาใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถแก้ปัญหาชีวิตประจำวันและทางอาชีพการงานได้ดี

ทฤษฎีของการ์ดเนอร์ (Howard Gardner. 1983) ที่ชื่อว่า “Multiple Intelligence theory” มีความเชื่อว่า

ความสามารถทางสมองของมนุษย์นั้นมีความสลับซับซ้อน ดังนั้น จึงไม่ควรให้ความสำคัญกับความสามารถด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ แล้วทั้งความสามารถอื่นๆ ของมนุษย์ไปเข้าจำแนกความสามารถของมนุษย์ออกเป็น 7 ด้านด้วยกัน คือ

1. ด้านภาษา (Linguistic) คนกลุ่มนี้เป็นนักคิด ชอบใช้ภาษา ชอบอ่าน ชอบขีดเขียน สามารถเรียนรู้ได้ดีในเรื่องภาษาจากการเห็น การจำจากเสียง การเข้าใจความหมายของคำ ตาม หลักเกณฑ์ของภาษา วิธีการสร้างสรรค์ทางภาษาอาจสังเกตได้จากการพูดหรือการเขียน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของนักประพันธ์ นักเขียน นักพูด เป็นต้น
2. ด้านดนตรี (Musical Ability) คนกลุ่มนี้ชอบฟังและทำเสียงเพลงมีสุนทรีย์ยะด้านดนตรีในรูปแบบต่างๆ เมื่อได้ยินเสียงเพลงจะเต้นทันที คนกลุ่มนี้ชอบจดจำด้วยเสียงเพลง มีความสามารถ ในเรื่องของจังหวะ เช่น นักเขียน นักพูด นักประพันธ์ เป็นต้น

3. ด้านความคิดแบบเหตุผลและแบบนักคณิตศาสตร์ (Logical Mathematics Ability) คน กลุ่มนี้เป็นคนชอบคิดแบบใช้เหตุผล สามารถสร้างความคิด สรุปความคิด ปรับเปลี่ยนระบบวิธีคิดใหม่ๆ สามารถควบคุมระเบียบต่างๆ ชอบกิจกรรมประเภทลึบสมอง ประลองปัญญา เกมส์ต่าง ๆ โดยเฉพาะเกมส์ที่ใช้ความคิด สนุกสนานกับการเล่นเกมส์คอมพิวเตอร์

4. ด้านทิศทาง/มิติสัมพันธ์ (Spatial Ability) คนกลุ่มนี้สามารถจินตนาการ

เป็นรูปภาพ ชอบใช้เวลาวาดภาพ ออกแบบสิ่งต่างๆ ชอบเล่นก่อสร้าง เล่นเครื่องจักร เครื่องยนต์ มีความรวดเร็วเรื่องมิติต่างๆ เช่น สถาปนิก จิตรกร วิศวกร นักภูมิศาสตร์ เป็นต้น

5. ด้านการกีฬาและการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ (Bodily Kinesthetic Ability) คนกลุ่มนี้มีความ

สามารถทางด้านกีฬาต่างๆ การเต้นรำ กิจกรรมเข้าจังหวะ บางคนชอบเย็บปักถักร้อย บางคนชอบงานพิมพ์ดีด ได้แก่ พวกนักกีฬา ช่างฝีมือ เป็นต้น

6. ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Intrapersonal Ability) คนกลุ่มนี้สามารถเข้าใจคน มีความเป็นผู้นำ สามารถตัดสินใจ สามารถแก้ปัญหา ลดความขัดแย้งและควบคุมคนอื่นได้ดี สามารถเข้าใจผู้อื่น แสดงการตอบสนองต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม เช่น นักการเมือง ครูแนะแนว จิตแพทย์ หรือผู้ให้คำปรึกษาต่าง ๆ เป็นต้น

7. ด้านจิตและความคิด (Interpersonal Ability) คนกลุ่มนี้เป็นคนที่มีความลึกซึ้งทางเรื่องจิตใจของตน ความรู้สึกของตน ชอบคิดฝัน สามารถสร้างความคิดและจินตนาการ มีความเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ทั้งทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก จุดเด่น จุดด้อยของตน เช่น นักประพันธ์ นักคิด นักปราชญ์ นักบวช เป็นต้น (อุษณีย์ โพธิ์สุข. 2541 : 35 – 36; อ้างอิงจาก Gardner. 1983)

จะเห็นว่าทฤษฎีดังกล่าวเหล่านี้มีจุดเด่นในด้านการแยกแยะประเภทหรืออธิบายลักษณะความสามารถมนุษย์ได้ดี แต่ยังมีปัญหาในเรื่องการพัฒนาเครื่องมือสำรวจ ศักยภาพ และแนวทางการพัฒนาในระบบโรงเรียน สาเหตุอาจเนื่องจากเป็นทฤษฎีที่สังเคราะห์มาจากการศึกษาเรื่องการทำงานของสมองมนุษย์

มาร์แลนด์ (Marland. 1972) ได้บัญญัติศัพท์ความหมายคำว่า “Gifted and Talented” ได้อย่างกว้างขวาง และมีผู้นิยมใช้กันมากมายหลายประเทศ กล่าวว่า เด็กเก่งคือ เด็กที่มีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือมีความสามารถมากกว่าหนึ่งด้านดังต่อไปนี้

1. ภูมิปัญญาทั่วไป (Intellectual Ability)
2. ความถนัดเฉพาะวิชา (Specific Academic Aptitude)
3. ความคิดสร้างสรรค์ระดับสูง (Creative and Productive Thinking)
4. ความสามารถในการเป็นผู้นำ (Leadership Ability)
5. ความสามารถทางด้านศิลปะ ด้านการแสดงและด้านดนตรี (Visual and Performing Art)
6. ความสามารถใช้กล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส (Psychomotor Skill)

หนังสือ The New Encyclopedia Britannica (1985) ได้นิยามความหมายเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (Talented) ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถพิเศษที่มีอยู่และสามารถทำได้รวดเร็วและง่ายดาย ซึ่งรวมถึงความชำนาญโดยเฉพาะ หรือตามความหมายของกรมวิชาการ (2521) ความสามารถพิเศษคือความสามารถ หมายถึง ความสามารถพิเศษหรือความถนัดตามธรรมชาติที่พัฒนาขึ้นจากการฝึกฝน ได้แก่ ความสามารถ

ทางดนตรี ศิลปะ เป็นต้น นอกจากนี้ ในเอกสารของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2535) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กที่มีความสามารถพิเศษ จะมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง และแสดงในแง่ของปริมาณ ซึ่งจะใช้การคัดเลือกมากกว่าการคัดแยก ได้แก่ ความสามารถทางด้านต่างๆ ต่อไปนี้

- ความสามารถพิเศษทางวิชาการ (Academic Talent)
- ความสามารถพิเศษทางศิลปะ (Artistic Talent)
- ความสามารถพิเศษทางความคิดริเริ่ม (Creative Talent)
- ความสามารถพิเศษทางการละคร (Dramatic Talent)
- ความสามารถพิเศษทางมนุษยชาติ (Humanistic Talent)
- ความสามารถพิเศษทางการเป็นผู้นำ (Leadership Talent)
- ความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ (Mathematics Talent)
- ความสามารถพิเศษทางเชิงกล (Mechanical Talent)
- ความสามารถพิเศษทางภาษาสมัยใหม่ (Modern Language Talent)
- ความสามารถพิเศษทางดนตรี (Musical Talent)
- ความสามารถพิเศษทางทักษะของร่างกาย (Physical Talent)
- ความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ (Science Talent)
- ความสามารถพิเศษทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Talent)
- ความสามารถพิเศษทางการเขียน (Writing Talent)

1.2 ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศ

ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศนั้น ส่วนมากสามารถเห็นได้ตั้งแต่เยาว์วัย และเมื่อเติบโตขึ้น จะมีส่วนประกอบหลายอย่างมาบดบังความเป็นปัญญาเลิศของเขา เช่น สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความสามารถ ดังนั้น การสังเกตลักษณะนิสัยจึงเป็นสิ่งที่จะสามารถช่วยให้เราตระหนักถึงความสามารถที่แท้จริงของเขาได้

โครงการเด็กปัญญาเลิศที่มีชื่อเสียงของโลก มักมุ่งที่จะค้นหาวิธีการที่สามารถคัดแยก และอบรมเลี้ยงดูเด็กเหล่านี้ ดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา (2523) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กปัญญาเลิศเมื่อตอนเยาว์วัยไว้ดังนี้

1. ใช้ศัพท์สูงและซับซ้อนเกินวัยทั้งปริมาณคำและคุณภาพของคำ รวมทั้งการใช้ประโยคได้ยาวกว่าเด็กธรรมดา
2. มีสายตาแหลมคม รู้จักสังเกตสิ่งต่างๆ ได้ถี่ถ้วน และมีความอยากรู้อยากเห็น
3. สามารถจดจำสิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย
4. มีสมาธิดีเยี่ยม
5. สนใจสิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง
6. สามารถเข้าใจสิ่งที่ซับซ้อน พิสดารและเชื่อมโยงกับสิ่งต่างๆ ได้เป็นอย่างดี
7. มีทักษะสูงในการแยกแยะแฉกแจง และมีความโน้มเอียงที่จะแข่งวดกวดขันกับตนเอง
8. มีความคิดอ่านนอกกระเบียบแบบแผน ชอบคิดอะไรเล่นสนุก ชอบคิดอย่างอิสระ มีประสาทความรู้สึกนึกคิดลึกซึ้ง มีความประณีต ว่องไวเป็นพิเศษ
9. สามารถอ่านหนังสือในระดับเดียวกับเด็กที่เรียนสูงได้กว้างสองชั้นเรียนเป็นอย่างน้อย
10. มีความถนัดและความสนใจพิเศษ

ดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา (2531) ได้ถอดบทความประกอบภาพสไลด์ของ National State Leadership Training Institute on the Gifted and the Talented ซึ่งได้รวบรวม ข้อเขียนของนักจิตวิทยาคนสำคัญและนักการศึกษาอีกหลายท่านที่ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กปัญญาเลิศคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. มีประสาทรับรู้ไวเป็นพิเศษ คือ เป็นเด็กที่สามารถสัมผัสและมีปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา ช่างสังเกต มีประสาทไวและตื่นตัวอยู่เสมอ
2. มีความอยากรู้อยากเห็นอย่างเข้มข้น มักจะตั้งคำถามกับตัวเองและบุคคลอื่นทั่วๆ ไปอยู่เสมอ พากเพียรหาคำตอบให้ได้โดยวิธีสำรวจ แสวงหาและค้นคว้าโดยลำพัง มีการทดลองแสวงหาข้อมูลจากสิ่งต่างๆ อยู่เสมอ
3. มีความสามารถแก้ปัญหาและเข้าใจสิ่งต่างๆ ในระดับสูง สามารถคิดอย่างมีเหตุผล ตั้งข้อสรุปได้ ตั้งหลักเกณฑ์อย่างกว้างๆ ได้ ประยุกต์ใช้ความเข้าใจกับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ และตั้งข้อสันนิษฐานได้
4. มีแรงผลักดันและมีความวิริยะ อุตสาหะ มีความรับผิดชอบในงานที่ตัวเองเลือกทำอย่างสูง ผังตัวผิงใจอยู่กับงานได้นานๆ หมกมุ่น ทุ่มเททั้งเรี่ยวแรงและเวลาให้แก่งานที่ตนสนใจอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย จนกระทั่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจ
5. มีแรงผลักดันที่จะดำเนินงานให้สมบูรณ์ปราศจากที่ติ โดยมักจะตั้งเป้าหมายไว้กับตนเอง และงานที่เลือกไว้สูงมาก มักจะแสวงหาคุณภาพจากการทำงานมากกว่าอย่างอื่น
6. ชอบการแสวงหาสิ่งที่ท้าทายความคิด มักจะเลือกงานที่มีความซับซ้อน พิสดาร ทำทลายความคิดในระดับสูง มักจะมองข้ามงานที่ง่ายๆ ชอบเล่นเกมส์ที่ใช้ความคิดและเหตุผล ไม่ยอมที่จะมีคนป้อนคำตอบให้ มักจะมีความสนุกกับข้อคิดแปลกๆ และคำศัพท์ใหม่ๆ อยู่เสมอ
7. มีความคิดแปลกไม่เหมือนใครและมีอารมณ์ขัน จะนำเอาส่วนประกอบต่างๆ มาจัดกลุ่มเสนอในรูปและขบวนการที่ใหม่ ไม่ซ้ำแบบใคร เวลาทำงานจะใช้วิธีการที่พิสดาร ผิดแผกไปจากคนอื่น ผลงานมักแสดงอารมณ์ขันต่างๆ นานา มีความคิดแตกแขนงหลายทาง และมักคิดในสิ่งที่คนอื่นทั่วๆ ไปนึกไม่ถึง

8. เป็นคนเจ้าความคิด มีความอิสระเสรีในการคิดและการกระทำ เป็นเด็กที่คิดฟุ้งตนเอง โดยหาแนวปฏิบัติด้วยตนเองอยู่เสมอ คิดและทำอะไรเอง ไม่สะดุ้งสะเทือนอะไรกับความลึกลับ กลุ่มเครือ หรือความแปลกประหลาดพิสดารต่าง ๆ

9. มีความสนใจในรายละเอียดต่างๆ คือ มีความคิดอ่าน ตกแต่ง เพิ่มเติม เสริมแต่งอยู่เสมอ มีความคิดเห็นต่างๆ ด้วยคำตอบนานาชนิด ด้วยข้อแก้ไขนานาประการ เสนอความคิดให้ผู้คนเลือกได้อย่างหลากหลายอยู่เสมอ มักจะสนใจในรายละเอียดอย่างไม่รู้จบสิ้น

10. มีความรู้สึกละเอียดลึกซึ้งและว่องไว ได้แก่ เด็กมีปฏิกริยารุนแรงเกี่ยวกับปัญหาทางจริยธรรมและทางสังคม มีความอ่อนไหวไปกับ ความอยุติธรรม การเยาะเย้ย การทอดทิ้ง ทำให้เป็นคนเข้มงวดกับตนเองอย่างเกินขอบเขต

หมายเหตุ : ควรตระหนักว่าเด็กปัญญาเลิศไม่ได้มีลักษณะทั้ง 10 ประการ ที่กล่าวมาข้างต้น แต่อาจมีหลายประการหรือบางประการเท่านั้น และเนื่องจากหลายสาเหตุด้วยกัน

1.3 การคัดแยกเด็กปัญญาเลิศ

ในการพิจารณาคัดแยกเด็กปัญญาเลิศเข้าร่วมในโปรแกรมนั้น ความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น มี 2 กรณี คือ อาจคัดแยกเด็กที่ไม่ใช่เด็กปัญญาเลิศเข้าร่วมโปรแกรม และไม่สามารถคัดแยกเด็กปัญญาเลิศได้ ความผิดพลาดนี้ย่อมมีผลกระทบทั้งต่อตัวโปรแกรมเองและต่อตัวเด็ก ปัญหาที่พบบ่อย คือ โปรแกรมของ

โรงเรียนไม่หลากหลายพอที่จะให้เด็กปัญญาเลิศทุกคนได้เข้าร่วมโปรแกรมหรือไม่สามารถคัดแยกเด็กปัญญาเลิศเข้าร่วมโปรแกรมได้ การคัดแยกที่มีประสิทธิภาพ คือ การคัดแยกที่พยายามให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

เฮร์เกน (ดวงเดือน อ่อนน่วม. 2529 : 20 – 32; อ้างอิงจาก Hegen. 1980) ได้กล่าวถึงการคัดแยกที่มีประสิทธิภาพว่า ควรมีลำดับขั้นตอนในทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. กำหนดความหมายของคำว่า “ปัญญาเลิศ”
2. กำหนดแหล่งข้อมูล คือ กำหนดว่ามีแหล่งใดบ้างที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กตามความหมายของคำว่า “ปัญญาเลิศ” ที่กำหนดไว้
3. เก็บรวบรวมข้อมูล คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีต่างๆ จากแหล่งข้อมูลในข้อ 2
4. กำหนดวิธีการพิจารณาข้อมูล คือ การหาวิธีการในการพิจารณาข้อมูลที่รวบรวมได้ในข้อ 3 เพื่อใช้ในการตัดสินใจคัดแยกเด็กที่จะเข้าร่วมในโปรแกรม

ดวงเดือน อ่อนน่วม (2529 : 22) อธิบายเกี่ยวกับเด็กปัญญาเลิศที่ครูไม่เลือกเข้าโครงการ ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์หรือเด็กที่ต่อต้านหรือไม่สนใจการเรียน ซึ่งการสังเกตของครูควรใช้ประกอบกับการทดสอบระดับสติปัญญาด้วย และการทดสอบผลสัมฤทธิ์นั้น ไม่ควรใช้เพียงอย่างเดียว

จรรยา สุวรรณทัต (2529 : 3) กล่าวว่า การคัดแยกเด็ก ควรสอบถามพ่อแม่ หรือผู้ปกครองเด็กเพิ่มเติมด้วย เนื่องจากพ่อแม่สามารถให้ข้อมูลที่กว้างขวางกว่าครู ในแง่ของการใช้เวลาของเด็ก ขณะอยู่นอกโรงเรียน ทักษะ และความสามารถพิเศษ ปฏิภินิสัยสนองตอบต่อเหตุการณ์เฉพาะหน้า หรือต้องงานที่ย่างยากซับซ้อน การเลือกหนังสือที่อ่าน เรื่องที่ขบพุดถึงตลอดจนภาษาที่ใช้ พ่อแม่ของเด็กเหล่านี้จะสามารถค้นพบความสามารถพิเศษของเด็กตั้งแต่เยาว์วัย และถ้าได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และใช้สติปัญญาเพื่อการสร้างสรรค์มากขึ้น

ศรียา นิยมธรรม (2535 : 389 – 392) ได้กล่าวถึง การคัดแยก แบ่งออกเป็นสามขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นเสนอชื่อโดยผู้ใกล้ชิดและรู้จักเด็ก เช่น ผู้ปกครอง ครู เพื่อน หรือตัวเด็กเอง เป็นผู้ให้รายละเอียด โดยมีแบบตรวจสอบรายการระเบียบประวัติหรือแบบสอบถามให้ตอบ ทั้งนี้เป็นการอาศัยการสังเกตของบุคคลเหล่านี้ บางครั้งก็เป็นการสอบถามง่ายๆ ว่าใครมีลักษณะเด่น ฯลฯ ข้อมูลต่างๆ ที่ได้ในขั้นนี้ ไม่ว่าจะจากการตอบแบบสอบถามจาก ระเบียบประวัติ หรือแบบตรวจสอบการสัมภาษณ์ จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะรายงานเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กประกอบการลงความเห็นได้ และอาจใช้คัดแยกเด็กในขั้นแรกและใช้ประกอบเครื่องมืออื่นๆ ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 2 การคัดแยกอย่างเป็นทางการ โดยใช้เกณฑ์การคัดแยกตามหลักวิชาการอย่างเป็นทางการ โดยใช้เครื่องมือ ซึ่งใช้ง่ายและรวดเร็ว ผู้ใช้ต้องมีความชำนาญ

ขั้นที่ 3 ขั้นวินิจฉัย โดยใช้เครื่องมือเป็นทางการ เพื่อทดสอบความสามารถด้านต่างๆ ของเด็กอย่างละเอียดลึกซึ้งขึ้นกว่าสองขั้นตอนแรก มักเป็นการดำเนินการต่อจากสองขั้นตอนแรก เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่

- 3.1 แบบทดสอบสติปัญญารายบุคคล
- 3.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3.3 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์
- 3.4 แบบทดสอบความถนัด
- 3.5 แบบสำรวจความสนใจ

รูเบนเซอร์ (Rubenzer. 1979 : 304) กล่าวว่า มีครูเพียงร้อยละ 50 เท่านั้น ที่รู้สึกว่าการประสบความสำเร็จในการระบุชื่อและพิจารณาว่านักเรียนคนใดเป็นเด็กปัญญาเลิศ และได้ค้นพบว่าครูสามารถระบุเด็กได้ถูกต้องมากขึ้น เมื่อครูใช้แบบสำรวจพฤติกรรม (Behavioral Characteristics) เป็นเกณฑ์ในการสังเกต

จากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวทำให้ทราบว่า การคัดแยกเด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน มักจะเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของคุณลักษณะต่างๆ โดยแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบต่างๆ กัน เด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านบางคนแสดงลักษณะนิสัยออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน บางคนแสดงออกมาในลักษณะรวมๆ และบางคนก็ไม่แสดงออกมาให้เห็นที่สังเกตได้ เช่น เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำทางการเรียน มักจะถูกปล่อยไม่สนใจที่จะนำมาพิจารณา เป็นต้น ดังนั้น จึงไม่ควรใช้วิธีการหนึ่งวิธีการใด ควรใช้หลายๆ วิธีประกอบกันในการพิจารณาคัดแยก

1.4 ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวกับเด็กปัญญาเลิศ

ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญานั้น บลูม (Bloom. 1956) ได้จัดประเภทวัตถุประสงค์ของการศึกษาออกมาในด้านความรู้ ความคิด (Cognitive Domain) และด้านความรู้สึก (Affective Domain) และได้จัดลำดับพฤติกรรมจากต่ำไปหาสูงไว้ดังนี้

1. ความรู้ความจำ (Knowledge) ตัวอย่างคำกริยาที่บ่งบอกพฤติกรรม เช่น บอก แสดง รวบรวม ชี้บ่ง ระบุ ฯลฯ
2. ความเข้าใจ (Comprehension) ตัวอย่างคำกริยาที่บ่งบอกพฤติกรรม เช่น แปล ความหมาย ทำนาย อธิบาย บรรยาย สรุป สาธิต ฯลฯ
3. การนำไปใช้ (Application) ตัวอย่างคำกริยาที่บ่งบอกพฤติกรรม เช่น แก้ปัญหา ทดลอง ฯลฯ
4. การวิเคราะห์ (Analysis) ตัวอย่างคำกริยาที่บ่งบอกพฤติกรรม เช่น เปรียบเทียบ จัดประเภท จัดกลุ่มสัมพันธ์ ฯลฯ
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) ตัวอย่างคำกริยาที่บ่งบอกพฤติกรรม เช่น ออกแบบ เรียบเรียง สร้าง ฯลฯ
6. การประเมินค่า (Evaluation) ตัวอย่างคำกริยาที่บ่งบอกพฤติกรรม เช่น ดีความ ตันสิน วิวิจารณ์ ฯลฯ

ดวงเดือน อ่อนน้อม (2529 : 33 – 35) ได้นำเสนอแนวคิดในการพัฒนาสติปัญญาว่ามี 4 ขั้น เด็กปัญญาเลิศ คือ เด็กที่做事情ที่ต้องใช้ระดับสมรรถภาพทางสมองสูงกว่าวัยได้ เช่น เด็ก 5 ขวบ จะแสดงถึงแนวของการมีความสามารถพิเศษ (Malls and Heinemann)

ลำดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญา มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นประสาทสัมผัส (Sensorymotor Stage)
2. ขั้นก่อนปฏิบัติการ (Preoperational Stage)
3. ขั้นปฏิบัติการรูปธรรม (Concrete – Operational Stage)
4. ขั้นปฏิบัติการนามธรรม (Formal – Operational Stage)

อาร์ รังสินนท์ (2532 : 29) ได้อธิบายความหมายของความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาเป็นพื้นฐาน คือ ความคิดออกนอกนัยไว้ 4 ลักษณะ ได้แก่

1. ความคิดริเริ่ม (Originality)
2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency)
3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่กล่าวทั้งหมดนี้พอสรุปให้เห็นได้ชัดว่า ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา ซึ่งในแต่ละยุคสมัย จะยึดถือทฤษฎีเกี่ยวกับเด็กปัญญาเลิศแตกต่างกันไปในยุคสมัยแรกๆ จะเชื่อว่าเป็นพันธุกรรมที่เป็นตัวกำหนดสติปัญญา แต่ในปัจจุบันเราจะมองทั้งพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมประกอบกันในการส่งเสริมให้เด็กแสดงความเป็นปัญญาเลิศได้สูงสุดตามศักยภาพที่เขามีอยู่

1.5 ปัญหาของเด็กปัญญาเลิศ

ดวงเดือน อ่อนน้อม (2529 : 88 – 89) ได้กล่าวถึงปัญหาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือเด็กปัญญาเลิศว่าประกอบไปด้วย

1. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถที่แท้จริง (Underachiever) ซึ่งมักมีสาเหตุต่างกัน สาเหตุหนึ่งที่นิยมกล่าวถึง คือ การที่เด็กมีความรู้สึกไม่ดีต่อตนเอง ไม่ชอบวิธีที่คิดว่าผู้อื่นมองตน พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะเป็นไปในแนวทางต่อต้านโดยไม่ตั้งใจ การช่วยเหลือเด็กประเภทนี้ ต้องการการพัฒนาช่วยให้เด็กเกิดอัตมโนทัศน์หรือการเห็นคุณค่าในตนเองดีขึ้น

2. เด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีข้อบกพร่องในการเรียน (Learning Difficulties Gifted Children) ความบกพร่องทางการเรียนของกลุ่มเด็กอาจเกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม เช่น การเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสม อาจเกิดจากตัวเด็กโดยตรง เช่น การขาดความเอาใจใส่ต่อการเรียน หรือเกิดจากข้อบกพร่องส่วนตัวของเด็ก เช่น ความผิดปกติทางการได้ยิน ซึ่งผู้ปกครองต้องยอมรับความผิดปกตินั้น ถ้าให้ความกดดันเด็กมากในสิ่งที่เขาไม่สามารถทำได้ อาจก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ และจะทำให้เกิดปัญหาที่ยิ่งซับซ้อนมากขึ้น

อุษณีย์ โพธิสุข (2535 : 39 – 40) ได้กล่าวถึงปัญหาของเด็กปัญญาเลิศ ดังต่อไปนี้

1. คนทั่วไปมักเข้าใจผิดว่าพวกเขาไม่ต้องการความช่วยเหลือใดๆ เพราะช่วยตัวเองได้อยู่แล้ว เนื่องจากเป็นเด็กที่มีศักยภาพของความเป็นเลิศอยู่ในตัว บางคนมีโอกาสรประสบความสำเร็จ มีชื่อเสียง เพราะได้รับการสนับสนุนจากคนใกล้ชิดอย่างต่อเนื่อง แต่เด็กส่วนใหญ่ถูกทิ้งขว้างอย่างน่าเสียดาย

2. เด็กขาดความเข้าใจในศักยภาพอันมีค่าของตนเอง ทำให้เด็กจำนวนมากใช้เวลาไปกับชีวิตของตนเองอย่างสูญเปล่า

3. การไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมแก่พวกเขา หลักสูตรส่วนใหญ่มีใช้เพื่อเด็กส่วนใหญ่ แต่เป็นหลักสูตรที่พยายามคำนึงถึงการวัดได้ในทางพฤติกรรมภายนอกที่สามารถแสดงออกได้ เพราะความเป็นปัญญาเลิศของเด็กส่วนใหญ่ไม่สามารถวัดได้จากแบบทดสอบ

4. ขาดองค์กรที่ให้การสนับสนุนและให้การศึกษอย่างจริงจัง เนื่องจากมีความเข้าใจว่าเด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีอยู่แล้ว

5. เด็กมีความคับข้องใจ สิ้นหวังกับระบบการศึกษา จึงพบว่า เด็กส่วนมากเลิกเรียนกลางคัน ยิ่งเด็กฉลาดมากเท่าใด จะยังมีความต้องการหนีไปจากระบบการศึกษาที่โรงเรียนมากเท่านั้น

6. เมื่อขาดการชี้แนะที่ดี เด็กอาจกลายเป็นคนสร้างปัญหาให้แก่สังคม เด็กหลายคนไม่สามารถใช้ความสามารถที่มีอยู่ในตัวให้ถูกทาง เช่น เก่งทางหนึ่งแต่ได้ทำอีกทางหนึ่ง

7. เด็กส่วนใหญ่ถูกสอนให้มุ่งมั่นอยู่แต่วิชาการที่เน้นแต่เนื้อหาและข้อมูลที่ต้องอาศัยการท่องจำ คนส่วนใหญ่จึงเข้าใจผิดว่าเด็กปัญญาเลิศ คือ คนที่เรียนดีเยี่ยม และมีคะแนนวิชาสูง ซึ่งที่จริงแล้วเด็กเรียนดีอาจไม่ได้เป็นเด็กปัญญาเลิศก็ได้

8. ขาดบุคลิกภาพที่เข้าใจในเรื่องนี้อย่างแท้จริง โรงเรียนขาดผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตรหลานของตนเองด้วย

อุษณีย์ โพธิ์สุข (2543) ได้กล่าวถึงปัญหาที่มักพบได้เสมอในเด็กปัญญาเลิศ ดังนี้

1. ความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (Low Self Esteem) รู้สึกว่าคนอื่นไม่เห็นคุณค่าในตัวของเขาเอง ซึ่งถ้าเขามีความรู้สึกเช่นนี้ จะทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การที่เด็กรู้สึกวาทนเองไม่มีคุณค่าจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกว่าคนอื่นไม่มีคุณค่าเช่นกัน

2. ความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง (Loneliness) เด็กที่มีเชาวน์ปัญญาสูง มักคิดว่าคนอื่น ๆ คิดและรู้สึกไม่เหมือนกับตน จึงทำให้แสดงการตอบสนองต่อผู้อื่นในรูปแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งทั้งนี้ก็แล้วแต่พื้นฐานจากการอบรมเลี้ยงดู

3. มีปัญหาในการปรับตัว เพราะทักษะทางสังคมต่ำ (Low Social Skill) มีทักษะในการแสดงออก และการปรับตัวแตกต่างไปจากกลุ่มหรือสังคม เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้มีความแตกต่างจากคนอื่นและไม่ค่อยชอบเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมเท่าที่ควรจะเป็น

4. มีความเครียดสูง (Stress) หรืออาจมีความคับข้องใจ (Frustration) เพราะมีความคาดหวังในตัวเองสูง บางที่เขาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ ทำให้เกิดความเครียดและความคับข้องใจได้ บางครั้งได้รับความกดดันจากการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งเขาจำต้องปฏิบัติตามในสิ่งที่ไม่ชอบหรือไม่สนใจ

5. กลัวความล้มเหลว เพราะสังคมและคนรอบข้างมักคาดหวังในตัวเด็กสูงมาก ประกอบกับเด็กที่มีปัญญาเลิศ มักชอบทำอะไรสมบูรณ์แบบ ทำให้เขาพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ต่างๆ ที่ทำให้เกิดความล้มเหลว

6. ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (Low Self Confident) อันเป็นผลจากการที่เด็กเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง บางครั้งเด็กแสดงออกแต่ยังไม่เหมาะสม จึงทำให้ถูกตำหนิ และเมื่อมีความคิดคิดจะทำอะไรใหม่ๆ ก็จะทำให้ไม่กล้าแสดงออก

7. การทำงานไม่ค่อยสำเร็จ แท้ที่จริงเด็กที่มีปัญญาเลิศมักจะมีความคิดที่รับรู้สิ่งต่างๆ ได้เร็ว มีความสามารถในการคิด แต่ถ้าลงมือทำมักจะทำไม่ค่อยสำเร็จ

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปัญญาเลิศ

งานวิจัยในประเทศ

บุศดี คุ่มบล ศึกษาผลการฝึกทักษะในการคิดเชิงวิจยของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ที่ได้รับการเรียนการสอน โดยแบบฝึกทักษะการคิดเชิงวิจยกับการสอนตามคู่มือครู ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการคิดเชิงวิจยที่สอนก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (บุศดี คุ่มบล. 2537 : บทคัดย่อ)

กันทรส รสหวาน (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาแบบการสอนแบบกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และประสิทธิภาพของแบบการสอนแบบกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโครงการพัฒนาภาพเด็กและเยาวชน จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนแบบกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

งานวิจัยในต่างประเทศ

อีริกสัน และอีโซเบลล์ (Erikson and Isobell. 1988 : 182) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีความสามารถสูง ที่ทำสมาธิด้วยการควบคุมภายใน – ภายนอก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจากโปรแกรมเด็กที่มีความสามารถพิเศษ จำนวน 80 คน เขาทดลองทำการศึกษาด้วยตนเอง เป็น

เวลา 8 เดือน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความสามารถเชิงสร้างสรรค์ด้านภาษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ฮัตซิงสันและโรเบิร์ต (Huchigson and Robert) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของเด็กนักเรียนในโปรแกรมโรงเรียนของรัฐและเด็กนักเรียนในโรงเรียนนอกลดอร์ฟในลักษณะของ “พฤติกรรมเด็กที่มีความสามารถพิเศษ” ของเรนซูลี จุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาความคล้ายคลึงกันระหว่างพฤติกรรมเด็กปัญญาเลิศของ เรนซูลี การแสดงความคิดแบบบูรณาการในโรงเรียนนอกลดอร์ฟ กับโรงเรียนของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

2.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง

ได้มีผู้อธิบายความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้หลากหลาย ดังนี้

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่ ตนเองมีค่า และมีความสามารถ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้จะทำให้บุคคลมีความภาคภูมิใจในความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการกระทำสิ่งต่างๆ ในชีวิต โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นหรือสิ่งอื่น (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2533 : 87)

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลพิจารณาประเมินตนเอง แล้วแสดงออกในแง่ของการยอมรับตนเองหรือไม่ยอมรับตนเอง เป็นการแสดงออกเพื่อให้เห็นถึงขอบเขตความเชื่อมั่นของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านความสำคัญ ความสามารถ ความสำเร็จ และควมมีคุณค่าของตนเอง ซึ่งบุคคลอื่นสามารถรับรู้ได้จากคำพูดและท่าทีที่บุคคลนั้นแสดงออกมา (ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา. 2539 : 7; อ้างอิงจาก Calhoun. 1977 : 321)

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง สภาวะของจิตใจที่สามารถประเมินความคิด ความรู้สึก และการกระทำสิ่งต่างๆ ของบุคคลว่ามีประโยชน์ มีคุณค่า ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งความเชื่อถือและไว้วางใจในตนเอง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ส่วนประสบการณ์ชีวิตถือว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายนอก บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองว่ามีคุณค่า มีความหมาย มีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางบวก การเห็นคุณค่าในตนเองสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นหรือเพิ่มขึ้น โดยการคิดและมีเจตคติที่ดีในด้านบวก เช่น พูดว่า ฉันสามารถทำได้ ในทางตรงกันข้ามถ้าคนที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง จะมองตนเองในแง่ร้าย มีเจตคติที่ไม่ดีกับตนเอง (Palladino. 1994 : 3)

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เป็นลักษณะของความเชื่อมั่นและความนับถือตนเองว่า ตนมีคุณค่าและมีความหมาย สามารถที่จะประสบผลสำเร็จในสิ่งที่พอใจ (นภาพร แซ่เลื่อง. 2539 : 10; อ้างอิงจาก Branden. 1981 : 110 – 125)

จากความเห็นที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินตนเองตามความรู้สึกว่าตนเป็นคนที่มีความสามารถ มีความสำคัญ มีความสำเร็จในการทำงาน รวมทั้งการยอมรับการเห็นคุณค่าจากคนในสังคมที่มีต่อตน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง มีความคิดเกี่ยวกับตนเองในด้านบวก มีความเชื่อมั่นในตนเอง บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง มองตนเองในแง่ดีจะมีความรู้สึกต่อบุคคลอื่นในแง่ดีด้วย

2.2 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานการมองชีวิต ความสามารถทางด้านสังคมและด้านอารมณ์ของบุคคล เกิดจากการเห็นคุณค่าในตนเอง บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะ

สามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิต สามารถยอมรับสถานการณ์ที่ทำให้ตนรู้สึกผิดหวังและท้อแท้ใจ ด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยความหวังและความกล้าหาญ ผู้เห็นคุณค่าในตนเอง จึงเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จ มีความสุข สามารถดำเนินชีวิตตามที่ตนปรารถนาได้อย่างดี (จันทร์ฉาย พัทธศิริกุล. 2532 : 3; citing American Psychiatric Association. 1987)

บุคคลที่รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีคนรัก ได้รับการยกย่องหรือประสบความสำเร็จ มักจะประเมินตนเองในด้านดี และเห็นคุณค่าในตนเอง แต่ถ้าบุคคลใดมีความรู้สึกที่ไม่มีใครสนใจ ไม่ได้ได้รับการยอมรับ ถูกเหยียดหยาม หรือไม่ประสบความสำเร็จจะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนั้น ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกัน จึงมีผลต่อความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล (Newman. 1986 : 281 – 286)

การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นความรู้สึกที่บุคคลต้องการได้รับการตอบสนองทางจิตใจ ซึ่งถ้าบุคคลเกิดความรู้สึกที่ไม่พึงพอใจในตนเอง เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง มักจะมีปัญหาสุขภาพจิต (นวพร แซ่เลื่อง. 2539 : 10; อ้างอิงมาจาก Neal. 1981 : 598) นอกจากนั้นการเห็นคุณค่าในตนเอง ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ เช่น การมีความกล้าในการแสดงออก การเป็นคนพอใจ มีไหวพริบปฏิภาณ เป็นต้น

การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสำคัญต่อทุกช่วงชีวิตของเด็ก เด็กที่มีความนับถือตนเองต่ำหรือมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง จัดว่าเป็นความพิการทางบุคลิกภาพ เช่นเดียวกับพิการทางร่างกาย และจะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตทุกๆ ด้าน (ประเทิน มหาพันธ์. 2536 : 1 – 2) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดที่ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีความสำคัญต่อทุกช่วงชีวิตของเรา ถ้าเราไม่มีความรู้สึกที่ตนเองมีค่า มีความสามารถและไม่เห็นความสำคัญของตนก็จะไม่สามารถที่จะทำการต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และจะไม่สามารถมองเห็นความสามารถ ความสำคัญของผู้อื่นเช่นกัน ความรู้สึก ความคิดและพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่นในลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นผลมาจากการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งสิ้น (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2538 : 88 – 90)

การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กในช่วงวัยเด็ก ซึ่งทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ มีความมั่นใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เป็นการวางรากฐานทางบุคลิกภาพที่มีผลต่อชีวิตเด็ก และเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ (อารี พันธุ์ณี. ม.ป.ป. : 96 – 97)

การเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่น รู้สึกว่าตนมีความสามารถ มีความเข้มแข็ง มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อสังคม ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่มีความภาคภูมิใจในตนเองก็จะรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ช่วยตนเองไม่ได้ มีความรู้สึกกับตนเองในทางที่ไม่ดี คิดว่าตนเองไม่มีประโยชน์ สิ้นหวัง ประเมินความสามารถของตนเองต่ำกว่าผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับตัวและต่อบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ ด้วย (สุพรรณิ จันทรวิเศษ. 2539 : 1)

การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ตนเอง คือมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง มองตนเองเป็นคนที่มีความสามารถ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนเราเป็นอย่างมาก เช่นทำให้มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองสูง ทำให้เป็นคนที่มีความมุ่งมั่น มานะ พยายามในการทำงานจนประสบความสำเร็จ ทำให้เป็นคนที่มีความรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่นในด้านดี ไม่เหยียดหยามความรู้สึกของผู้อื่นให้ตกต่ำลง เป็นคนที่มีบุคลิกภาพดี มีสุขภาพจิตที่ดี มีเพื่อนมาก ในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลใดที่ขาดการเห็นคุณค่าในตนเอง จะทำให้เป็นคนที่ชอบโยนความผิดของตัวเอง

ให้ผู้อื่น เป็นคนที่ชอบหาความผิดของผู้อื่น เป็นคนที่ชอบหรือต้องการเอาใจใส่และการยอมรับจากผู้อื่นสูง เป็นคนที่ไม่ค่อยมีเพื่อน โดยเฉพาะเพื่อนสนิท เป็นคนที่เห็นแก่ตัว และมีความต้องการทางวัตถุสูง เป็นคนที่ไม่ชอบการตัดสินใจ และเป็นคนที่ชอบการผลัดวันประกันพรุ่ง เป็นคนที่ชอบฟังฟังผู้อื่นอยู่เสมอ ชอบคุยโอ้อวดเกินจริง ยิ่งไปกว่านั้น คนที่ขาดการเห็นคุณค่าในตนเอง อาจจะพยายามฆ่าตัวตาย เพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งสังคม ตั้งจะเห็นได้จากในสภาวะปัจจุบันที่เศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คนเกิดความเครียด พยายามหลีกเลี่ยงปัญหา พยายามฆ่าตัวตาย ตั้งจะเห็นได้จากทางหน้าหนังสือพิมพ์ หรือทางวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น (เกียรติวรรณ อนาคตกุล. 2540 : 4 – 8)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสำคัญต่อบุคคลในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข สามารถกระทำการสิ่งต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จได้ บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง จะเห็นว่าตนมีความสำคัญ มีความสามารถ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการนับถือตนเองและผู้อื่น มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้สุขภาพจิตดี และมีบุคลิกภาพที่ดี สามารถปรับตัวได้ดี ดังนั้น การเห็นคุณค่าในตนเอง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สมควรปลูกฝังความรู้สึกเหล่านี้ให้เกิดขึ้นกับเด็กตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งเป็นการวางรากฐานทางบุคลิกภาพให้เด็กได้ตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง เสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถเผชิญกับปัญหา สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคได้เป็นอย่างดี ทั้งความรู้สึกที่ดีต่อตนเองนี้จะส่งผลต่อผู้อื่นในทางที่ดีด้วย

2.3 องค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลเป็นการประเมินอัตมโนทัศน์ของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความคิด ความรู้สึก และเจตนาคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ได้มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของตน (Self) ที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าของตนเองดังนี้ ตนของบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. อัตมโนทัศน์ (Self Concept) หมายถึง ความคิดเกี่ยวกับตนเอง คิดว่าตนเองเป็นอย่างไร เป็นส่วนของความคิดเกี่ยวกับภาพรวมของตน

2. การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) เป็นส่วนของความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง จากที่เราคิดว่าเราเป็นอย่างไร จากนั้นก็จะประเมินคุณค่า เช่น ประเมินว่าความรู้สึกของตนเองมีคุณค่าหรือไม่ นี่เป็นส่วนของการมีคุณค่าในภาพรวมของตน เป็นต้น (Siann. 1980 : 73)

นอกจากนี้ โลเวลล์ (Lovell. 1980 : 115 – 118) ได้แบ่งองค์ประกอบของตนเองออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ภาพลักษณ์ของตนเอง (Self Image) เป็นลักษณะของบุคคลที่ปรากฏออกมาในช่วงแรกของชีวิต ซึ่งได้ภาพลักษณ์จากบุคคลอื่น โดยเฉพาะ บิดา มารดา สมาชิกในครอบครัว และเพื่อนๆ ตามลำดับ

2. ตนในอุดมคติ (Idea Self) เป็นภาพที่บุคคลต้องการจะเป็นตนในอุดมคติ มีจุดเริ่มจากการที่มีบุคคลอื่นๆ เป็นแบบอย่าง และจะสร้างแบบของตนขึ้นมา (Model Self) เด็กเล็กจะมีผู้เป็นแบบอย่างของตนเอง โดยเริ่มจากบิดา มารดา หรือบุคคลใกล้ชิด

3. การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) เป็นความรู้สึกที่มีต่อตนในอุดมคติ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจคุณค่าในตนเอง และเกี่ยวข้องกับความแตกต่างระหว่างภาพลักษณ์แห่งตนกับตนในอุดมคติ ถ้ามีความใกล้เคียงกันมากก็จะมีค่าเห็นคุณค่าในตนเองสูง แต่ถ้ามีความแตกต่างกันมากก็จะมีค่าเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะทำให้เป็นคนที่มีความวิตกกังวลสูง มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยและมีสุขภาพจิตไม่ดี

การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการประเมินคุณค่าและการยอมรับตนเอง ในส่วนที่แยกย่อยเป็นด้านต่างๆ เป็นการประเมินคุณค่าของตนโดยทั่วไป (General Self – Esteem) ดังนี้

1. การประเมินตนเองทางการเรียน (Academic Self – Esteem)

- 1.1 การอ่าน (Reading)
- 1.2 คณิตศาสตร์ การคำนวณ (Math)
- 1.3 วิชาอื่นๆ (Other School Subjects)
2. การประเมินตนเองทางสรีระร่างกาย (Physical Self – Esteem)
 - 2.1 ความสามารถทางกาย (Physical Ability)
 - 2.2 รูปลักษณ์หรือส่วนที่ปรากฏทางกาย (Physical Appearance)
3. การประเมินตนเองทางสังคม (Social Self – Esteem)
 - 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน (Relationship with Peers)
 - 3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา (Relationship with Parents)

พอสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของอัตมโนทัศน์ ซึ่งเป็นการประเมินความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้ใช้ความสามารถของตนตามศักยภาพที่มีอยู่ให้เกิดการยอมรับ และประสบความสำเร็จ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการมีบุคลิกภาพที่ดี การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ดังนั้น ในการพัฒนาเด็กให้เห็นคุณค่าในตนเองนั้น เราควรที่จะต้องให้ความสำคัญแก่องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยในการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นอย่างมาก จึงจะทำให้ส่งผลที่ดีต่อการพัฒนาตนของเด็ก

2.4 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ สามารถเปลี่ยนแปลงได้และพัฒนาให้เกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ นักจิตวิทยาได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองดังต่อไปนี้

บรู๊ค (Brook. 1992 : 554 – 548) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กดังนี้

1. พัฒนาความรับผิดชอบและการให้ความช่วยเหลือต่อส่วนรวม
2. เปิดโอกาสให้คิดทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหา
3. เสริมสร้างวินัยในตนเอง โดยการสร้างแนวทางปฏิบัติและคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมา
4. ให้การสนับสนุน สร้างกำลังใจและให้ข้อมูลย้อนกลับในด้านบวก
5. ช่วยให้เด็กรู้สึกยอมรับความล้มเหลวหรือความผิดพลาดได้ด้วยตนเอง

แซสซี (Sassae. 1978 : 48) เสนอการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองด้วยวิธีการดังนี้

1. สร้างความมั่นใจในตนเอง โดยพยายามนึกถึงความสำเร็จในวันข้างหน้าของชีวิต
2. ระลึกถึงงานที่ตนทำได้สำเร็จแล้วให้รางวัลเป็นสินน้ำใจหรือชมเชยตนเอง หรือให้สิ่งที่มีความหมายแก่ตน เหล่านี้จะช่วยให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่ดีต่องานทำมากขึ้น
3. บันทึกความสำเร็จที่ได้รับและสิ่งที่สามารถทำได้ดีเป็นเวลาติดต่อกันหลายสัปดาห์ หรือหลายๆ เดือน

กูเปอร์ สมิธ (Gumey. 1988 : 27 – 28; citing Coopersmith. 1959) กล่าวว่าบุคคลสามารถพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองได้ด้วยวิธีการดังนี้

1. ได้รับการนับถือ การยอมรับ และการปฏิบัติตอบจากบุคคลที่มีความสำคัญต่อตนเอง
2. ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งมีผลทำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและมีผลต่อสถานภาพและตำแหน่งในสังคม
3. มีการกระทำที่ได้รับการยกย่องว่าสอดคล้องกับค่านิยมและความปรารถนาของตน
4. มีลักษณะการตอบสนองเมื่อได้รับการประเมิน

จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักจิตวิทยาที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองได้ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ให้การรับฟังและยอมรับความคิดเห็น มีการเสริมแรงและให้กำลังใจ นอกจากนี้บรรยากาศที่ผ่อนคลายอาจส่งเสริมได้โดยการจัดกิจกรรมคลายเครียดต่างๆ เพื่อให้เกิดความสงบและเกิดความสมดุลระหว่างร่างกายและจิตใจ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2540 : 34 – 37)

2. เปิดโอกาสให้แต่ละคนแสดงความคิดเห็น เป็นการสะท้อนความคิดและค่านิยมของตน เพื่อให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและเข้าใจความคิดเห็นและค่านิยมของผู้อื่น

3. มีการตั้งเป้าหมายหรือคาดหวังถึงวันข้างหน้า เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้การระลึกถึงงานที่ทำเสร็จแล้วเป็นการให้กำลังใจและชื่นชมในตัวเอง (Sasse. 1978 : 48)

4. มีการวิเคราะห์และให้ข้อมูลย้อนกลับจากการแก้ปัญหาาร่วมกัน ช่วยให้เกิดการเสนอแนะ ทำให้เกิดการยอมรับสภาพตามความเป็นจริง ดังที่บรูค (Brook. 1992 : 544 – 548) กล่าวว่า การส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง จะช่วยให้เกิดความตระหนักและยอมรับความสำเร็จและยอมรับความล้มเหลวของตน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

งานวิจัยในประเทศ

สถิต ภัทระ (2535 : 90) ได้ศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นวัยรุ่นที่มีบิดา มารดา ที่แท้จริงอยู่ด้วยกัน และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2534 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวนทั้งสิ้น 373 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความภาคภูมิใจในตนเอง คือ แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของคูเปอร์สมิท ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคม ความพึงพอใจในครอบครัวและเพศ เป็นตัวแปรพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น โดยที่ตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ บทบาทการนำครอบครัวของบิดา มารดา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับชั้นเรียน ไม่มีประสิทธิภาพสูงพอที่จะทำนายความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลในช่วงวัยรุ่นได้

สมพิศ ไชยกิจ (2536 : 69 – 71) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้วัดความภาคภูมิใจในตนเอง คือ แบบทดสอบของคูเปอร์สมิท ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง ทั้งโดยส่วนรวมและรายได้ออยู่ในระดับปานกลาง และมีลำดับของความภาคภูมิใจในตนเอง รายได้ จากมากไปหาน้อย การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง การประสบความสำเร็จทางการเรียนและการยอมรับตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเองด้านการได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง

งานวิจัยในต่างประเทศ

โกลเบอร์ก (มะลิ อุดมภาพ. 2538 : 19; อ้างอิงจาก Goldgerg. 1973 : 323 – 331) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความล้มเหลวกับความภาคภูมิใจในตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย ในวิทยาลัยอินเดียนา จำนวน 49 คน ใช้แบบสอบถามความล้มเหลวคือ Test Anxiety Questionnaire และการสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง คือ Self - Esteem Contingency Questionnaire ผลการศึกษา พบว่า บุคคลที่

ประสบความล้มเหลวจะมีความขัดแย้งแบบอยากเข้าใกล้และถอยออกห่าง (Approach - Avoidance Conflict) ต่อผลการเรียนของเขา กลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความต้องการผลสำเร็จสูงด้วย และเห็นว่า ผลการเรียนสำคัญมากกว่ากลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ กลุ่มที่ประสบความล้มเหลวจะมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ และจะมีทัศนคติทางลบต่อวิทยาลัยของตนเอง

แวน เอิร์ท (Van Ert. 1993 : 193) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ โดยการใช้ ศิลปะและจินตนาการของเด็กปัญญาเลิศชั้นเกรด 5 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง และการเจริญเติบโตทางอารมณ์เป็นส่วนที่ได้ถูกมองข้ามในเรื่องของการศึกษาของเด็กปัญญาเลิศ ปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เด็กปัญญาเลิศอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นเด็กปัญญาเลิศอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นเด็กปัญญาเลิศ ชั้นเกรด 5 จาก โรงเรียนจอร์แดน ซึ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาลอยู่ในตำบลแซนดี้ รัฐยูทาห์ โดยทำการทดลอง 12 ครั้ง ครั้งละประมาณ 30 นาที เป็นเวลา 4 เดือน การศึกษาค้นคว้านี้ได้เปรียบเทียบวิธีการ 3 วิธีของศิลปะและจินตนาการสำหรับพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง วิธีการที่ 1 เป็นการผสมผสานระหว่างการใช้ศิลปะและจินตนาการ โดยการนำ ทำให้เห็นภาพซึ่งเกี่ยวกับแง่มุมของการเห็นคุณค่าในตนเอง วิธีการที่ 2 คือการใช้กิจกรรมทางศิลปะอย่างเดียว วิธีการที่ 3 คือ ใช้แบบฝึกหัดทางจินตนาการ ผลการศึกษา พบว่า คุณสมบัตินอก และคุณสมบัตินภายในมีผลต่อการเจริญเติบโตทางอารมณ์ และพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง 5 เรื่อง คือ ความมั่นคงปลอดภัย (Security) ความเป็นตัวของตัวเอง (Selfhood) การมีส่วนร่วม (Affiliation) ความสามารถ ความมีอำนาจ (Competence) และหน้าที่ (Mission) วิธีการทั้ง 3 วิธีนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ วิธีการทั้ง 3 วิธีระหว่างการใช้จินตนาการและศิลปะ หรือการใช้จินตนาการอย่างเดียว ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าทั้ง 3 วิธี มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง เมื่อเปรียบเทียบแล้วดีกว่าการใช้ศิลปะเพียงอย่างเดียว

แคทเซอร์ (Katzner. 1993 : 167) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนในเขตชนบท ซึ่งเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศกับนักเรียนในเขตชนบทที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 88 คน ประกอบด้วย นักเรียนเกรด 6, 9 และเกรด 12 และแบ่งตามเพศ จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญต่อโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศและเด็กทั่วไปที่ไม่ใช่เด็กปัญญาเลิศ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนชายที่ไม่ใช่เด็กปัญญาเลิศที่อายุน้อย จะได้ประโยชน์จากการให้คำปรึกษาหรือการเฝ้าระวังทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนการรับรู้ตนเอง (Self - Perception) กิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งให้ประโยชน์แก่นักเรียนในหลักสูตรปกติ และนักเรียนปัญญาเลิศในเขตชนบทที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองในทางบวก และมีนักเรียนบางคนต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาภาพพจน์ (self - image) ของตนเองในทางบวกด้วย

แดกกี (Daggy. 1994 : 198) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่ของวัยรุ่นหญิงในโปรแกรมสำหรับเด็กปัญญาเลิศ การศึกษาค้นคว้านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพยายามทำความเข้าใจให้ดีขึ้นว่าทำไมคนอายุน้อยที่ฉลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพศหญิงจึงล้มเหลวต่อการบรรลุถึงความสำเร็จอย่างเต็มศักยภาพ โดยการวิเคราะห์การตอบสนองของนักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามในเรื่องความคาดหวังทางวิชาการและทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นหญิง ที่มีความสามารถสูง ผลการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นหญิง มีค่าสหสัมพันธ์กับความเกี่ยวข้องทางสังคม และความสัมพันธ์ทางสังคม ปรากฏว่า เป็นผลทางบวกต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนด้วย และผู้ปกครองของนักเรียนก็แสดงการตอบสนองทางบวกในเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเองที่ได้รับประโยชน์จากโปรแกรมนี้ และนักเรียนวัยรุ่นหญิงก็รายงานผลทางบวกเช่นเดียวกัน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

3.1 ความหมายของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

ศรียา นิยมธรรม (ม.ป.ป. : 1) ได้ให้ความหมายว่า เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงหมายถึง เด็กที่แสดงให้เห็นว่ามีระดับสติปัญญาโดยทั่วไป หรือความสามารถทางวิชาการดีเด่นกว่าคนอื่น (โดยปกติก็จะเป็นคนที่อยู่ใน 3 คนแรกของผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด) หรือมีคะแนนสูงจากแบบทดสอบวัดความถนัด แต่ไม่พัฒนาหรือไม่มีผลงานในโรงเรียนดีเท่ากับระดับความคาดหวังที่ควรเป็น

เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง เป็นเด็กที่มีศักยภาพระดับพิเศษในการทำงานต่างๆ แต่ก็ไม่ถึงศักยภาพนั้น เพราะเนื่องมาจากมีปัญหาในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ หรือปัญหาด้านพัฒนาการเกี่ยวกับทักษะในการเรียนรู้และการเข้าใจสิ่งต่างๆ ประการที่สำคัญ ปัญหาเริ่มเกิดตั้งแต่วัยเด็กหรือวัยในช่วงต้นของชีวิต ซึ่งนำไปสู่ความล้มเหลว และปัญหาจะสะสมเกิดขึ้นไปเรื่อยๆ จนกระทั่งโตขึ้น มีผู้ให้คำนิยามเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงไว้หลายท่านดังนี้

แรพ, พาสโซ และคนอื่นๆ (Delisle and Berger. N.d.; citing Davis and Rimm. 1989 : Raph, Goldberg and Passow. 1966) ได้ให้ความหมายว่า เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงนั้น หมายถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างผลงานที่ประเมินจากทางโรงเรียนของเด็กกับดัชนีความสามารถที่ทำได้จริง

ไฟน์ เอ็ม และพิต (ศรียา นิยมธรรม. ม.ป.ป. : 3; อ้างอิงจาก Fine and Pitts. 1980) ให้ความหมายว่า เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงว่า หมายถึง เด็กที่มีรูปแบบการเรียนทางวิชาการต่ำเป็นเวลานาน มีปัญหาทางการเรียนรู้และการแสดงความเป็นปัญญาเลิศเฉพาะผลการทดสอบทางสติปัญญาหรือมีคะแนนที่แตกต่างกันมากในด้านการอ่านและคณิตศาสตร์

ซีฟ (ศรียา นิยมธรรม. ม.ป.ป. : 3; อ้างอิงจาก Ziv. 1977) ได้ให้ความหมาย เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงว่า หมายถึง เด็กที่ได้ผลจากการทดสอบไอคิวสูง แต่ได้เกรด ผลการเรียนต่ำ

วิธมอร์ (Whitmore. 1985) ได้ให้ความหมาย เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง หมายถึง เด็กที่แสดงให้เห็นถึงการมีความสามารถพิเศษ (มีแววดี) ซึ่งค้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และไม่แสดงผลงานในชีวิตประจำวันและเมื่อทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ได้ในระดับที่น่าพอใจ

เดวิส และริมม์ (Richer. 1991; citing Davis and Rimm. 1994 : 281) ได้ให้ความหมายของ เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง หมายถึง ผลงานความสามารถที่เด็กแสดงออกในโรงเรียน ซึ่งขัดแย้งกับดัชนีความสามารถที่แท้จริงของเด็ก เช่น ความสามารถทางสติปัญญา คะแนนความคิดสร้างสรรค์ และข้อมูลจากการสังเกต เป็นต้น

สรุปได้ว่า เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง หมายถึง เด็กที่มีสติปัญญาดี สามารถทำแบบทดสอบทางสติปัญญาได้สูง (ไอคิวสูง) แต่เมื่อทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนกลับทำได้ในระดับต่ำกว่าความเป็นจริงหรือได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกรด 3 รวมทั้งมีผลงานต่างๆ ในโรงเรียนต่ำกว่าความสามารถจริงที่ควรจะเป็น

3.2 ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงนั้น รีมม์ (อุไรวรรณ เลิศสังข์. 2537 : 10; อ้างอิงจาก Rimm. 1984 : 27) ได้อธิบายไว้ว่าเด็กประเภทนี้ เมื่อเริ่มเข้าเรียนจะเรียนได้ดีในชั้นต้นๆ เมื่อทำการทดสอบไอคิวเป็นกลุ่มหรือเดี่ยวสามารถทำได้คะแนนสูงได้ แต่ต่อมาเมื่อทำการทดสอบต่างๆ คะแนนก็ค่อยๆ ลดต่ำลงมาเรื่อยๆ รวมทั้งผลการเรียนในวิชาต่างๆ ก็ลดต่ำลง บางคนต้องสอบซ่อมใหม่ บางคนคะแนนเริ่มต่ำลงเรื่อยๆ เมื่อเรียนในระดับมัธยมศึกษา นอกจากนี้ครูยังรายงานอีกว่าเด็กมีผลงานไม่คงที่ และมีลักษณะนิสัยในการเรียนไม่ดี ขาดความตั้งใจ ซุกซน ไม่อยู่นิ่ง ฝันกลางวัน เปื่อโรงเรียน ตัวเด็กเองนั้นก็ต้องการมีผลงานดีเลิศ แต่ทำงานไม่เสร็จ ไม่เรียบร้อย ในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนนั้น เมื่อเริ่มแรกก็เป็นเด็กดี เพื่อนๆ รักใคร่ มีเพื่อนดี แต่ระยะหลังๆ ก็จะเปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา ก้าวร้าว หรือขาดเพื่อน ในบางครั้งเด็กเหล่านี้ก็ถูกเพื่อนล้อเลียน เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง มักจะมีวิธีการปกป้องตัวเอง เพราะไม่เชื่อว่าตัวเองจะมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีได้ แม้จะใช้ความพยายามที่เหมาะสมแล้ว จึงมักปกปิดความล้มเหลวของตนเอง ซึ่งส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ต่ำลงเรื่อยๆ จนกระทั่งเด็กรู้สึกว่าคุณภาพของตัวเองไม่มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กจะทำการต่างๆ ได้สำเร็จอย่างต่อเนื่อง ถ้าเขารู้สึกว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามของเขา กับผลการเรียนที่ได้ การที่เด็กมีผลการเรียนต่ำกว่าความสามารถก็เพราะเด็กไม่อาจเรียนรู้ถึงความตื่นเต้นของการประสบความสำเร็จ และผลลัพธ์ของการประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนของตนเอง ดังนั้น เขาจึงมีความนับถือตนเองหรือเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ และไม่มีความมั่นใจว่า ผลงานเหล่านั้นเกิดมาจากความสามารถที่แท้จริงของตนเอง

คลาร์ก (Clark. 1988 : 471 – 472) ได้สรุปลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ไว้ดังนี้

1. มีอัตมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองต่ำ อาจแสดงออกมาในลักษณะไม่ไว้วางใจคนอื่น รู้สึกเพิกเฉยไม่สนใจใยดีผู้อื่น ไม่มีความเป็นมิตรกับผู้อื่น มีความเชื่อว่าไม่มีใครชอบตนเอง
2. มีความรู้สึกว่าคุณถูกปฏิเสธจากครอบครัว คิดว่าพ่อแม่ของตนเองไม่ฟังพอใจ
3. มีความรู้สึกว่าคุณทำอะไรไม่ได้ อาจจะไม่รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง แต่จะอ้างว่าความขัดแย้งและปัญหาต่างๆ เกิดจากสิ่งภายนอก
4. แสดงความไม่เป็นมิตรต่อผู้ใหญ่อย่างเด่นชัด และแสดงความไม่ไว้วางใจผู้ใหญ่
5. เน้นความเป็นอิสระและรู้สึกต่อต้านครูหรือผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อตนเอง
6. มีความรู้สึกว่าคุณตกเป็นเหยื่อของการถูกทำร้าย
7. มักไม่ชอบโรงเรียนหรือครู และมักจะเลือกคบหรือสนิทกับเพื่อนที่มีทัศนคติทางลบต่อโรงเรียน
8. ดูเสมือนว่าเป็นคนดื้อรั้น
9. มักจะแสดงออกถึงการมีแรงจูงใจต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และอาจจะขาดทักษะด้านวิชาการ
10. มีแนวโน้มที่จะมีนิสัยในการเรียนไม่ดี
11. มีการปรับตัวทางด้านสติปัญญาน้อย
12. มีความเพียรพยายามน้อย มีการแสดงออกน้อย และมีความถดถอยต่อเหตุการณ์ในห้องเรียนในระดับสูง
13. มีลักษณะความเป็นผู้นำต่ำ และมีคนรู้จักในหมู่เพื่อนฝูงน้อย

14. มีวุฒิภาวะต่ำกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เช่น ขาดการมีวินัยในตนเอง ชอบผลัดวันประกันพรุ่ง แสดงความไม่ตั้งใจในการทำงานให้เสร็จสิ้น จิตใจมักวอกแวกง่าย มีความหุนหันพลันแล่น ไม่กล้าเผชิญกับความเป็นจริง

15. ในด้านส่วนตัว มีการปรับตัวในระดับต่ำ และแสดงความรู้สึกของการมีขีดจำกัดในการทำต่างๆ

16. ไม่ค่อยมีงานอดิเรก

17. มักจะเป็นคนที่กลัวการทดสอบและทำข้อสอบได้ไม่ดี

18. มีความใฝ่ฝันทะเยอทะยานต่ำกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีความคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในอาชีพไม่เด่นชัด

19. ไม่สามารถที่จะคิดหรือวางแผนเกี่ยวกับเป้าหมายในอนาคตของตนเองได้

20. มีเป้าหมายเกี่ยวกับตนเองล่าช้า และมักจะเลือกเป้าหมายที่ไม่อยู่ในข่ายของความสามารถและความสนใจของตนเอง เป้าหมายที่เขานำมาใช้ส่วนใหญ่เป็นเป้าหมายที่บุคคลอื่นๆ ตั้งใจแทนหรือเป็นผู้กำหนดให้

21. ในการเลือกอาชีพพวกเขาจะเลือกทำกิจกรรมที่ต้องใช้มือ อาชีพการขาย เช่น ธุรกิจหรืองานอะไรก็ได้ที่มีแนวโน้มในการชักจูงสูงมากกว่าที่จะเลือกงานอาชีพที่มุ่งเน้นความสนใจในด้านสังคม

เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ส่วนใหญ่มีลักษณะดังนี้ คือ มีสติปัญญาสูงมาก มีนิสัยในการทำงานต่ำ ไม่ค่อยมีสมาธิในการทำงาน ไม่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ถ้าสนใจอะไรแล้วก็จะสนใจเฉพาะเรื่องที่ตนชอบเท่านั้น มักจะทำงานไม่สำเร็จเป็นชิ้นเป็นอัน มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มักจะแสดงออกทางอารมณ์ถึงความคับข้องใจ มีทัศนคติต่อตนเองและเพื่อนในทางที่ไม่ดี ขาดทักษะในการเรียนกลุ่มวิชาใดวิชาหนึ่ง ไม่สนใจงานที่ได้รับมอบหมาย ขาดแรงจูงใจในการตอบสนอง ถ้าครูใช้เทคนิคการสอนแบบปกติ

จากการศึกษาลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ทำให้สรุปได้ว่า ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงนั้น แรกๆ เมื่อทำการทดสอบไม่ว่าจะเป็นการทดสอบไอคิวหรือทดสอบด้วยแบบทดสอบอื่นๆ จะทำคะแนนได้สูงกว่าเด็กปกติทั่วไป แต่ต่อมาเมื่อทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบต่างๆ คะแนนก็เริ่มลดต่ำลงเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนในวิชาต่างๆ ก็ลดลง เช่น คะแนนที่สอบเคยได้เกรด 4 แต่ต่อมาก็ลดลงเป็นเกรด 3 เกรด 2 เกรด 1 หรือบางครั้งก็เกรด 0 คือ ตก ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยในการเรียนที่ไม่ดี ไม่สนใจเรียน ขาดความรับผิดชอบ ไม่ทำงานที่ครูมอบหมายให้ทำ บางครั้งก็ต้องการงานให้ผลงานดีเลิศเกินไปจนทำให้ทำงานไม่สำเร็จ บางทีมีนิสัยก้าวร้าว ต่อต้านครู ชุกชน ก่อความ ยิ่งถ้าผลการเรียนต่ำลงเรื่อยๆ หรือทำอะไรก็ไม่สำเร็จก็ยิ่งส่งผลทำให้เด็กมีอัตมโนทัศน์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับตนเองและต่อผู้อื่นต่ำ ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่ค่อยมีความเป็นมิตรกับใคร ขาดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

3.3 สาเหตุที่ทำให้เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

มีนักการศึกษาหลายคนสนใจและศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ดังนี้

ริมม์ (ศรียา นิยมธรรม. 2532 : 6; อ้างอิงจาก Rimm. 1984 : 27 – 28) พบว่า เด็กปัญญาเลิศหรือเด็กฉลาดแต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถนั้น ไม่ได้มีสาเหตุมาจากเรื่องพันธุกรรม แต่มีสาเหตุมาจากการเรียนรู้อันที่เด็กสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ต่ำกว่าศักยภาพที่มีอยู่นั้น เพราะว่า

ลักษณะบางอย่างจากทางบ้านหรือจากสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนเอื้ออำนวยให้เป็นเช่นนั้น การช่วยเหลือจึงต้องแยกลักษณะที่มาของปัญหาว่าเกิดจากสภาพทางบ้านหรือทางโรงเรียน การค้นพบสาเหตุและที่มาของปัญหาดังแต่เนิ่นๆ จะทำให้สามารถคลี่คลายปัญหาได้ง่าย นอกจากนี้การแก้ปัญหาขณะที่เด็กยังเล็กอยู่จะทำให้ได้ง่ายกว่าที่จะปล่อยทิ้งไว้จนเด็กเข้าสู่วัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ ซึ่งปัญหาต่างๆ จะซับซ้อนยุ่งยากมาก นอกจากนี้ยังพบอีกว่า บ้านเป็นจุดเริ่มต้นของการทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในการเลี้ยงดูนั้นเด็กมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบและยึดพฤติกรรมของพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดเป็นแบบอย่าง ถ้าพ่อแม่เป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง หรือไม่เห็นความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลูกก็จะมีทัศนคติทำนองเดียวกันกับพ่อแม่

โกแวน (ศรียา นิยมธรรม. 2525 : 228 – 229; อ้างอิงจาก Gowan. 1957) กล่าวว่า เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง เป็นเด็กที่มีสติปัญญาสูง แต่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยให้สามารถใช้สติปัญญาได้อย่างเต็มที่ เด็กประเภทนี้มีอยู่จำนวนมาก พวกเขากลายเป็นเด็กเก้งที่เรียนไม่สำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลจากการหลบหลีกหรือเลี่ยงจากเป้าหมายของงาน บางทีเด็กกลุ่มนี้จะมีความคิดแปลกๆ ใหม่ๆ ซึ่งทำให้อาจถูกมองข้าม ถูกกีดกันหรืออาจถูกกล่าวหาว่าเป็นเรื่องไร้สาระ ทำให้เด็กกลุ่มนี้เกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ จึงละทิ้งแนวคิดนั้นเสียปล่อยให้เลยตามเลย ถ้าหากมีการเรียกร้องให้แสดงความคิดเห็นสำหรับเรื่องใหม่ๆ อีกเขาก็จะนิ่งเงียบไม่แสดงออกหรือหลบหลีกด้วยสาเหตุที่จิตใจถูกทำลายไปเสียตั้งแต่ต้นแล้ว

แพทริก (ศรียา นิยมธรรม. 2532 : 7; อ้างอิงจาก Patrick. 1981 : 111) ได้ศึกษาถึงเรื่องการกระตุ้นเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง เขาพบว่า เด็กเหล่านี้แม้จะถูกจัดว่าเป็นเด็กปัญญาเลิศหรือเป็นเด็กที่มีความสามารถเฉพาะด้าน แต่มีผลงานไม่ดี เด็กเหล่านี้รู้สึกตัวแตกต่างไปจากเพื่อนฝูง มีความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองต่ำ และรู้สึกว่าคนอื่นที่มีความคาดหวังต่อเขาสูงเกินไป การกระตุ้นให้เด็กกลุ่มนี้มีแรงจูงใจในการทำสิ่งต่างๆ ให้เป็นผลสำเร็จ จึงเป็นสิ่งสำคัญ

ศรียา นิยมธรรม (2532 : 17 – 19) กล่าวว่า ปัญหาของการมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง โดยมีรากฐานมาจากปัญหาด้านบุคลิกภาพและสังคมที่สั่งสมมาแต่เยาว์วัย เด็กเรียนรู้ที่จะทำงานในระดับต่ำกว่าศักยภาพที่ตนเองมีอยู่จนกลายเป็นเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่ควรเน้น และเมื่อเกิดปัญหาเช่นนี้ครั้งหนึ่งแล้วก็จะต่อเนื่องกันไปทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน การมีผลสัมฤทธิ์ต่ำเป็นปัญหาลับซับซ้อน ซึ่งมีหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องกัน บางครั้งสาเหตุหนึ่งอาจเกิดขึ้นกับเด็กคนหนึ่ง แต่บางครั้งก็อาจเกิดขึ้นกับเด็กหลายๆ คน

อุษณีย์ โพธิสุข (2541 : 2 – 3) กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง มีดังนี้

1. ความสามารถและความต้องการของเด็กเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรที่จัดไว้สำหรับเด็กทั่วไป เช่น หลักสูตรกำหนดให้เรียนเนื้อหา 1 สัปดาห์ แต่ปัญญาเลิศใช้เวลาเรียนเร็วไม่กี่ชั่วโมงก็เรียนรู้เรื่องแล้ว แต่การที่ต้องเรียนยาวนานไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ทำให้เด็กเหล่านี้รู้สึกอึดอัด เพราะต้องเรียนในสิ่งที่รู้แล้ว ทำให้เด็กคิดว่าความรู้ที่ตนเองมีอยู่นั้นไร้คุณค่า
2. เด็กเหล่านี้ไม่รู้จักรูปวิธีการเรียนที่ดี เด็กส่วนมากไม่รู้จักรูปวิธีเข้าห้องสมุด วิธีการเลือกหนังสืออ่าน หรือการเล่นที่ถูกต้องวิธี
3. เด็กเรียนเร็วเกินไป บางทีทำให้พ่อแม่ชะล่าใจปล่อยให้เด็กขาดเรียนบ่อยๆ พ่อแม่ก็นิ่งเฉยเพราะเห็นลูกเรียนเร็วและเบื่อเรียน แต่ก็มีหลายสิ่งหลายอย่างที่เป็นทักษะ ซึ่งต้องการเวลาพัฒนา เช่น ทักษะ

ทางสังคม ทักษะทางกล้ามเนื้อ ทักษะทางอารมณ์ ทักษะเหล่านี้เด็กไม่สามารถพัฒนาได้เร็วเหมือนทักษะทางสติปัญญา ถ้าเด็กขาดเรียนบ่อยๆ ก็จะทำให้ผลการเรียนอ่อนได้ เพราะการไปโรงเรียนไม่ใช่เป็นการเรียนแต่หนังสือเพียงอย่างเดียว แต่กิจกรรมภายในโรงเรียนนั้นก็มีความสัมพันธ์กับหลายสิ่งหลายอย่าง

จากการศึกษาสาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ทำให้สรุปได้ว่า เกิดจากปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง ได้แก่ นักเรียนมีสุขภาพร่างกายไม่ดี เจ็บป่วยง่าย สมองบางส่วนบกพร่อง นักเรียนมีความสัมพันธ์กับบิดามารดา กับครูและกับเพื่อนไม่ดี มีความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ดีเกี่ยวกับตัวเอง นักเรียนมีการปรับตัวไม่ดี บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูไม่ดี มีความคาดหวังสูงหรือต่ำเกินไป เข้มงวดเกินไป หรือปล่อยปละละเลยเกินไป สภาพแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนไม่ดี ผู้ปกครองและครูขาดการส่งเสริมและให้กำลังใจ ครูไม่ยึดหยุ่นหลักสูตร ไม่ได้จัดการเรียนตามศักยภาพและความสามารถของเด็ก ผู้ปกครองและครูขาดความรู้และเข้าใจในตัวเด็ก การเรียนการสอนไม่กระตุ้นความสนใจของนักเรียน นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนขาดความมุ่งมั่นในการเรียน ไม่มีความอดทน ขาดเรียนบ่อย นอกจากนั้นสภาพเศรษฐกิจการเงินภายในครอบครัวของนักเรียนที่ไม่ดี อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษา และการสนับสนุนการเรียนของนักเรียนได้ สาเหตุต่างๆ ที่กล่าวมา ปัญหาอาจเกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งหรือบางคนอาจเกิดจากปัญหาหลายๆ สาเหตุดังที่กล่าวมา ซึ่งปัญหาของแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไป อาจจะไม่ได้เกิดปัญหาครบหมดทุกปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น

การช่วยเหลือเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงนั้น สามารถทำการช่วยเหลือได้หากทราบสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง และดำเนินการช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มต้น เพราะปัญหาของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เป็นปัญหาเริ่มต้นตั้งแต่ระดับประถม ถ้าปล่อยทิ้งไว้นานจนถึงเรียนระดับมัธยมจะช่วยเหลือได้ยาก หากมีการป้องกันโดยจัดเป็นโปรแกรมสำหรับป้องกันให้มีปริมาณมากกว่าโปรแกรมการซ่อมเสริมและให้เด็กพัฒนาทัศนคติและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ ก็จะช่วยให้ดำเนินการได้ทันเวลาขึ้น (ศรียา นิยมธรรม. ม.ป.ป. : 12)

สรุปได้ว่า มีหลายปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้เด็กปัญญาเลิศมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง เช่น อารมณ์ สังคม บทเรียน หลักสูตรและการสอน ฯลฯ การปรับพฤติกรรมของครูที่มีผลต่อความสำเร็จของนักเรียน รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ในการศึกษาควรเป็นสิ่งที่น่าพอใจ เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้นมีความต้องการความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใหญ่ และสิ่งที่ตามมาคือ การเป็นตัวของตัวเองและเข้าใจบุคลิกลักษณะของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง และอิทธิพลของการเข้าร่วมกลุ่มของเด็กที่มีลักษณะแบบเดียวกัน

3.4 แนวทางในการจัดโปรแกรมเพื่อช่วยเหลือเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

วิธมอร์ (Whitmore. 1985 : 4 – 5) กล่าวว่า ในการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงนั้นควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังนี้

1. ให้เด็กมีความเข้าใจในตัวเอง ดังนั้น โปรแกรมที่จัด ต้องเข้าใจธรรมชาติและปัญหาของเด็กปัญญาเลิศ
2. ให้เด็กได้พัฒนาวิธีการจัดการกับข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์และความคับข้องใจ ซึ่งเกิดจากช่องระหว่างความสามารถในการรับรู้สิ่งต่างๆ กับระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ให้เด็กได้พัฒนาสุขภาพร่างกายของตนให้ดีขึ้น มีอัตมโนทัศน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ให้สามารถอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง และให้เด็กรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น

การจัดโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สามารถทำได้และเริ่มจากการจัดที่ห้องเรียน ห้องศูนย์วิทยาการ (Resource Rooms) ซึ่งมีเครื่องมือหรือแผนการศึกษาเฉพาะรายบุคคล และจัดทำโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความรู้ความสามารถทั้งในโรงเรียนและชุมชน โดยต้องคำนึงถึงโครงสร้าง ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นต้องมีในการจัดโปรแกรม 5 อย่าง คือ

1. ครูจะต้องยอมรับความจริงที่ว่า พวกเขาเป็นเด็กปัญญาเลิศ แต่ไม่ต้องการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำหรือต้องการความล้มเหลว แต่เขามีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ หรือนับถือตนเองต่ำ พวกเขาจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในการจัดการอย่างสร้างสรรค์ และมีความต้องการเข้าใจในตนเอง ซึ่งครูจะต้องได้รับการฝึกทักษะและเทคนิคในการแนะแนว อีกทั้งต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กปัญญาเลิศ และเข้าใจการตอบสนองทางอารมณ์ของเด็กในด้านบวกต่องานที่ท้าทายการกระทำของเด็กประเภทนี้

2. หลักสูตรที่จัดต้องท้าทาย มีความหมายต่อเด็กแต่ละคน และให้รางวัลตอบแทนแก่เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หลักสูตรที่จัดต้องมีความสมดุลระหว่างทักษะพื้นฐานและการแสวงหาความก้าวหน้าขึ้นไป ในความรู้ทางศิลปะและวิทยาศาสตร์ การค้นหาอาชีพที่ต้องการและพัฒนาความสนใจส่วนบุคคล ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ช่วยจูงใจและประสบการณ์ในการเรียนรู้ ควรจะออกแบบให้เด็กได้รับการท้าทายกับความสำเร็จอย่างเต็มที่กับความสามารถของเด็ก

3. ในการเรียนการสอน ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้มีการซักถามมากที่สุด ได้มีการสืบสวน สอบสวนด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และต้องให้เด็กเรียนรู้ผลงานใหม่ๆ กิจกรรมในการเรียนรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง (Self - Directed Learning) ส่วนกิจกรรมในด้านการเรียนรู้แบบท่องจำและกิจกรรมที่ซ้ำซากให้มีน้อยที่สุด ควรส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง (Self - Discipline) วิธีการสอนของครูจึงควรจัดบรรยากาศให้มีความท้าทาย ตื่นเต้น ให้เด็กมีส่วนร่วม เกิดความพึงพอใจ และมีความกดดันต่ำ

4. การจัดกลุ่มให้เด็กต้องจัดให้เด็กปัญญาเลิศประมาณ 2 หรือ 3 คน ถ้าเป็นไปได้ควรมีเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์เช่นเดียวกันในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งเขาเหล่านี้ก็จะกลายเป็นเพื่อนกัน กลายเป็นคนพิเศษสำหรับตนเองในอนาคต และกลุ่มเพื่อนต้องยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

5. การจัดบริการพิเศษ ควรจัดให้แก่นักเรียนที่บกพร่อง เช่น การสอนซ่อมเสริม การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม อาจจำเป็นต้องให้บริการทางสุขภาพจิตและการแพทย์ อาจรวมถึงการให้คำปรึกษาทั้งครอบครัว (Family Counseling) ด้วย

ศรียา นิยมธรรม (ม.ป.ป. : 11 - 18) กล่าวว่า ในการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีคำแนะนำในการช่วยเหลือ 3 ประการ ดังนี้

1. การเฝ้าระวัง (Early Intervention) เป็นการเริ่มป้องกันช่วยเหลือในระยะแรกมากกว่าที่จะซ่อมเสริม เนื่องจากเด็กจะต้องพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมใหม่ ซึ่งปัญหาของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้น มักเริ่มต้นพบตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา และจะสะสมขึ้นมาเรื่อยๆ ในแต่ละชั้น ซึ่งมักจะพบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - ประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเกิดปัญหาแล้ว การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ก็ทำได้ยาก หากเริ่มป้องกัน แก้ไขในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก็พอแก้ไขได้เล็กน้อยเท่านั้น ถ้ามีการเฝ้าระวังหรือป้องกัน และช่วยได้ทันเวลา เด็กก็จะประสบความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว

2. บทบาทของครอบครัว พ่อแม่ต้องการ การได้รับความช่วยเหลือในการเข้าใจเด็ก การให้คำปรึกษา ควรจัดให้ทั้งเดี่ยวและกลุ่ม การประชุมกลุ่มจะช่วยให้พ่อแม่ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาต่อกัน ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การมีความมุ่งมั่นในระยะยาว โปรแกรมที่จะช่วยเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ จะดำเนินไปไม่ได้ถ้าจัดทำกันในระยะสั้นๆ เป้าหมายคือ การแก้ไข จึงควรจะต้องมีความมุ่งมั่นและจัดทำเป็นเป้าหมายระยะยาว

ยุทธวิธี (Strategies) ที่จะช่วยลดปัญหาของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มี 2 วิธี คือ

1. การให้คำปรึกษา (Counseling) ได้แก่ การปรับพฤติกรรมนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาการเรียนที่ไม่ต่อเนื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการมีภาพลักษณ์ของตนเองอยู่ในระดับต่ำ ส่วนการให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้ให้คำปรึกษาต้องได้รับการคัดเลือกและฝึกฝนมาโดยเฉพาะ และต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน รวมทั้งวิธีการที่พัฒนาแล้วอย่างรอบคอบก่อนนำมาใช้ ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรรับเด็กในความรับผิดชอบไว้เป็นจำนวนมากเพราะจะดูแลได้ไม่ทั่วถึง

2. การปรับสภาพแวดล้อมทางการศึกษา คือให้เด็กทุกคนมีประสบการณ์ ในการได้ประสบความสำเร็จและเปิดโอกาสให้เข้าร่วมการชักถาม มีความคิดริเริ่มและกล้าแสดงออก มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความสนใจ เป็นสมาชิกที่มีความตื่นตัวของห้องเรียน ให้ได้ติดต่อสื่อสารหลายๆ แบบ และให้ความสำคัญอย่างจริงจัง

หลักสูตรโดยทั่วไป ได้แก่ การจัดหลักสูตรให้สมดุลระหว่างด้านวิทยาศาสตร์และศิลปะ ให้มีการกระตุ้นปัญหาที่ท้าทาย มีผลงานและทักษะเบื้องต้นในหลักสูตรด้วย เชื่อมโยงทักษะเบื้องต้นกับความสามารถในการใช้ความรู้ขั้นสูง จับคู่จุดเด่นจุดด้อย ควรมีการแนะแนว เพื่อพัฒนาความเข้าใจ ความหมายของเด็กปัญญาเลิศ และธรรมชาติของข้อจำกัดที่อาจต้องใช้บทบาทสมมติ การพบปะกันทั้งชั้นและการทำโครงการเป็นกลุ่มหรือการศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจตนเองและสังคม

วิธีการเรียนการสอน ได้แก่ การสอนรายบุคคล โดยสร้างหลักสูตรพื้นฐานรอบตัวอย่างระมัดระวัง ตามความจำเป็นของแต่ละคน สิ่งใดที่เด็กไม่ชอบก็ไม่ควรสนใจ การสอนเป็นรายบุคคลกับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำนี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับความรู้สึกลึกๆว่าเขาได้ประสบความสำเร็จ และได้จัดทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง วิธีนี้ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้อีกด้วย

อุปกรณ์การเรียนการสอน ได้แก่ การจัดเนื้อหาให้น่าสนใจและน่าพอใจ มีความยากง่ายพอเหมาะ ไม่ซ้ำซากเกินไป และให้เด็กได้พบความสำเร็จ วัสดุอุปกรณ์ที่เรียนควรมีประสิทธิภาพพอเหมาะกับเนื้อหาการเรียนแต่ละเรื่อง

จากการศึกษาการจัดโปรแกรมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง และการให้ความช่วยเหลือนั้น พอสรุปได้ว่าควรให้ความช่วยเหลือแรกเริ่มของการเกิดปัญหา การจัดโปรแกรมการเฝ้าระวังหรือการป้องกันจะดีกว่าการซ่อมเสริม พ่อแม่มีบทบาทที่สำคัญในการเข้าใจในตัวเด็ก ควรมีความพยายามแก้ไขปัญหาลูกและให้ความร่วมมือกับครูด้วย รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญในการให้ความช่วยเหลือเด็ก นอกจากนั้นการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้ควรเป็นโปรแกรมที่จัดให้เป็นรายบุคคล และหลักสูตรต้องท้าทาย ดึงดูดความสนใจให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Directed Learning) เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจในตนเอง มีการจัดกลุ่มบริการพิเศษให้แก่เด็กกลุ่มนี้ ควรจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการให้ความรู้ด้านการแนะแนวและให้คำปรึกษาแก่เด็กเป็นรายบุคคล เป็นรายกลุ่ม รวมทั้งให้การแนะแนวและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองของเด็กด้วย

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ในประเทศไทยยังไม่มี แต่มีในต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

คาร์สัน (Carson. 1993) ได้ทำการศึกษากรณีศึกษาเรื่องการเพิ่มพูนประสบการณ์สำหรับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง การวิจัยในครั้งนี้เพื่อตรวจสอบเรื่องความสัมพันธ์ ว่ามีความเปลี่ยนแปลงในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยใช้โปรแกรมการเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง 9 คน ใช้โปรแกรมการเพิ่มพูนประสบการณ์ของเรนชูลี ร่วมกับรูปแบบความคิดสร้างสรรค์ของเทรฟฟิงเกอร์ โปรแกรมนี้ประกอบไปด้วยกิจกรรมค้นหา เพื่อที่จะคัดแยกเรื่องที่น่าสนใจ การฝึกเป็นกลุ่มหรือเป็นหมู่เพื่อส่งเสริมการพัฒนากระบวนการคิดและกระบวนการด้านความรู้สึก และสืบสวนบุคคลแต่ละรายถึงปัญหา โดยการเรียนรู้ปัญหาด้วยตนเอง (Self-Directed Problem) ผลการศึกษา พบว่า โปรแกรมการเพิ่มพูนประสบการณ์นี้ ช่วยให้นักเรียนปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงในชั้นมัธยมศึกษา สามารถปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการ และเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองได้ ผลการทดลองนี้สามารถนำไปใช้ในโปรแกรมการป้องกันในระยะเริ่มแรก (Enrichment Intervention) และใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษเป็นผู้ให้คำปรึกษาดูแล (Mentorship Program) เพื่อช่วยปรับปรุงผลสัมฤทธิ์และเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้เป็นวิธีการสอนที่มีประสบการณ์และควรเป็นส่วนประกอบที่บังคับ (Compulsory) ควรให้มีบรรจุในโปรแกรมการศึกษาในปัจจุบันและในอนาคตด้วย

แมคเลาฟลิน (McLaughlin. 1996) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลการประเมินกรณีศึกษาการจัดโปรแกรมการตระหนักรู้เกี่ยวกับแบบการเรียนรู้สำหรับเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ระดับชั้นเกรด 9 ของโรงเรียนเอกชน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 9 จำนวนประมาณ 80 คน ซึ่งเป็นนักเรียนเอกชนในรัฐแคลิฟอร์เนียตอนใต้ การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบผลของโปรแกรมการตระหนักรู้เกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ โปรแกรมการเรียนรู้นี้ใช้ระยะเวลาศึกษา 1 ปี โดยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุมโดยเรียนทางวิชาการ ส่วนกลุ่มทดลองใช้โปรแกรมทักษะต่างๆ โดยให้ดูวิดีโอและให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามความสนใจ ในแบบการเรียนรู้ของตนเอง และตอบแบบสอบถามด้วย ผลการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ในรูปของคะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงก็ไม่แตกต่างกัน คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนลดลงแต่ข้อขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองและนักเรียนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้ความสามารถในรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของตนเองเพิ่มมากขึ้น

สรุปได้ว่า มีหลายปัจจัยที่ทำให้เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง เช่น อารมณ์ สังคม บทเรียน หลักสูตรและการเรียนการสอนด้านการปรับตัวพฤติกรรมของครู ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จของนักเรียน รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ในการศึกษาเป็นสิ่งที่น่าพอใจ เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำต้องการความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใหญ่ และสิ่งที่ตามมาก็คือ การเป็นตัวของตัวเองและความเข้าใจบุคลิกลักษณะของเด็กปัญญาเลิศเหล่านี้

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปศึกษา

4.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปศึกษา

มีผู้ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะไว้หลายทัศนะ ดังต่อไปนี้

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2521 : 163) นิยามว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้เด็กได้มีพฤติกรรมที่ดีงามทางด้านศิลปะ เป็นวิชาสามัญที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาในด้านต่างๆ โดยให้เด็กได้ทำกิจกรรม มีโอกาสสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาและได้สัมผัสสภาพความเป็นจริง เพื่อเด็ก ๆ จะมีประสบการณ์ในด้านสุนทรียภาพและการสร้างสรรค์ ในเรื่องของการสร้างสรรค์และเทคนิคของการทำงานจะช่วยให้เด็กได้มีความเจริญงอกงามทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคล่องแคล่วในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้สัมพันธ์กับความคิดและการแสดงออก

เลิศ อานันท์นะ (2523 : 216) กล่าวว่า ศิลปศึกษา หมายถึงวิชาที่จัดการเรียนการสอนขึ้นภายในโรงเรียนและสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัย ทุกระดับความสามารถได้มีโอกาสแสดงออกอย่างมีอิสระทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดจินตนาการตามความสนใจและความถนัดทางธรรมชาติของเด็กแต่ละคน กิจกรรมทางศิลปะประกอบด้วยการเขียนภาพ ระบายสี การปั้น การแกะสลัก ดนตรีและฟ้อนรำ ฯลฯ

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 28 – 29) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่เด็กสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ ผูกประสานสัมพันธ์ พัฒนาการด้านต่างๆ ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีเกี่ยวกับการเล่น การกิน การออกกำลังกาย และการพักผ่อนอย่างถูกต้อง

ชัยณรงค์ เจริญพาณิชย์กุล (2533 : 89 – 91) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะว่า หมายถึง กิจกรรมศิลปะที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด สามารถฝึกเด็กให้รู้จักสังเกตหาเหตุผล รู้จักสร้างสรรค์ลักษณะนิสัยที่ดี และมีความพร้อมในการเรียนรู้ พัฒนาตัวเด็กทั้งในด้านส่วนตัวและด้านสังคม

สรุปว่ากิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจ เมื่อเด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวแล้วจะมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งทำให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวเองอย่างอิสระอย่างมีจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรมศิลปะที่มีลักษณะหลากหลายนั้นช่วยให้เด็กได้ฝึกคิด ฝึกจินตนาการ ฝึกความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรง สามารถหยิบจับดินสอได้อย่างมั่นคง และสามารถขีดเขียนหรือสามารถลากเส้นได้อย่างรวดเร็วขึ้น ดังนั้นกิจกรรมศิลปะจึงมีคุณค่าต่อการพัฒนาโครงสร้างของความคิดด้านจินตนาการ

4.2 ความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะ

เนื่องจากศิลปะเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งในการแสดงออก ซึ่งการแสดงออกทางศิลปะของเด็กนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ ดังนั้นเด็ก ๆ ควรได้รับการสร้างนิสัยให้เกิดความรู้สึกที่ดี เกิดความรัก ความชอบ และความชื่นชม ในศิลปะ ส่วนความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะอยู่ที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะโดยตรงนั่นเอง มีผู้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะต่างๆ ไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้

1. เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ ส่งเสริมอิสรภาพในการทำงาน ควรจัดวางวัสดุอุปกรณ์ไว้ในที่ที่เด็กจะหยิบมาใช้ได้ และมีโอกาสเลือกหยิบได้ตามความพอใจ ในขณะเดียวกันเด็กก็สามารถแลกเปลี่ยนความคิดของตนกับเพื่อนๆ ได้
2. เด็กมีสุนทรียภาพต่อสิ่งแวดล้อม เด็กรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา ผู้ใหญ่ควรกระทำเป็นอย่าง โดยการยอมรับและชื่นชมผลงานของเด็ก ฝึกให้เด็กเห็นว่าทุกๆ อย่างมีความหมายสำหรับตัวเขา ส่งเสริมให้รู้จักสังเกตและเห็นสิ่งที่ผิดปกติในสิ่งธรรมดาสามัญ ให้ได้ยินในสิ่งที่ไม่เคยได้ยิน และฝึกให้เขาสนใจในสิ่งต่างๆ รอบตัว

3. เด็กเกิดความพึงพอใจและสนุกสนานในขณะที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่างๆ เด็กควรทำตามความพอใจและมีความสนุกสนาน มีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน เพื่อเป็นโอกาสให้เด็กได้แสดงออกได้ตามความคิดของเขา และเป็นการพัฒนาภาษาไปด้วย การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความสามารถทางการสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ช่วยส่งเสริมให้เขามีกำลังใจ เข้าใจตนเองว่ามีความคิดที่ดี และมีความสามารถหลายอย่าง องค์กรประกอบที่จะช่วยให้เด็กเกิดความพอใจ สนุกสนาน ในขณะที่ทำกิจกรรมคือเวลาและสถานที่ เด็กต้องการเวลาทำงานมากพอที่เขาจะทำได้สำเร็จตามความพอใจ และเด็กต้องการเนื้อที่กว้างขวางพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างเต็มที่และสนุกสนาน

4. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยลดความตึงเครียดทางอารมณ์ เพราะการทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจ ความก้าวร้าวลง กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กแสดงออก และผ่อนคลายอารมณ์อย่างดีที่สุด

5. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยสร้างลักษณะนิสัยการทำงานที่ดี ในขณะที่เด็กทำงานต่างๆ ครูควรสอนความมีระเบียบและนิสัยในการทำงานควบคู่ไปด้วย เช่น เก็บของเป็นที่ ล้างมือและอุปกรณ์ต่างๆ เมื่อทำงานเสร็จแล้ว

6. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ ซึ่งได้จากการตัดกระดาษ ประดิษฐ์ภาพวาดภาพด้วยนิ้วมือ การต่อภาพ ฯลฯ กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้จะส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมือและสายตาควบคู่กันไป

7. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กรู้จักสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เด็กจะชอบทำกิจกรรมและใช้วัสดุต่างๆ กันทำงานซ้ำๆ กัน เพื่อสร้างสิ่งต่างๆ เพื่อเป็นโอกาสที่จะใช้ความคิดริเริ่มและจินตนาการของเขา ค้นคว้า สำรวจ ผูกฝน และสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นจากการใช้วัสดุซ้ำๆ กัน ดังนั้น ครูจึงควรหาวัสดุต่างๆ ไว้ให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการทดลองของตน เช่น กล้องยาสีฟัน เปลือกไข่ และเศษวัสดุเหลือใช้อื่นๆ

เยาวยา เดชะคุปต์ (2528 : 96) กล่าวว่า ศิลปะนับเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กได้แสดงความสามารถ และความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในรูปของภาพ หรือสิ่งของ เด็กจะใช้ศิลปะเพื่อเป็นสื่ออธิบายสิ่งที่เขาทำ เห็น รู้สึก และคิดออกมาเป็นผลงาน การจัดกิจกรรมให้แก่เด็กจะช่วยให้เด็กมีโอกาสค้นคว้า ทดลอง และสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตน ให้ผู้อื่นและโลกที่อยู่รอบตัวเขาได้เข้าใจ

จากเอกสารที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมศิลปะ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ สติปัญญา ร่างกาย การรับรู้ สังคม สุนทรีภาพ และการสร้างสรรค์ สำหรับกิจกรรมศิลปะทุกประเภทที่เด็กได้ทำด้วยมือ จะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการจับดินสอดต่อไป ทั้งยังจะช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาของเด็กได้อีกด้วย เป็นการสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดีให้กับตัวเด็กเอง ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นกิจกรรมที่สร้างทั้งประสบการณ์ ความรู้สึกสัมผัส การใช้เหตุผล การสังเกต พร้อมทั้งให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเกิดจินตนาการ กิจกรรมศิลปะช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสใช้พัฒนาการความรู้สึกสัมผัสคือ การมอง การชิมรส การดมกลิ่น การจับต้องสัมผัส กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี เพราะกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถ และสอดคล้องกับหลักของการพัฒนาการของเด็ก ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อกับสายตา และการผ่อนคลายทางอารมณ์เท่านั้น แต่ยังเป็นส่งเสริมความคิดอิสระ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ การคิดอย่างมีระบบ และการแสดงออกของเด็กวัยต่างๆ โดยไม่จำกัดเงื่อนไขเกี่ยวกับสภาพชีวิต และสังคมที่แตกต่างกัน ประกอบกับลักษณะ

ธรรมชาติของศิลปะนั้นมีความยืดหยุ่นสูง เนื่องจากกิจกรรมศิลปะมีหลายรูปแบบ และมีคำตอบหลากหลายไม่จำกัดตายตัว จึงเป็นสาเหตุให้กิจกรรมศิลปะศึกษาเป็นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองการแสดงออกของเด็กๆ ทุกเพศ ทุกวัยได้เป็นอย่างดี

4.3 องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมศิลปะ

การจัดกิจกรรมศิลปะเพื่อให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาเด็กตามจุดมุ่งหมายนั้น จะต้องเข้าใจถึงองค์ประกอบที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมศิลปะประสบผลสำเร็จได้เสียก่อน เกคินี นิสสัยเจริญ (2527 : 5 – 6) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่จะช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมศิลปะได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ว่า ครูต้องมีการเตรียมการทั้งตัวครูผู้สอน ผู้เรียน และวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

1. การเตรียมตัวผู้สอน ครูที่จัดกิจกรรมศิลปะ ควรเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น รักการสอน การศึกษาค้นคว้าหาความชำนาญในกิจกรรม และควรรู้ว่าจะเสนออะไรให้สอดคล้องกับวัยวุฒิภาวะของผู้เรียน ควรใช้เนื้อหาใด แล้วใช้สื่อการสอนอย่างไรจึงจะเหมาะสม

2. การเตรียมตัวผู้เรียน เนื่องจากเด็กแต่ละวัยมีพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไม่เท่าเทียมกัน แม้แต่ในวัยเดียวกันก็มีวุฒิภาวะต่างกัน การจัดกิจกรรมจึงต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะเกี่ยวกับมือและสายตาที่สัมพันธ์กัน จึงควรศึกษาพัฒนาการเด็กที่อยู่ในห้องเรียนควบคู่ไปด้วย

3. การเตรียมสื่อการเรียนการสอน (วัสดุอุปกรณ์) สื่อการเรียนการสอนมีอยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง และมีหลายชนิด ครูจะต้องพิจารณาเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมและวัยของเด็ก

ศิลปะเป็นกิจกรรมซึ่งเน้นการแสดงออกเฉพาะบุคคล เป็นการแสดงออกตามความคิดความสามารถของเด็ก การแสดงออกทางศิลปะนั้นเป็นการแปลงความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กได้พบตามทัศนะของตัวเอง แล้วถ่ายทอดออกมาโดยการวาดภาพ ระบายสี การปั้น และการสร้างสรรค์ต่างๆ เด็กทุกคนสามารถสร้างสรรค์ศิลปะตามความนึกคิดของตนเองได้ ไม่ว่าจะเป็นเด็กฉลาดหรือเด็กพิการ ย่อมมีความสามารถที่จะแสดงออกในการสร้างสรรค์ และชื่นชมศิลปะ ถ้าเด็กมีโอกาสแสดงความคิด ความรู้สึก ความชื่นชม และการสร้างสรรค์อย่างอิสระ ศิลปะก็ย่อมส่งเสริมให้เด็กทุกคนเจริญงอกงาม และพัฒนาได้ตามกำลังความสามารถของเด็กแต่ละคน ฉะนั้น เด็กทุกคนจึงมีความสามารถทางด้านศิลปะอยู่ในตัว

(ชูจิตต์ วัฒนารมย์. 2528 : 1)

การจัดกิจกรรมศิลปะเพื่อมุ่งพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ ให้แก่เด็กทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงเหมือนกัน เพียงแต่จะมีกระบวนการที่ช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถดำเนินกิจกรรมได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ละเอียดและแยกเป็นขั้นตอนย่อยๆ เพื่อให้เหมาะสมแก่ระดับสติปัญญาของเด็กแต่ละกลุ่มเท่านั้น เกคินี นิสสัยเจริญ (2527 : 5 – 6) ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะของเด็ก ดังนี้

1. กิจกรรมการวาดภาพและระบายสี เป็นกิจกรรมการสร้างภาพทางจิตรกรรม หรือภาพสองมิติ ที่เด็กเขียนลงไปด้วยความรู้สึกในตัวเองให้เป็นสัญลักษณ์ แบบ ลวดลาย จังหวะ และสีสรรต่างๆ แทนการใช้ภาษาหรือคำพูด

1.1 การวาดภาพด้วยสีน้ำ พู่กัน

1.2 การวาดรูป ระบายสีด้วยสีเทียน (Crayon) และดินสอสี

1.3 การเล่นกับสีแบบต่างๆ

2. กิจกรรมฉีก ปะ และตัดกระดาษ เป็นกิจกรรมที่ใช้กระดาษต่างๆ มาฉีก ตัดและนำมาติดบนกระดาษทำให้เป็นภาพ กระดาษที่ใช้ไม่ควรแข็งหรือเหนียวเกินไป ได้แก่ กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษวารสาร กระดาษห่อของขวัญ กระดาษสีมัน ฯลฯ

3. กิจกรรมการปั้น เป็นกิจกรรมที่เด็กชอบมาก วัสดุที่ใช้ปั้น ได้แก่ ดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งโด
4. กิจกรรมการพิมพ์ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีดังนี้
 - 4.1 ให้พิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือ
 - 4.2 ให้พิมพ์ภาพจากวัสดุธรรมชาติต่างๆ เช่น ก้านกล้วย ก้านบัว ใบไม้ ดอกไม้
 - 4.3 ให้พิมพ์ภาพจากวัสดุเหลือใช้ต่างๆ เช่น ฝาจุกขวด ลูกกัญญา ปลอกปากกา
 - 4.4 ให้พิมพ์ภาพจากด้วยเศษเชือก หรือด้าย
 - 4.5 ให้พิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์
 - 4.6 ให้พิมพ์ภาพด้วยทรายยาง แล้วระบายสี
 - 4.7 ให้เด็กใช้กระดาษวางซ้อนวัสดุที่มีลายนูนแล้วให้ใช้ดินสอสีดำหรือดินสอสีถู่จะได้

ภาพเหมือนแบบ

- 4.8 ให้พิมพ์ภาพด้วยการขยี้กระดาษ
5. กิจกรรมการตัดกระดาษ เป็นการสร้างผลงานศิลปะในลักษณะสามมิติอย่างหนึ่ง โดยให้เด็กใช้กรรไกรตัดกระดาษ เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อ และฝึกความสัมพันธ์ระหว่างมือกับสายตา
6. กิจกรรมการพับกระดาษ เป็นการประดิษฐ์กระดาษให้มีลักษณะเป็นภาพรวมมิติอีกแบบหนึ่ง ที่ต้องอาศัยการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อตา มือ และนิ้วมือ พับกระดาษให้เป็นภาพตามลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก ภายหลังการพับแล้วให้นักเรียนแต่งเติมระบายสีให้สวยงาม
7. กิจกรรมประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นของเล่นและของใช้ เป็นการรวบรวมเศษวัสดุจากกระดาษ เช่น กล่องกระดาษชนิดต่างๆ เศษกระดาษ กระดาษห่อของขวัญ กระดาษปกนิตยสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ มาประดิษฐ์เป็นของเล่นต่างๆ ตามแบบอย่าง หรือตามความคิดอิสระ และใช้วัสดุอื่นๆ ในการประกอบหรือตกแต่งเพิ่มเติม เพื่อให้งานสมบูรณ์ เช่น กาว กรรไกร เศษไหมพรม แท่งไม้ไอศกรีม หลอดกาแฟ ฯลฯ รวมถึงงานกระดาษที่ใช้กาวประกอบเป็นรูปร่างต่างๆ

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นกิจกรรมที่สร้างทั้งประสบการณ์ ความรู้สึกสัมผัส การใช้เหตุผล การสังเกต พร้อมทั้งให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเกิดจินตนาการ กิจกรรมศิลปะช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสใช้พัฒนาการความรู้สึกสัมผัส คือ การมองเห็น การชิมรส การดมกลิ่น การจับสัมผัส กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี เพราะเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถ และสอดคล้องกับหลักการพัฒนาการของเด็ก ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับสายตา และการผ่อนคลายทางอารมณ์เท่านั้น แต่ยังเป็นการส่งเสริมความคิดอิสระ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดจินตนาการ การคิดอย่างมีระบบ และการแสดงออกของเด็กวัยต่างๆ โดยไม่จำกัดเงื่อนไขกับสภาพชีวิต และสังคมที่แตกต่างกัน ประกอบกับลักษณะธรรมชาติของศิลปะนั้นมีความยืดหยุ่นสูง เนื่องจากกิจกรรมศิลปะมีหลายรูปแบบ และมีคำตอบไม่จำกัดตายตัว จึงสามารถตอบสนองการแสดงออกของเด็กทุกเพศทุกวัยได้เป็นอย่างดี

4.4 หลักการของการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523 : 37 – 38) กล่าวว่า นอกจากกิจกรรมศิลปะจะมีคุณค่าในด้านส่งเสริมพัฒนาการ และความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ ให้กับเด็กแล้ว กิจกรรมต่างๆ ของวิชาศิลปะศึกษานั้นมีคุณค่าในด้านจิตบำบัดได้ด้วย คือ

1. กิจกรรมศิลปะ ช่วยให้เด็กได้ระบายอารมณ์ที่เคร่งเครียด เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ต่างๆ เช่น โกรธ กลัว และวิตกกังวล

2. กิจกรรมศิลปะ ช่วยขจัดความรู้สึกด้อยค่า ไม่สมปารถนา ขาดความมั่นใจ ความขลาด ความอาย ความพิการ ศิลปะเป็นสิ่งที่ช่วยระบายความทุกข์ได้

3. กิจกรรมศิลปะ ช่วยทำให้เข้าใจปัญหาและความต้องการของเด็ก ในกรณีที่เด็กดื้อ เกเร ก้าวร้าว รังแกเพื่อน

เกสร ธิตะจारी (2543 : 41 – 42) กล่าวถึงลักษณะของการสอนศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ ดังต่อไปนี้

1. ด้านเนื้อหา ควรสอนเหมือนเด็กทั่วไป แต่ด้านการสอนต้องใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่แตกต่าง โดยต้องสอนให้เหมาะสมกับสภาพและปัญหาของเด็กแต่ละประเภท แต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมก็ต้องจัดให้เหมาะสมกับความสามารถ เช่น เด็กพิการตาบอด กิจกรรมศิลปะที่ให้ทำก็ต้องขึ้นอยู่กับสัมผัสด้วยมือ เช่น การร้อยลูกปัด การถัก การสร้างภาพด้วยเชือกหรือเศษวัสดุ เป็นต้น

2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ก็ใช้หลักจิตวิทยาในการกระตุ้นหรือทำให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้ และเกิดความผูกพันกับงานที่ทำ เช่น การวาดภาพ การใช้สีระบายภาพ เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์จะมีสมาธิสั้น การสร้างสภาวะแวดล้อมทางจิตวิทยาจะช่วยให้การทำงานได้เวลานานขึ้น หรือมีความผูกพันกับงานมากขึ้น

3. การสร้างความประทับใจให้กับผู้เรียนก็เป็นหลักจิตวิทยาอย่างหนึ่ง ที่ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการทำงาน และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น เช่น ช่วยให้งานสำเร็จ ผลงานออกมาดี ได้รับความชมเชยหรือให้รางวัล สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างพลังและความภาคภูมิใจแก่ตัวเด็กเอง ข้อสำคัญต้องพยายามให้เด็กคิดว่า ตัวเขาเองก็มีความสามารถเหมือนคนอื่น ๆ สิ่งที่เขาพร่องในตัวเขาจะไม่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้หรือการทำงานเลย

4. การยอมรับในความสามารถ การให้อิสระในการแสดงออกเช่นเดียวกันกับเด็กปกติทั่วไป จะช่วยลดปมด้อยของตัวเด็กเอง ความพิการมิได้สกัดกั้นความสามารถของเขาเลย เช่น เด็กพิการทางมือไม่มีมือก็สามารถใช้ວັຍະສ່ວນອື່ນແທນ เช่น ปาก หรือเท้าในการสร้างสรรค์งานได้

หลักการของการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีรายละเอียดดังนี้

1. เริ่มสอนจากสิ่งที่ยากที่สุด
2. ใช้ประสบการณ์ตรง
3. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามระดับความสามารถของตน
4. ใช้การเสริมแรงมากกว่าการลงโทษ
5. กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิดของตนเอง
6. ให้เด็กมีโอกาสดisplayความเป็นผู้นำ
7. ให้เด็กได้เรียนรู้จากเพื่อน มีกิจกรรมทำงานเป็นกลุ่ม
8. ให้โอกาสเด็กเลือกเรียนด้วยตนเอง
9. สอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยไปหาสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย
10. ทบทวนบทเรียนบ่อยๆ
11. แสดงผลงานของเด็กนักเรียน
12. จัดห้องเรียนให้อ่านวยต่อการเรียนรู้
13. ใช้การสังเกตพฤติกรรมของเด็กควบคู่ไปกับการสอน

การสอนศิลปะให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งบางครั้งอาจมีความบกพร่องทางร่างกายและทางจิตใจ รวมทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเรียนอยู่ในห้องเรียนปกติ เช่น เด็กเกเร เด็กขี้เกียจ เด็ก

ก้าวร้าว เด็กเจ้าอารมณ์ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กออทิสติก เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นั้น จะเห็นได้ว่าเด็กเหล่านี้มีปัญหาทางพฤติกรรมการเรียนรู้ ปัญหาของเด็กเหล่านี้ อาจจะได้หลายทาง และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ปัญหาของเด็กในห้องเรียนปกติที่เกิดขึ้นจากปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ปัญหาสภาพแวดล้อมเหล่านี้ถ้าปล่อยปละละเลยก็จะกลายเป็นปัญหาใหญ่ยิ่งกว่าเด็กพิการทางร่างกาย ดังนั้น ครูและผู้ปกครองจึงควรเอาใจใส่ดูแลและสังเกตพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะได้หาทางแก้ไขได้ทันการณ์ กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยคลี่คลายปัญหาต่างๆ ของเด็ก โดยให้เด็กมีโอกาสแสดงออกทางศิลปะตามใจปรารถนา

เกสร ธิตะจารี (2543 : 47 – 48) กล่าวว่า ศิลปะเป็นวิชาหนึ่งที่เด็กทุกๆ ประเภทสามารถเรียนได้ เพราะมีหลายอย่างหลายประเภทที่เด็กแสดงออกได้อย่างอิสระ เป็นการระบายความรู้สึกที่อยู่ภายในออกมา เช่น การวาดภาพ การระบายสี การประดิษฐ์ การปั้น การพิมพ์ เด็กทุกคนสามารถทำได้ ศิลปะนั้นเป็นยาชนิดหนึ่งที่ช่วยบำบัดคนไข้ที่ป่วยทางกาย ทางใจ ด้วยการลงมือปฏิบัติ เมื่อเฟลิดเฟลินก็ทำให้หลั่งลิมความเจ็บป่วย และเมื่อทำได้ก็สร้างความพึงพอใจและเกิดความผูกพัน การสร้างสรรค์ก็จะบังเกิดขึ้น ศิลปะไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ใคร มีแต่จะช่วยให้เกิดความสุขและความภาคภูมิใจ เพราะ

1. ศิลปะเป็นการสร้างสรรค์งานที่ช่วยระบายอารมณ์ ผ่อนคลายความเครียด ความโกรธ ความกังวล ช่วยเสริมสร้างจิตใจทางด้านสุนทรีภาพ และมีความคิดสร้างสรรค์
2. ศิลปะช่วยสร้างความมั่นใจ ความกล้าที่จะแสดงออก ด้วยการระบายความรู้สึกที่มีอยู่ภายในจิตใจออกมาได้เป็นอย่างดีในหลายลักษณะ เช่น การวาด การปั้น การพิมพ์ การประดิษฐ์ และการสร้างสรรค์
3. ศิลปะมีส่วนช่วยในการบำบัดทำให้เฟลิดเฟลิน ผูกพันกับการทำงาน ลืมความทุกข์ ความน้อยใจ ความอาย ความกลัว เป็นต้น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
4. ศิลปะส่งเสริมจินตนาการ การสร้างสรรค์ ที่ต้องรู้จักแก้ปัญหาการทำงานเพื่อให้ได้งานที่ดีที่แปลก ไม่ซ้ำแบบใคร และสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง
5. ศิลปะส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การรวบรวมประสบการณ์เก่ากับประสบการณ์ใหม่ให้เกิดเป็นความคิดใหม่
6. ส่งเสริมการรับรู้ การแยก การรวมชนิด ประเภทของงานศิลปะต่างๆ และสื่อสารให้ผู้อื่นรับรู้ได้

เนื่องจากกระบวนการทางศิลปะที่นำมาใช้กับเด็กพิเศษนั้นเป็นเทคนิคพิเศษ ผู้วิจัยนำกระบวนการศิลปะบำบัดมาประยุกต์ใช้ด้วย เพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ของกลุ่มทดลองในครั้งนี้ด้วย

เวดสัน (Wadeson. 1995 : 43) กล่าวว่า เมื่อนักศิลปะบำบัดดูรูปภาพที่คนไข้วาด เขาจะสังเกตพฤติกรรมของคนไข้ เพื่อนำไปประกอบความเข้าใจเกี่ยวกับอาการของโรค และสภาวะจิตใจของคนไข้ของเขาด้วย

4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะ

งานวิจัยในประเทศ

สมใจ ตั้งนิกร (2531 : 49) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยในโครงการโรงเรียนอนุบาล ที่ชนบท ในกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์หมุนเวียนที่ไม่ได้จัดตามแบบการจัดสถานการณ์ แต่ใช้วัสดุแทนจากธรรมชาติที่มีอยู่โดยทั่วไปในห้องเรียนมีความสามารถส่งเสริมและพัฒนา

กล้ามเนื้อมัดเล็กได้ดีกว่ากลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์หมุนเวียนที่จัดตามแผนการจัดประสบการณ์

กรวิภา สรรพกิจจานง (2532 : 45) ได้ศึกษาความสามารถในเรื่องการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบชี้แนะและแบบอิสระ ผลการศึกษา พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกฝนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบอิสระมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบชี้แนะ

รัชณี รัตน (2533 : 72) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมศิลปะจากชุดที่ให้การศึกษาและความรู้แก่ผู้ปกครองที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษา พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกจากผู้ปกครองที่ได้รับการศึกษาและความรู้จากชุดฝึก จะมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสูงกว่ากลุ่มที่ผู้ปกครองไม่ได้รับความรู้จากชุดฝึก

สุจิตรา สุขเกษม (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา นักเรียนหญิงที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปฐมวัย อายุระหว่าง 4 – 7 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 35 – 68 ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน จำนวน 16 คน กลุ่มที่ศึกษาได้มาด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนกิจกรรมศิลปะตามแผนการสอนของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และแผนการสอนกิจกรรมศิลปะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับแผนการสอนกิจกรรมศิลปะของทางโรงเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติการหาค่าที (T) ผลการทดลอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมศิลปะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมศิลปะของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

วูด (Wood. 1977 : 455 – 462) ได้ศึกษาการใช้ศิลปะในการช่วยเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีความสามารถในการรับรู้ทางสายตา ผลของการศึกษา พบว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้สามารถถ่ายทอดการรับรู้ทางสายตาได้ดีขึ้นกว่าก่อนที่จะทำการทดลองการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมศิลปะ

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1983 : 37) ได้ศึกษาผลการศึกษาของ วอล์คเกอร์ (Walker. 1980) กับผลการศึกษาของ กรีน และแฮสเซลบริง (Greene & Hasselbring. 1981) สรุปได้ว่าการใช้ศิลปะกับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาจะสามารถช่วยบำบัดให้เด็กพิเศษเหล่านี้มีระดับของสติปัญญาดีขึ้น และการใช้ศิลปะจะสามารถช่วยในเรื่องของการพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็ก ช่วยให้เกิดการรับรู้ทางด้านภาษาดีขึ้น

แฮมมอนด์ (Hammond. 1989 : 299 – 308) ได้ศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมทางศิลปะ เพื่อรักษาอาการทางประสาทของหญิงสาวที่ถูกกระทำทางเพศจากบุคคลในครอบครัว ผลของการศึกษา พบว่า กิจกรรมทางศิลปะช่วยให้เธอสามารถฟื้นฟูความรู้สึกและฟื้นฟูสภาพจิตใจให้ดีขึ้นได้

รูบิน (Rubin. 1984 : 30) กล่าวว่า เนื่องจากโลกของเด็กนั้นมีขนาดเล็กและมีความต้องการพึ่งพาสูง เขาจึงต้องการผู้ใหญ่ที่คอยจัดการความพร้อมให้ทั้งทางด้านร่างกายและทางด้านจิตใจ เพื่อให้เขามีอิสระในการควบคุมและจัดการโลกของตนเอง เขาต้องการความช่วยเหลือที่เต็มไปด้วยความเห็นใจ การยอมรับความเข้าใจ เป็นเสมือนกระจกที่คอยสะท้อนตัวเขา ผู้ให้คำปรึกษา จึงเป็นเสมือนกับตู้ใบใหญ่ที่เด็ก ๆ สามารถถ่ายทอดความคิดฝัน ความรู้สึก เสียงที่ชัดเจนลงไปนั้น ซึ่งจะช่วยให้เขามีความกระจำในตัวเอง สามารถอธิบาย และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง นอกจากนี้เขายังได้กล่าวถึงการสร้างกรอบแห่งความอิสระ (Framework of Freedom) ว่า

เป็นการสร้างสิ่งที่จะอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาในกระบวนการคิด เป็นการช่วยให้เด็กตระหนักในศักยภาพ ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง ซึ่งการสร้างกรอบแห่งความอิสระควรคำนึงถึงองค์ประกอบดังนี้

1. วัสดุ (Materials) ควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไว้หลายๆ แบบ ทั้งการวาด การระบายสี ปั้น ขลุ่ย การจัดพื้นที่ กระดาษ และอุปกรณ์ที่พร้อมเพรียง ซึ่งถ้าเป็นไปด้วยความเอาใจใส่จะไม่เพียงแต่ดูน่าใช้เท่านั้น แต่เด็กจะมีความ เคารพในการใช้อุปกรณ์ด้วย และจะทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะใช้อุปกรณ์เหล่านี้ในทันที ซึ่งการที่เด็กจะ เลือกวัสดุใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับพัฒนาการของเด็ก ระดับของการมีส่วนร่วม ประสบการณ์เดิม ความสนใจส่วนตัว และความต้องการพิเศษ ซึ่งถ้ามีวัสดุที่เพียงพอและหลากหลาย จะทำให้เด็กได้ค้นพบ และพัฒนาความชอบของ ตนเองในการแสดงออกได้

2. การจัดพื้นที่ (Space) ได้แก่ การจัดสถานที่ พื้นผิว มิติ สำหรับการวาด ระบายสี ปั้น ขลุ่ย การจัดพื้นที่ ทำงาน การจัดเก็บ และการทำความสะอาด ถ้าอุปกรณ์ข้างๆ จัดเก็บไว้ในที่ประจำ และสามารถคาดเดาได้ว่าอยู่ ตรงไหนก็จะทำให้สะดวกขึ้น เด็กต้องการความคุ้นเคยในสถานที่ที่ปลอดภัยได้อย่างอิสระ ปราศจากการห้ามปราม ของผู้ใหญ่

3. การจัดเวลา (Time) ให้เวลาที่น่าพอใจที่เด็กจะเกิดความสนใจ และมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ให้เด็กได้มีเวลาคุ้นเคยกับอุปกรณ์ และฝึกฝนจนสามารถควบคุมให้อ่านาจอเห็นอุปกรณ์เหล่านั้นได้ เด็กควรได้รู้ ว่ามีเวลาเท่าใด และมีการเตือนเมื่อใกล้หมดเวลา ซึ่งควรให้โอกาสในการปรับตัว เพราะบางครั้งอาจเป็นการยาก สำหรับเด็กในการทำงานที่มีเวลาจำกัด

4. ความมีระเบียบ (Order) การจัดระบบของวัสดุอุปกรณ์ พื้นที่ทำงานและเวลาเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็กที่มีระเบียบวินัยค่อนข้างน้อย ซึ่งเด็กต้องการความรู้สึกใส่ใจในตัวเด็กและผลงานของเขาด้วย

5. ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง การยอมรับการกระทำทุกอย่างของเด็กไม่ว่าสิ่งนั้นจะดูแปลกประหลาด หรือดูจริงจัง ทั้งรูปแบบที่ถดถอยหรือก้าวหน้า และทั้งในด้านบวกและด้านลบ ข้อจำกัดจะช่วยให้เด็กสามารถ ปกป้องตัวเองจากความหุนหันพลันแล่นหรือความนึกฝันที่รุนแรง และเลวร้าย ซึ่งในการทำงานกับเด็กนี้ สิ่งสำคัญ คือ การปกป้องพวกเขาจากอันตรายทางจิตใจที่เกิดขึ้นจากภายใน และภายนอก เช่น การที่มีคนคอยบอกให้เด็กทำ อะไรและอย่างไร จะเป็นอันตรายต่อการเสนอความคิดของเด็ก เป็นต้น

6. ความเคารพ (Respect) ให้เด็กมีอิสระว่าจะสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ควรมีสติหรือเสีรภาพในขอบเขต ของตน สามารถทำงานที่สนใจได้ เลือกวัสดุและหัวข้อด้วยตนเอง ต้องการทำงานคนเดียว หรือเป็นกลุ่มสามารถ เลือกแสดงออก และทดลองด้วยหนทางของตนเอง เป็นผู้ให้คำปรึกษา ควรเคารพในความคิดเห็นของเด็ก โดยการ รับฟัง และสอบถามเพื่อกระตุ้น ให้เด็กได้แสดงออก เคารพในความเป็นศิลปินของเด็ก โดยการช่วยให้เด็ก ตั้งเป้าหมายและมาตรฐานของตนเอง สามารถประเมินผลตนเองได้ว่าก้าวถึงระดับใด เคารพในผลงานของเด็กโดย วิธีการจัดการเก็บรักษา หรือมีส่วนร่วมในบางครั้งด้วยความรักและเอาใจใส่

7. ความสนใจ (Interest) ควรแสดงถึงความจริงใจและไวต่อความรู้สึก การสังเกตที่ไม่ก้าวท้าวหรือบุกรุก การ รับฟังอย่างแท้จริง คำพูดที่สุภาพ และการเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกในระหว่างกระบวนการ เมื่อเด็กแสดงให้เห็นถึงความต้องการช่วยเหลือ หรือต้องการความช่วยเหลือ เป็นต้น

8. ความชื่นชม (Pleasure) ผู้ให้คำปรึกษา ควรแสดงความชื่นชมในการทำงาน และความก้าวหน้าของงาน ด้วยความรู้สึกเห็นคุณค่า ซึ่งนอกจากจะทำให้เด็กมีความเบิกบานใจแล้ว ยังมีความรู้สึกกระตือรือร้นที่อยากจะทำงาน อีกด้วย

9. ความช่วยเหลือ (Support) ต้องอาศัยความรู้ในพัฒนาการของเด็กและพัฒนาการ ขั้นต่าง ๆ ของศิลปะ เข้าใจกรอบแห่งการอ้างอิงของเด็ก ในเด็กที่มีความเชื่อซ้า อาจเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานของเด็ก ซึ่งการให้ ความช่วยเหลือนี้ต้องการความเข้าใจ การสื่อสาร การแสดงท่าที ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการในการ แสดงออกในการที่ผู้ให้คำปรึกษาจะสามารถเข้าใจความหมาย หรือข้อความจากสัญลักษณ์ที่เด็กสร้างขึ้นเป็น ขั้นตอนที่สำคัญ รูบิน (Rubin. 1984 : 66) ได้กล่าวไว้ว่า ในการที่จะทำให้ การสัมผัสกับผลงานศิลปะมี ประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด สิ่งสำคัญที่ต้องการเรียนรู้ คือ จะดูผลงานอย่างไร สิ่งที่ต้องดูคืออะไร และมี

ประสาทสัมผัสที่ไวในสิ่งที่สังเกตเห็น ซึ่งเด็กจะมีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างรวดเร็วในการถูกเชื้อเชิญให้แสดงตัวเองออกมาในทางที่สร้างสรรค์ เด็กๆ จึงสามารถส่งข้อความออกมาในหลายระดับ และหลายรูปแบบที่ซ่อนเร้น ซึ่งมีทั้งข้อความที่ตรงตามความเป็นจริง และข้อความที่ไม่ตรงตามความจริง ผ่านมาทางภาษาพูดและภาษาท่าทางของเด็ก จึงเป็นหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาที่จะสังเกตและแปลความหมายออกมา

เจราซี (Geraci. 1990 : 9 – 14) ได้ศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมทางศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์และการปรับตัว ผลของการศึกษา พบว่า กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกภูมิใจในตัวเองและมีระดับของพัฒนาการทางสติปัญญาสูงขึ้นด้วย

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมศิลปะแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กปกติ มีส่วนช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็กเหล่านี้ในหลายๆ ทักษะด้วยกัน ได้แก่ ทักษะในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะในการใช้ภาษา การอ่าน การเขียน และการท่องจำ นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มความสนใจในการทำงานให้มากกว่าเดิม ตลอดจนทำให้เด็กมีความริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการ การจัดระบบความคิด และสามารถช่วยให้เด็กมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. วิธีดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นเด็กนักเรียนในโครงการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม สังกัดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีขั้นตอนในการคัดเลือกดังนี้

1. เด็กนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง คือ เป็นนักเรียนในโครงการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม สังกัดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ครูผู้สอนเสนอรายชื่อนักเรียนที่เป็นนักเรียนในโครงการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม สังกัดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยครูผู้สอนพิจารณาขั้นแรกว่าเป็นเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง
3. นำแบบสำรวจเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงไปให้ผู้ปกครองของนักเรียนสำรวจเด็กนักเรียนของตนเอง จากนั้นสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพิ่มเติม
4. เมื่อได้รายชื่อนักเรียนแล้ว นำแบบสำรวจเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงไปให้ครูสำรวจเด็กนักเรียนของตน จากนั้นจึงสัมภาษณ์ครูผู้สอนเพิ่มเติม
5. นำแบบสำรวจที่ผู้ปกครองและครูผู้สอนตอบแสดงความคิดเห็นมาทบทวน และพิจารณาครั้งสุดท้ายว่าเป็นเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง จำนวน 8 คน เพื่อนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 กิจกรรมศิลปะศึกษา

1.2 แบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งแปลและปรับปรุงจาก คูเปอร์สมิธ (The Coopersmith Self Esteem Inventory School Form) (รัศมี โพนเมืองหล้า. 2543 : 102 – 107)

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 กิจกรรมศิลปะศึกษา

การสร้างกิจกรรมศิลปะศึกษานี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างเป็นหลัก โดยพยายามสร้างกิจกรรมศิลปะศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ระดับความรู้ ความสามารถ พัฒนาการทางความคิด และความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งกิจกรรมศิลปะศึกษา มีลักษณะ และมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

3.1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา และรายงานผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิควิธีการและแนวความคิดที่ส่งเสริม และพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนหาความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญในด้านจิตวิทยา ด้านการศึกษาพิเศษ และด้านศิลปะศึกษา เพื่อสร้างกิจกรรมศิลปะศึกษา

3.1.2 ผู้วิจัยกำหนดลักษณะของการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองที่ต้องการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมศิลปะศึกษา จำนวน 8 กิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

กิจกรรมศิลปะศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะศึกษา และแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองของคูเปอร์สมิธ เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการแผนการสอน ซึ่งแนวคิดจะเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็ก ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง โดยมีโครงสร้าง 5 ส่วน คือ

1. ด้านตนโดยทั่วไป (General Self) หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ได้แก่ ความสามารถโดยทั่วไป ค่านิยมส่วนบุคคล ระดับของความคาดหวัง
2. ด้านสังคม - เพื่อน (Social Self - Peers) หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม และเพื่อน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน การได้รับการยอมรับจากเพื่อน
3. ด้านโรงเรียน - การศึกษา (School - Academic) หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน และการเรียน ได้แก่ การได้รับการยอมรับจากครู การประสบความสำเร็จในการเรียน
4. ด้านทางบ้าน - พ่อแม่ (Home - Parents) หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับทางบ้าน และพ่อแม่ ได้แก่ การมีความสำคัญกับทางครอบครัว การได้รับการยอมรับจาก พ่อแม่ (รัศมี โพนเมืองหล้า. 2543 : 102 – 107)
5. ด้านความจริงใจของผู้ตอบ

ขั้นตอนการศึกษา

1. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย โดยแบ่งเป็นด้านต่างๆ จำนวน 3 ท่าน

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยา โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ รองศาสตราจารย์เกียรติคุณ อมาตยกุล

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาพิเศษ โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ทางด้านการศึกษาพิเศษ ได้แก่ ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม

1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปศึกษา โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ทางศิลปศึกษา ได้แก่ รองศาสตราจารย์เลิศ อำนันทนะ

2. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเฉพาะหน้า (Face Validity) ว่ามีเนื้อหาครอบคลุม และตรงกับเนื้อหาที่ต้องการศึกษาหรือไม่

3. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจึงนำไปทดสอบกับเด็กปัญญาเลิศ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองจริง (Try Out)

ผู้วิจัยนำสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นมาเป็นต้นแบบของแนวความคิดหลักในการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ตกแต่งหน้ากาก

กำหนดจุดประสงค์ให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ ในเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองด้านตน โดยทั่วไป 1 โดยให้นักเรียนช่วยกันออกแบบ และตกแต่งหน้ากากงานแป้นซีของตนเอง และของเพื่อนๆ

กิจกรรมที่ 2 ซื่อเล่น ๆ ของฉัน

กำหนดจุดประสงค์ให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ ในเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองด้านตน โดยทั่วไป 2 โดยให้นักเรียนนำกระดาษสีมาฉีกปะ (Collage) และตกแต่งชื่อเล่นของตนเอง

กิจกรรมที่ 3 วาดภาพจับคู่

กำหนดจุดประสงค์ให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ ในเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองด้านสังคมเพื่อน 1 โดยให้นักเรียนวาดเส้นรอบนอกของสิ่งของ (Contour Drawing) สิ่งของที่มีเป็นคู่

กิจกรรมที่ 4 กรอบรูปของเพื่อนรัก

กำหนดจุดประสงค์ให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ ในเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองด้านสังคมเพื่อน 2 โดยให้นักเรียนประดิษฐ์กรอบรูปสำหรับเพื่อนของตนเองด้วยเศษวัสดุเหลือใช้

กิจกรรมที่ 5 เกมสับันไฉ

กำหนดจุดประสงค์ให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ ในเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองด้านโรงเรียน การศึกษา 1 โดยให้นักเรียนสร้างสรรค์เกมงูตกบันได ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับโรงเรียนของพวกเขา

กิจกรรมที่ 6 เสือกีฬาของเรา

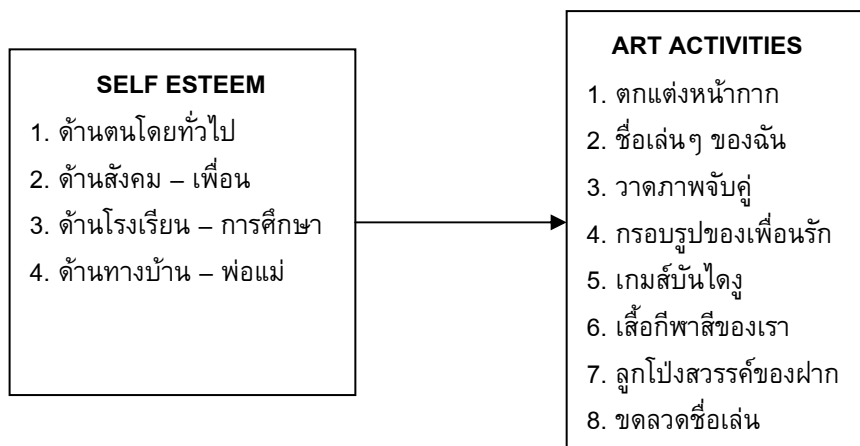
กำหนดจุดประสงค์ให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ ในเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองด้านโรงเรียน การศึกษา 2 โดยให้นักเรียนออกแบบเสื่อยืดกีฬาประจำสัปดาห์ สำหรับงานกีฬาของโรงเรียน

กิจกรรมที่ 7 ลูกโป่งสวรรค์ของฝาก

กำหนดจุดประสงค์ให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ ในเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองด้านทางบ้าน - พ่อแม่ 1 โดยให้นักเรียนจินตนาการลูกโป่งสวรรค์ของฝากสำหรับครอบครัวด้วยวัสดุที่หลากหลาย

กิจกรรมที่ 8 ขดลวดชื่อเล่น

กำหนดจุดประสงค์ให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ในเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองด้านทางบ้าน - พ่อแม่ 2 โดยให้นักเรียนนำขดลวดเล็กๆ มาขดเป็นชื่อเล่นของตนเองและชื่อเล่นของบุคคลในบ้านตนเอง

ภาพประกอบ 2 การจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาตามแนวคิดของ คูเปอร์สมิธ

3.2 แบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง

ซึ่งแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเองนี้แปลและปรับปรุงจากคูเปอร์สมิธ (รัศมี โพนเมือง
 หล้า. 2543 : 102 – 107) มีรายละเอียดดังนี้

แบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง

ชื่อ อายุ ปี
 โรงเรียน เพศ : ☐ ชาย ☐ หญิง
 ชั้น วันที่ เดือน พ.ศ.

คำชี้แจง

ข้อความต่อไปนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกของท่านที่มีต่อตนเอง ถ้าข้อความใดตรงกับ
 ความรู้สึกของท่านให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ตรงกับลักษณะของฉัน” แต่ถ้าข้อใดไม่ตรงกับความรู้สึก
 ของท่านให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ไม่ตรงกับลักษณะของฉัน”

แบบสำรวจนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด แต่เป็นการสำรวจความรู้สึกของท่านตามความเป็นจริง ซึ่ง
 ผู้สำรวจจะเก็บแบบสำรวจที่ท่านตอบไว้เป็นความลับ โดยไม่ให้มีผลกระทบกระเทือนต่อตัวท่านเป็นอันขาด

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	ตรงกับ	ไม่ตรงกับ
		ลักษณะของฉัน	ลักษณะของฉัน
1	ฉันชอบทุกๆ อย่างที่มีอยู่ในตัวฉัน		
2	คุณครูมักจะชมเชยฉันเสมอ		

ข้อ	ข้อความ	ตรงกับ	ไม่ตรงกับ
		ลักษณะของฉัน	ลักษณะของฉัน
1	มีหลายสิ่งหลายอย่างที่รบกวนทำให้ฉันรำคาญใจ		
2	ฉันรู้สึกลำบากใจมากที่ต้องออกไปพูดหน้าชั้นเรียน		
3	ฉันสามารถตัดสินใจได้โดยไม่ต้องรู้สึกหนักใจจนเกินไป		
4	ใคร ๆ รู้สึกสนุกสนานเมื่ออยู่กับฉัน		
5	ฉันรู้สึกหงุดหงิดง่ายเมื่ออยู่ที่บ้าน		
6	ฉันต้องใช้เวลานานกว่าจะคุ้นเคยกับสิ่งใหม่ๆ		
7	พ่อแม่มักคำนึงถึงความรู้สึกของฉัน		
8	ฉันยอมแพ้ต่ออุปสรรคต่างๆ อย่างง่ายดาย		
9	พ่อแม่ตั้งความหวังในตัวฉันสูงเกินไป		
10	ฉันค่อนข้างลำบากใจที่เกิดมาเป็นฉัน		
11	ชีวิตของฉันเต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวาย		
12	ฉันรู้สึกว่าตัวเองต่ำต้อย		
13	ฉันอยากหนีออกจากบ้านเสมอ		
14	ฉันรู้สึกหงุดหงิดเสมอๆ เมื่ออยู่ที่โรงเรียน		
15	เมื่อเทียบกับคนส่วนใหญ่แล้วฉันงามสง่าผู้อื่นไม่ได้		
16	ถ้าฉันอยากจะพูดอะไรฉันมักจะพูดออกมาเลย		
17	พ่อแม่เข้าใจในตัวฉัน		
18	คนอื่นๆ มักได้รับการชื่นชมมากกว่าตัวฉัน		
19	ฉันรู้สึกไม่ค่อยกล้าที่จะทำอะไร		
20	ฉันอยากเป็นคนอื่นเสมอๆ		
21	ฉันไม่สามารถเป็นที่พึ่งของใครได้		
22	ฉันไม่เคยวิตกกังวลใจเลย		
23	ฉันมีความมั่นใจในตนเอง		
24	ฉันเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น		
25	พ่อแม่กับฉันมีความสุขมากเมื่ออยู่ด้วยกัน		
26	ฉันนั่งใจลอยเสมอๆ		
27	ฉันปรารถนาจะเป็นเด็กมากกว่านี้		
28	ฉันทำในสิ่งที่ถูกต้องเท่านั้น		
29	ฉันมีความภาคภูมิใจในผลงานที่โรงเรียน		
30	ต้องมีคนคอยบอกฉันเสมอว่าต้องทำอะไรบ้าง		
31	ฉันมักเสียใจในสิ่งที่ฉันทำไปแล้ว		
32	ฉันไม่เคยมีความสุขเลย		

ข้อ	ข้อความ	ตรงกับ ลักษณะของฉัน	ไม่ตรงกับ ลักษณะของฉัน
33	ฉันทำดีที่สุดเท่าที่ฉันจะทำได้		
34	ฉันเป็นคนที่ค่อนข้างมีความสุข		
35	ฉันชอบทุกๆ คนที่ฉันรู้จัก		
36	เวลาเรียนฉันอยากให้ครูเรียกฉันตอบคำถาม		
37	ฉันเข้าใจตัวเอง		
38	เมื่อฉันอยู่ที่บ้านไม่มีใครสนใจฉันมากนัก		
39	ฉันไม่เคยถูกตำหนิ		
40	ที่โรงเรียนฉันมักทำอะไรไม่ดีเท่าที่ฉันอยากให้เป็น		
41	ฉันสามารถตัดสินใจได้และยึดมั่นกับการตัดสินใจนั้นโดยไม่ เปลี่ยนแปลง		
42	ฉันไม่อยากเป็นเพศตามที่ฉันเป็นอยู่ในขณะนี้		
43	ฉันเป็นคนไม่ขี้อาย		
44	ฉันรู้สึกละอายเสมอ		
45	เด็กๆ ชอบหาเรื่องฉันเสมอๆ		
46	ฉันพูดแต่ความจริงเสมอ		
47	ครูทำให้ฉันรู้สึกว่าฉันไม่ดีพอ		
48	ฉันเป็นคนล้มเหลว		
49	ฉันอารมณ์เสียง่ายเมื่อถูกดูหรือตำหนิ		
50	ฉันรู้อยู่เสมอว่าควรพูดอะไรกับผู้อื่น		

ลักษณะของแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง

1. รายละเอียด

ลักษณะของแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นข้อความที่เกี่ยวกับความรู้สึกของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงที่มีต่อตนเอง โดยแบบทดสอบมีทั้งหมด 50 ข้อ ประกอบไปด้วยข้อความทางบวกและข้อความทางลบ แบบสำรวจนี้วัดการเห็นคุณค่าในตนเอง 5 ด้าน คือ ด้านตนโดยทั่วไป ด้านสังคม – เพื่อน ด้านโรงเรียน – การศึกษา ด้านทางบ้าน – พ่อแม่ ด้านการวัดความจริงใจของผู้ตอบ ซึ่งในแบบสำรวจชุดนี้มีจำนวนข้อในแต่ละหมวดดังนี้

1. ด้านตนโดยทั่วไป มี 23 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 3, 6, 8, 10, 11, 12, 16, 20, 21, 23, 26, 27, 30, 31, 34, 37, 41, 42, 43, 44, 48, 49
2. ด้านสังคม – เพื่อน มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4, 15, 18, 24, 45
3. ด้านโรงเรียน – การศึกษา มี 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 14, 19, 29, 33, 36, 40, 47
4. ด้านทางบ้าน – พ่อแม่ มี 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5, 7, 9, 13, 17, 25, 38
5. ด้านการวัดความจริงใจของผู้ตอบ มี 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 22, 28, 32, 35, 39, 46, 50

2. ตัวอย่างแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง

ชื่อ อายุ ปี
 โรงเรียน เพศ : ☐ ชาย ☐ หญิง
 ชั้น วันที่ เดือน พ.ศ.

คำชี้แจง

ข้อความต่อไปนี้ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกของท่านที่มีต่อตนเอง ถ้าข้อความใดตรงกับความรู้สึกของท่านให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **ตรงกับลักษณะของฉัน** แต่ถ้าข้อความใดไม่ตรงกับความรู้สึกของท่านให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **ไม่ตรงกับลักษณะของฉัน**

แบบสำรวจนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด แต่เป็นการสำรวจความรู้สึกของท่านตามความเป็นจริง ซึ่งเราจะเก็บแบบสำรวจที่ท่านตอบไว้เป็นความลับ โดยไม่มีผลกระทบต่ตัวท่านเป็นอันขาด

ข้อ	ข้อความ	ตรงกับ ลักษณะของฉัน	ไม่ตรงกับ ลักษณะของฉัน
1	ฉันชอบทุกๆ อย่างที่มีอยู่ในตัวฉัน		
2	คุณครูมักจะชมเชยฉันเสมอ		

3. วิธีการตอบแบบสำรวจ

ให้ผู้ตรวจอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาข้อความนั้นๆ ว่าตรงกับลักษณะของฉันทหรือไม่ ถ้าตรงกับลักษณะของตนเองก็ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ตรงกับลักษณะของฉันท” แต่ถ้าข้อความไม่ตรงกับลักษณะของฉันท ก็ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ไม่ตรงกับลักษณะของฉันท” ลงในช่องคำตอบข้อนั้นๆ

4. การตรวจให้คะแนนและการคิดคะแนน

แบบสำรวจฉบับนี้มีทั้งข้อความที่เป็นทั้งทางบวกและทางลบ ผู้ตรวจสามารถตรวจให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ถ้าตอบว่า “ตรงกับลักษณะของฉันท” ให้ 1 คะแนน ได้แก่ ข้อ 3, 4, 7, 16, 17, 23, 24, 25, 29, 33, 34, 37, 41, 43

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ถ้าตอบว่า “ไม่ตรงกับลักษณะของฉันท” ให้ 1 คะแนน ได้แก่ ข้อ 1, 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 26, 27, 30, 31, 36, 38, 40, 42, 44, 45, 47, 48, 49

ข้อความที่วัดความความจริงใจของผู้ตอบ ถ้าผู้ตอบตอบว่า “ตรงกับลักษณะของฉันท” ให้ 1 คะแนน ได้แก่ ข้อ 22, 28, 32, 35, 39, 46, 50 ในการรวมคะแนน การเห็นคุณค่าในตนเอง ให้รวมคะแนนที่ได้ทุกข้อ ยกเว้นข้อที่วัดการตอบไม่ตรงกับความจริงทั้ง 7 ข้อ ถ้าผู้ตอบทำคะแนนจาก 7 ข้อ ได้คะแนนตั้งแต่ 4 ขึ้นไป จะต้องให้ตอบแบบสำรวจใหม่ เพราะผู้ตอบตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง

เกณฑ์การประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง

ได้คะแนนรวม	34 – 43	หมายถึง	มีการเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง
ได้คะแนนรวม	26 – 36	หมายถึง	มีการเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง
ได้คะแนนรวมต่ำกว่า	25	หมายถึง	มีการเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ

4. วิธีการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. แบบแผนการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experiment Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre Test – Post Test Design (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 249) ดังตาราง ต่อไปนี้

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

เมื่อ	E แทน	กลุ่มตัวอย่าง
	X แทน	กิจกรรมศิลปศึกษา
	T ₁ แทน	การทดสอบก่อนเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษา
	T ₂ แทน	การทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษา

2. วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 รวมทั้งหมด 8 ครั้ง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการทดลอง ดังนี้

2.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยขอให้นักจิตวิทยาลัย ออกหนังสือเพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อดำเนินการทดลอง

2.2 ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองที่ดัดแปลงมาจากของ คูเปอร์ สมิธ (รัศมี โพนเมืองหล้า. 2543 : 102 – 107)

2.3 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง และมีอาจารย์สมศักดิ์ ศรีวิโรจน์สกุล อาจารย์ประจำวิชาศิลปศึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์มลิวัลย์ ลับไพรี ประธานโครงการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เป็นผู้ร่วมสังเกตการณ์ โดยใช้กิจกรรมศิลปศึกษา จำนวน 8 กิจกรรม รายละเอียดดังนี้

ครั้งที่	กิจกรรม	เวลา	ระยะเวลา
1	ตกแต่งหน้ากาก	11.20 – 12.20	1 ชั่วโมง
2	ชื่อเล่น ๆ ของฉัน	11.20 – 12.20	1 ชั่วโมง
3	วาดภาพจับคู่	11.20 – 12.20	1 ชั่วโมง
4	กรอรูปของเพื่อนรัก	11.20 – 12.20	1 ชั่วโมง
5	เกมส์บันไดงู	11.20 – 12.20	1 ชั่วโมง
6	เสื่อกีฬาของเรา	11.20 – 12.20	1 ชั่วโมง
7	ลูกโป่งสวรรค์ของฝาก	11.20 – 12.20	1 ชั่วโมง
8	खेलวดชื่อเล่น	11.20 – 12.20	1 ชั่วโมง

2.4 การทดสอบหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลองตามเนื้อหากิจกรรมที่กำหนด จึงทำการทดสอบหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบ วิธีการทดสอบ และวิธีการตรวจสอบให้คะแนนเช่นเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ก่อนและหลังได้รับการสอนด้วยกิจกรรมศิลปศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ระหว่างก่อนและหลังได้รับการสอนด้วยกิจกรรมศิลปศึกษา โดยใช้ The Wilcoxon Matched Pair Signed-Ranks Test (นิภา ศรีไพโรจน์. 2533 : 91)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

6.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ = แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N = แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

6.1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 79)

$$\text{สูตร} \quad S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S = แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 N = แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ = แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

6.2 สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ระหว่างก่อนและหลังได้รับการสอนด้วยกิจกรรมศิลปศึกษา โดยใช้ The Wilcoxon Matched Pair Signed-Ranks Test (นิกา ศรีไพโรจน์. 2533 : 91)

$$\text{สูตร} \quad D_i = x - y$$

เมื่อ D_i แทน ความแตกต่างของข้อมูลแต่ละคู่ก่อนและหลังการทดลอง
 y แทน คะแนนก่อนการทดลอง
 x แทน คะแนนหลังการทดลอง

- 6.2.1 หาความแตกต่างของข้อมูลแต่ละคู่ (D_i)
- 6.2.2 เรียงลำดับ D_i จากน้อยไปหามากโดยไม่พิจารณาเครื่องหมาย
- 6.2.3 บันทึกเครื่องหมายของอันดับตามเครื่องหมายของ D_i
- 6.2.4 หาผลรวมของอันดับที่มีเครื่องหมายบวกและผลรวมของอันดับที่มีเครื่องหมายลบ
- 6.2.5 ให้ T เป็นผลรวมของอันดับที่มีค่าน้อย

สูตร $E(T) = N(N+1)/4$

สูตร $S(T) = \sqrt{\frac{N(N+1)(2N+1)}{24}}$

สูตร $Z = \frac{T - E(T)}{S(T)}$

- เมื่อ
- $E(T)$ แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมของอันดับที่น้อยกว่า
 - N แทน จำนวนนักเรียน
 - $S(T)$ แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - Z แทน คะแนนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design โดยขึ้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนการทดลอง โดยใช้แบบสำรวจความเชื่อมั่นในตนเอง ขึ้นต่อมาเป็นขั้นดำเนินการทดลอง โดยใช้กิจกรรมศิลปะศึกษา 8 กิจกรรม และขั้นสุดท้ายเป็นขั้นหลังการทดลอง โดยใช้แบบสำรวจความเชื่อมั่นในตนเองอีกครั้ง และผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงก่อนและหลังจากการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 1

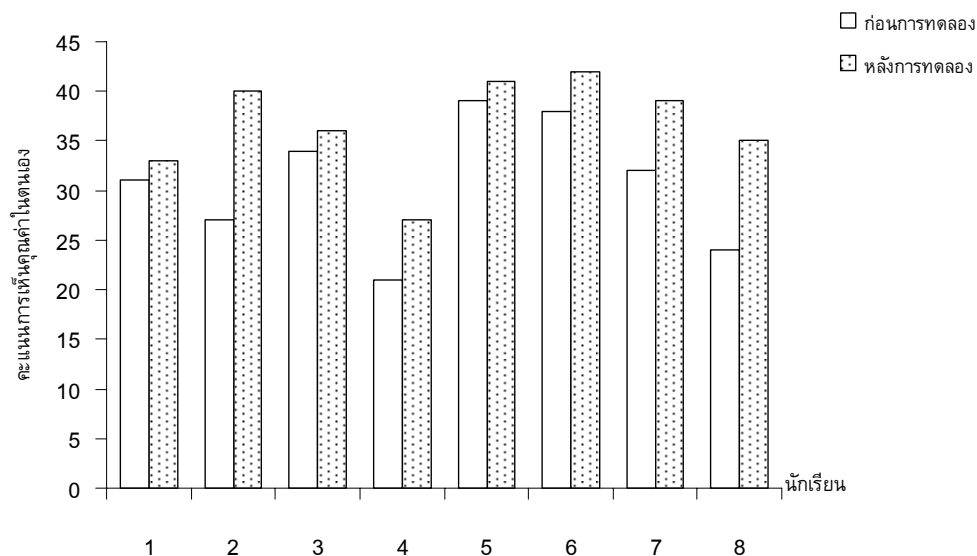
ตาราง 1 จำนวนค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะศึกษาก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	การเห็นคุณค่าในตนเอง ก่อนการทดลอง	การเห็นคุณค่าในตนเอง หลังการทดลอง	ผลต่างของคะแนน การเห็นคุณค่าในตนเอง
1	31	33	2
2	27	40	13
3	34	36	2
4	21	27	6
5	39	41	2
6	38	42	4
7	32	39	7
8	24	35	11
ΣX	246	293	47
$\bar{X}$	30.75	36.63	5.88
S	6.41	4.98	-

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงก่อนได้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาคะแนนอยู่ระหว่าง 21 - 39 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มอยู่ระหว่าง 30.75 คะแนน ซึ่งจัดว่ามีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และหลังจากการได้รับกิจกรรมศิลปะศึกษา นักเรียนมีคะแนนอยู่ระหว่าง 27 - 42 คะแนน คะแนน

เฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 36.63 คะแนน ซึ่งจัดว่ามีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูง และมีคะแนนผลต่างของคะแนนก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปศึกษามีคะแนนระหว่าง 2 - 13 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนเท่ากับ 5.88 คะแนน

จากตาราง 1 เพื่อความสะดวกในการอ่านระดับคะแนนของการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษา ได้แจกแจงเป็นรายละเอียดของนักเรียนแต่ละคน สามารถแสดงค่าโดยใช้กราฟแท่งดังนี้

ภาพประกอบ 3 การเปรียบเทียบความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษา

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่าคะแนนความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษาของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงสูงขึ้นกว่าคะแนนความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษา

2. การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ก่อนและหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษา โดยใช้สถิติจากการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน The Wilcoxon Matched Pair Signed Ranks Test มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง จากการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษาก่อนและหลังจากการทดลอง

นักเรียน คนที่	คะแนนการเห็นคุณค่า ในตนเอง		ผลต่าง ของคะแนน $D_i = y - x$	อันดับที่ ของความ แตกต่าง	อันดับตามเครื่องหมาย		T
	ก่อน(x)	หลัง(y)			+	-	
1	31	33	+2	1	+9	-	0.00*
2	27	40	+13	6	+6	-	
3	34	36	+2	1	+1	-	
4	21	27	+6	3	+3	-	
5	39	41	+2	1	+1	-	
6	38	42	+4	2	+2	-	
7	32	39	+7	4	+4	-	
8	24	35	+11	5	+5	-	
รวม					31	-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 $N = 8$ $Z = -2.533$

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นได้ว่าความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษามีระดับสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยซึ่งกล่าวว่า เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงที่ได้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมศิลปศึกษามีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น

กิจกรรมที่ 1

เรื่อง ตกแต่งหน้ากาก

ภาพประกอบ 4 ผลงานของเด็กหญิงแจน อายุ 11 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนด้านตนโดยทั่วไป โดยการปฏิบัติและเรียนรู้จากกิจกรรมออกแบบหน้ากากงานแฟนซีร่วมกันเป็นกลุ่มให้สำเร็จภายในชั่วโมงเรียนพร้อมกับเพื่อนทั้งกลุ่ม ซึ่งเป็นการพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับตนโดยทั่วไป และการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะเป็นกลุ่ม กิจกรรมการออกแบบตกแต่งหน้ากากนี้นักเรียนจะได้ใช้ความคิดและจินตนาการของตนเอง เกิดการค้นพบจากความชอบและความสนุกสนานเมื่อนึกถึงบรรยากาศในงานเลี้ยงหน้ากากแฟนซีเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อนๆ อีกด้วย ระหว่างการปฏิบัติงานศิลปะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ ว่ากลุ่มของตนเองจินตนาการเป็นกลุ่มแฟนซีอะไร ซึ่งหลังจากนั้นนักเรียนแต่ละคนจะมีอิสระในการออกแบบหน้ากากของตนเองเฉพาะที่ชอบมาจริงๆ

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้านตนโดยทั่วไป
2. พัฒนาการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะร่วมกันกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษแข็ง 100 ปอนด์ หรือกระดาษสี
2. อุปกรณ์ระบายสี หรืออุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ
3. ที่เจาะรูกระดาษ และหนังสือสำหรับขวานรูหนู

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

การดำเนินกิจกรรม

1. ผู้สอนนำสู่กิจกรรมการไปเที่ยวงานแฟนซีหน้ากากเป็นกลุ่ม โดยช่วยกันออกความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้ากากแฟนซีที่เป็นกลุ่มๆ ร่วมกับนักเรียน เช่น กลุ่ม HOLLOWEEN, กลุ่ม NEMO, กลุ่ม MICKEY MOUSE เป็นต้น
2. ผู้สอนให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ในแต่ละกลุ่มทำไมถึงมาด้วยกันเป็นกลุ่ม มีความสัมพันธ์อย่างไรต่อกันและกัน และช่วยกันแบ่งกลุ่ม ให้ครบกลุ่มละประมาณ 4-5-6 คน และให้ตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง รวมทั้งมีรายละเอียดว่าสมาชิกของตนเองในแต่ละกลุ่มมีใครบ้างเป็นสมาชิก
3. ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติงานตามที่ร่วมกันวางแผนกับเพื่อน ภายในชั่วโมงเรียนให้เสร็จร่วมกัน โดยที่นักเรียนสามารถพูดคุย แสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนหน้ากากแฟนซีกลุ่มสำเร็จร่วมกันทั้งกลุ่ม พร้อมกับใส่หน้ากากที่ตนเองทำมาส่งครูหน้าห้องเรียนพร้อมกันกับเพื่อนๆ ทั้งกลุ่ม

การสรุปกิจกรรม

1. ผู้สอนเป็นกรรมการในการประเมินผลร่วมกันภายในกลุ่มที่ละกลุ่มๆ จนเสร็จครบทุกกลุ่ม
2. ผู้สอนสังเกตพฤติกรรม และบันทึกความคิดเห็นของนักเรียนในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม

ภาพประกอบ 5 ผลงานนักเรียนกิจกรรมตกแต่งหน้ากาก

รายละเอียดของกิจกรรม

จากการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวความคิดกลุ่มหน้ากากแฟนซี ในช่วงแรกนักเรียนจะออกความคิดเห็นกันหลากหลาย แต่นักเรียนก็สามารถสรุปชื่อกลุ่มของตนเองได้ภายในระยะเวลาใกล้เคียงกันทุกกลุ่ม บรรยากาศดีสนุกสนานและเป็นกันเองมากขึ้น ตอนที่แต่ละคนออกแบบและตกแต่งหน้ากากของตนเอง มีการพูดคุย แสดงความคิดเห็น รวมทั้งวิจารณ์ทางศิลปะระหว่างการทำงานด้วย ตอนท้ายของการปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนเกิดความพึงพอใจ และภาคภูมิใจต่อผลงานหน้ากากของตนเองซึ่งเป็นส่วนประกอบย่อยของผลงานหน้ากากของกลุ่มเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มแฟนซีหน้ากากกลุ่ม HOLLOWEEN ซึ่งนักเรียนจะสร้างสรรค์งานหน้ากากที่น่าสนใจมากที่สุดทีเดียว

กิจกรรมที่ 1

วันที่
เวลา

ตอนนี้ ! พวกเราเด็ก ๆ จะไปงานแฟนชีหน้ากากกันจะ ทุกคนต้องใส่หน้ากากไปงานแฟนชีกันด้วย แต่มีข้อแม้ว่าเด็ก ๆ ต้องออกแบบและช่วยกันทำหน้ากากให้เสร็จและใส่ไปงานแฟนชีพร้อม ๆ กันทั้งกลุ่มเลยนะ เช่นกลุ่ม HOLLOWEEN (พวกผีต่าง ๆ) , กลุ่ม NEMO (พวกปลาต่าง ๆ) , กลุ่ม MICHEY MOUSE (และพวกเพื่อน ๆ) , กลุ่ม SNOOPY (และพวกเพื่อน ๆ) , กลุ่ม DORAEMON (และพวกเพื่อน ๆ) , และกลุ่มอื่น ๆ แพลก ๆ สนุก ๆ อีกมากมายหลายกลุ่ม ตามฝันและจินตนาการของเด็ก ๆ ว่าอยากใส่หน้ากากแฟนชีรูปอะไรก็ได้ แต่มีข้อแม้ว่าต้องสำเร็จและใส่ได้จริง ๆ ในชั่วโมงนี้เลยนะ เพราะครูเตรียมอุปกรณ์การทำหน้ากากและอุปกรณ์ตกแต่งมาให้แล้วจ้า

เอ้า ! ตกลง พวกเราออกแบบหน้ากากแฟนชีชื่อกลุ่มว่า
ประกอบด้วยรายละเอียดของคนใส่หน้ากาก และชื่อหน้ากากแฟนชีดังนี้

1. ตัวฉันชื่อ ใส่หน้ากากรูป
ฉันหรือเพื่อน ๆ รู้สึกว่า
2. เพื่อนชื่อ ใส่หน้ากากรูป
ตัวเขาเองและฉันรู้สึกว่าเป็น
3. เพื่อนชื่อ ใส่หน้ากากรูป
ตัวเขาเองและฉันรู้สึกว่าเป็น
4. เพื่อนชื่อ ใส่หน้ากากรูป
ตัวเขาเองและฉันรู้สึกว่าเป็น
5. เพื่อนชื่อ ใส่หน้ากากรูป
ตัวเขาเองและฉันรู้สึกว่าเป็น

ลงชื่อ

อย่าลืม ! สับดาห์หน้า เราจะมาช่วยกันทำกิจกรรม “ชื่อเล่น ๆ ของฉัน” กันนะ เด็ก ๆ อย่าลืมเตรียมกระดาษสี และวัสดุตกแต่งเพิ่มเติมแปลก ๆ ดี ๆ มาด้วยละ

กิจกรรมที่ 2

เรื่อง ชื่อเล่น ๆ ของฉัน

ภาพประกอบ 6 ผลงานของเด็กหญิงบี อายุ 12 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนด้านตนโดยทั่วไป โดยการปฏิบัติและเรียนรู้จากกิจกรรมออกแบบตัวหนังสือที่สะกดเป็นชื่อเล่นของตนเอง จะเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาไทยก็ได้ตามความพอใจของตัวนักเรียนเอง อีกทั้งนักเรียนสามารถพัฒนาการการฉีกปะ (collage) จากการฉีกกระดาษและการตกแต่งด้วยสี หรือวัสดุอุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ ตามความพอใจอีกด้วย กิจกรรมชื่อเล่น ๆ ของฉันนี้นักเรียนจะได้ใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับชื่อเล่นของตนเอง จากรายละเอียดของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ชื่อเล่นของบางคนจะยาว บางทีชื่อเล่นของเพื่อนก็จะแปลกๆ ความแตกต่างเหล่านี้ทำให้นักเรียนสนุกสนาน และเรียนรู้ไปในเวลาเดียวกับการปฏิบัติงานศิลปะจากการฉีกกระดาษให้เป็นตัวอักษรตามแบบร่างหรือการออกแบบของตนเอง

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้านตนโดยทั่วไป
2. พัฒนาการฉีกปะกระดาษด้วยมือเปล่า และการตกแต่งด้วยสีหรือวัสดุอื่นๆ ตามความพอใจ

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษแข็ง 100 ปอนด์ หรือกระดาษสี
2. อุปกรณ์ระบายสี หรืออุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิพากษ์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

การดำเนินกิจกรรม

1. ผู้สอนนำสู่กิจกรรมการออกแบบชื่อเล่นของตนเอง โดยช่วยกันแยกตัวอย่างชื่อเล่นของผู้มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จัก และยอมรับของนักเรียน เช่น บอล : ภราดร, ทาทา : ทาทายิ่ง ในเรื่องความหมาย ความสำคัญ และที่มาของชื่อเล่นเหล่านี้ ต่อมาผู้สอนถามชื่อเล่นของนักเรียนในห้องแต่ละคน รวมทั้งความหมายและความสำคัญต่างๆ ร่วมกับนักเรียนในห้อง
2. ให้นักเรียนช่วยกันออกแบบตัวอักษร (LETTERING DESIGN) ชื่อเล่นของตนเอง และใช้เทคนิคการตกแต่งการฉีกปะ (COLLAGE) กระดาษสีที่นักเรียนนำมาด้วยมือเปล่า โดยไม่ใช้กรรไกร
3. เมื่อได้ผลงานสำเร็จรูปภายในชั่วโมงเรียน ให้นักเรียนนำมาส่งหน้าห้องที่ละคน โดยมีตัวนักเรียนเอง ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นร่วมกันประเมินผล

การสรุปกิจกรรม

1. ผู้สอนเป็นกรรมการในการประเมินผลของตนเอง ที่มีต่อชื่อของนักเรียนเองในเรื่องความหมาย ความสำคัญและความเป็นมาของชื่อ ที่ออกมาในรูปของรูปแบบการออกแบบตัวอักษร และเทคนิคการฉีกปะในเรื่องของสี และวัสดุอุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ
2. ผู้สอนสังเกตพฤติกรรม และบันทึกความคิดเห็นของนักเรียนในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม

ภาพประกอบ 7 ผลงานนักเรียนกิจกรรมชื่อเล่นๆ ของฉัน

รายละเอียดของกิจกรรม

ระหว่างการทำกิจกรรมออกแบบชื่อเล่น นักเรียนเริ่มสังเกตชื่อเล่นของตนเองเปรียบเทียบกับเพื่อนๆ ในเรื่องความหมาย และที่มาของชื่อเล่นด้วย พูดคุยกันเรื่องชื่อเล่นของคุณครูแต่ละคน ชื่อเล่นของพ่อแม่พี่น้อง และบุคคลในครอบครัวของตนเองด้วย พูดคุยไปปฏิบัติงานกันไป แต่นักเรียนทุกคนจะชอบชื่อเล่นของตนเอง มีอยู่เพียงคนเดียวที่อยากเพิ่มเติมชื่อเล่นของตนเองเพราะว่ามีความรู้สึกว่ามันสั้นไปหน่อย บางคนก็วิจารณ์ชื่อเล่นของเพื่อนด้วย บรรยากาศโดยรวมๆ จะผ่อนคลายและเป็นกันเอง และนักเรียนทุกคนตกแต่งชื่อเล่นของตนเองได้ถูกใจและภาคภูมิใจ

วันที่

กิจกรรมที่ 2

เวลา

ชื่อเล่น ๆ ของฉัน : งานเดี่ยว

วันนี้พวกเราจะออกแบบชื่อเล่นของตนเอง โดยใช้กระดาษสีฉีกปะ (*Collage* = คอลลาจ) เป็นตัวอักษรภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษก็ได้ แล้วใช้อุปกรณ์หรือวัสดุที่เตรียมมาเพิ่มเติมจากบ้านตกแต่งตัวอักษรชื่อเล่น ๆ ของพวกเรากัน ให้สวยถูกใจที่สุดเลยนะ แต่มีข้อแม้ว่านักเรียนห้ามใช้กรรไกรตัดกระดาษสินะ พวกเราต้องฝึกฉีกกระดาษให้เป็นรูปตัวอักษรกันก่อน แล้วจึงตกแต่งได้ตามชอบใจ

จะ..... เอา ! พวกเราทำตามครูเลยจ้า 1...2...3 .

ฉันมีชื่อจริงว่า นามสกุล

เกิดวันที่เดือน พ.ศ. อายุ ฉันมีชื่อเล่น ๆ ว่า

มีความหมายว่า

คนที่ตั้งชื่อเล่นของฉันคือ สาเหตุเพราะว่า

ฉันรู้สึกชื่อเล่นของฉันนั้นเป็นอย่างไร

.....

ลงชื่อ

(ชื่อเล่นก็ได้)

หมายเหตุ !

สัปดาห์หน้า เราจะมาช่วยกันทำกิจกรรม “วาดภาพจับคู่” กันนะ นักเรียนอย่าลืมนำ สีเทียน มาจากบ้านด้วยล่ะ

แล้วเจอกันจ

กิจกรรมที่ 3

เรื่อง วาดภาพจับคู่

ภาพประกอบ 8 ผลงานของเด็กชายพี อายุ 11 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนด้านสังคม - เพื่อน โดยการปฏิบัติและเรียนรู้จากกิจกรรมวาดภาพคน สัตว์ หรือสิ่งของที่เป็นคู่ได้เยอะๆ แต่ต้องฝึกวาดสิ่งที่เป็นคู่เฉพาะเส้นรอบนอก (CONTOUR DRAWING) ซึ่งจะได้จากการสังเกตสิ่งแวดล้อมตัวเรา ว่ามีรูปร่างและรูปทรงอย่างไรบ้าง มีความหมายหรือประโยชน์ใช้สอยอย่างไร โดยที่มีเพื่อนคู่หูหรือการทำงานร่วมกันกับเพื่อนสองคน กิจกรรมวาดภาพจับคู่นี้ นักเรียนและเพื่อนคู่หูจะสนุกสนานในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะแบบรวดเร็วไม่ต้องลงรายละเอียดของสิ่งที่วาดเป็นคู่ๆ ทำให้สามารถถ่ายทอดความคิดได้เร็วและเป็นจำนวนมากหลายคู่ ซึ่งในช่วงแรกของกิจกรรมนักเรียนแต่ละคู่จะมีความคิดคล้ายๆ กัน แต่เมื่อวาดภาพรอบนอกได้ประมาณตอนท้ายของหน้ากระดาษ จะคิดได้ยากและวาดได้ช้าลงเพราะหาสิ่งของที่เป็นคู่ได้ยากขึ้นกว่าตอนแรก

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้านสังคม - เพื่อน
2. พัฒนาการสังเกต และถ่ายทอดสิ่งที่มองเห็นจากเส้นรอบนอก

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษขาว 100 ปอนด์
2. สีเทียน หรือสีเมจิก

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

การดำเนินกิจกรรม

1. ผู้สอนนำสู่กิจกรรมการสอนเรื่องการวาดภาพจับคู่ โดยการเริ่มบทเรียนจากการสังเกตสิ่งของรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ หรือสิ่งของที่เป็นคู่ ว่ามีอะไรบ้าง ในแต่ละคู่ก็มีสาเหตุและความหมายในการเป็นคู่นั้นอย่างไร มีข้อดีและข้อเสียอย่างไร
2. ให้นักเรียนจับคู่กันทำกิจกรรมตามความพึงพอใจ โดยการช่วยกันวาดภาพเส้นรอบนอกของสิ่งรอบข้างให้มากที่สุด โดยวาดเฉพาะเส้นรอบนอกเท่านั้น ในระหว่างทำกิจกรรมร่วมกันนั้น นักเรียนในแต่ละคู่สามารถแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับสาเหตุ ความหมายในการเป็นคู่ของสิ่งเหล่านั้นร่วมกันได้
3. ตอนท้ายของการปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนและนักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้

การสรุปกิจกรรม

1. ผู้สอนมีส่วนร่วมในการประเมินผลร่วมกันกับสมาชิกภายในคู่ที่ละคู่ จนครบทุกคู่ และสังเกตว่าในแต่ละคู่ มีคู่ของสิ่งของรอบตัวต่างกัน หรือเหมือนกันหรือไม่อย่างไร
2. การร่วมสังเกตพฤติกรรม และบันทึกความคิดเห็นของนักเรียนในระหว่างการทำกิจกรรม

ภาพประกอบ 9 ผลงานนักเรียนกิจกรรมวาดภาพจับคู่

รายละเอียดของกิจกรรม

การปฏิบัติกิจกรรมวาดภาพจับคู่ นักเรียนจะมีความสุขสนุกสนานและพูดคุยกันระหว่างปฏิบัติกิจกรรมมาก ในตอนต้นของกิจกรรมนักเรียนแต่ละคู่จะวาดภาพสิ่งที่เป็คู่ได้คล้ายๆ กันและใช้เวลาในการวาดค่อนข้างรวดเร็ว ต่อมาหลังจากช่วงกลางของกิจกรรมนักเรียนเริ่มใช้เหตุผลในการหาสิ่งที่เป็คู่มากขึ้น นักเรียนบางคู่วาดสิ่งที่เป็คู่แปลกๆ และใช้เหตุผลในการหาสิ่งที่เป็คู่เพิ่มมากขึ้น มีบางคู่แอบมองภาพของเพื่อนนักเรียนคู่ข้างๆ บางทีนักเรียนไม่สามารถวาดเส้นรอบนอกของสิ่งของที่เป็คู่ได้ ก็จะผลัดเปลี่ยนกันกับเพื่อนคู่อื่นช่วยคิดและช่วยวาด รวมทั้งช่วยกันออกความเห็นหาเหตุผลในการวาดภาพหรือในการเลือกสิ่งของที่เป็คู่ด้วยความคิดและจินตนาการที่พยายามเพิ่มเติมเหตุผลของสาเหตุของสิ่งของที่คู่กันนักเรียนของตนเองวาดได้อย่างน่าสนใจ

กิจกรรมที่ 3

วันที่

เวลา

วาดภาพจับคู่ : งานคู่

ก่อนอื่นนักเรียนต้องจับคู่กับเพื่อนข้าง ๆ เพราะจะได้มีเพื่อนคู่หูช่วยกันคิดช่วยกันวาดภาพคน สัตว์ หรือสิ่งของที่เป็นคู่ได้เยอะ ๆ แต่มีข้อแม้ว่านักเรียนและเพื่อนคู่หูต้องฝึกวาดสิ่งที่เป็นคู่กันเฉพาะ “เส้นรอบนอกโดยไม่ต้องมีรายละเอียดด้านในมากมาย” เราเรียกว่า “การวาดแบบคอนทัวร์ดรออิ้ง (**CONTOUR DRAWING**)” การวาดแบบนี้มีข้อดีคือจะฝึกให้เราเป็นคนช่างสังเกตว่า สิ่งของรอบ ๆ ตัวเรามีอะไรคู่กับอะไรบ้าง และถ้าเราไม่มีเพื่อนคู่หูที่สามารถช่วยกันคิดและช่วยกันทำงาน จะเป็นอย่างไร ? มีเพื่อนดีกว่า หรือไม่มีดีกว่ากัน ?

นักเรียนคิดว่าสิ่งของรอบ ๆ ที่ต้องเป็นคู่ มีอะไรบ้าง ?

..... คู่กับ เพราะว่า

..... คู่กับ เพราะว่า

..... คู่กับ เพราะว่า

..... คู่กับ เพราะว่า

..... คู่กับ เพราะว่า

..... คู่กับ เพราะว่า

ท้ายสุดนี้ฉันชื่อ คู่กับเพื่อนชื่อ

เพราะว่า

ลงชื่อ และ
(เพื่อนคู่หู)

หมายเหตุ ! สัปดาห์หน้า เราจะมาช่วยกันทำกิจกรรม “กรอกรูปของเพื่อนรัก” กันนะ นักเรียนอย่าลืมเตรียมอุปกรณ์ตกแต่งมาจากบ้านเหมือนเดิมนะอย่าลืมล่ะ !

กิจกรรมที่ 4

เรื่อง กรอบรูปเพื่อนรัก

ภาพประกอบ 10 ผลงานของเด็กชายฟ้า อายุ 13 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนในด้านสังคม - เพื่อน โดยการปฏิบัติและเรียนรู้จากกิจกรรมออกแบบกรอบรูปให้เพื่อน และตกแต่งให้ได้ผลงานสำเร็จรูปในชั่วโมงเรียน ซึ่งเป็นการพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับเพื่อน และพัฒนาการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะควบคู่กันไปด้วย จากกิจกรรมกรอบรูปเพื่อนรักนี้ นักเรียนจะมีเพื่อนที่ตนเองวางแผนว่าจะออกแบบกรอบรูปและตกแต่งให้เอาไว้ในใจอย่างน้อย 1 – 2 คน ทำให้จิตใจรู้สึกอบอุ่นด้วยมิตรภาพของเพื่อน และเมื่อตกแต่งได้ผลงานกรอบรูปให้เพื่อนจนสำเร็จ กระบวนการของการทำงานตั้งแต่ออกแบบวางแผนการทำงานคร่าวๆ จนสำเร็จออกมาเป็นผลงานสำเร็จรูป ทำให้จิตใจจดจ่อเกี่ยวกับเพื่อนคนที่นักเรียนจะออกแบบกรอบรูปให้

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้านสังคม - เพื่อน
2. พัฒนาการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานศิลปะออกแบบและตกแต่ง

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษแข็ง 100 ปอนด์ หรือกระดาษสี
2. อุปกรณ์ระบายสี หรืออุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ
3. กระดาษพลาสติกใส และกาว

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

การดำเนินกิจกรรม

1. ผู้สอนนำสู่กิจกรรมเรื่องการออกแบบกรอบรูปแผ่นซีต่างๆ โดยมีภาพประกอบ หรือกรอบรูปของจริง ทั้งประเภทสองมิติ, สามมิติ, และวัสดุตกแต่งที่หลากหลาย เช่น ผ้า, กระดาษ, โลหะ, ไม้ โดยนำตัวอย่างกรอบรูปเหล่านั้นให้นักเรียนได้มีโอกาสสัมผัสจริงให้ทั่วถึงทั้งห้อง และต่อมาให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อกรอบรูปเหล่านั้นร่วมกัน ทั้งประเภทของวัสดุที่ตกแต่ง และความสวยงาม
2. ให้นักเรียนลงมือออกแบบกรอบรูป และตกแต่งกรอบรูปนั้นให้เพื่อนของนักเรียนที่สนิทมากที่สุด 1 คน ภายในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนก็ได้
3. ให้นักเรียนส่งผลงานที่นักเรียนทำขึ้นกับครูผู้สอนภายในชั่วโมง และนำกรอบรูปนั้นไปมอบให้กับเพื่อนที่นักเรียนตั้งใจทำให้

การสรุปกิจกรรม

1. ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการประเมินผลงานร่วมกับนักเรียนเจ้าของผลงานกรอบรูปของตนเอง
2. ผู้สอนสังเกตพฤติกรรม และบันทึกความคิดเห็นของนักเรียนในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม

ภาพประกอบ 11 ผลงานนักเรียนกิจกรรมกรอบรูปเพื่อนรัก

รายละเอียดของกิจกรรม

จากการปฏิบัติกิจกรรมกรอบรูปเพื่อนรักนี้ นักเรียนบางคนมีเพื่อนรักมากมาย บางคนนำรูปภาพของเพื่อนที่ถ่ายภาพคู่กับตนเองมาจากบ้าน เพื่อมาวัดขนาดของกรอบรูปและสามารถใช้ใส่เป็นกรอบรูปจริง เมื่อกรอบรูปตกแต่งสวยงามตามที่ออกแบบเสร็จแล้ว นักเรียนจะนำกรอบรูปไปให้เพื่อนคนนั้นๆ ในวันสำคัญ เช่น วันเกิด วันวาเลนไทน์ หรือวันสุดท้ายของการเปิดเทอมหรือปิดเทอม เมื่อมีการให้และมีการรับ ก็จะทำให้มีมิตรภาพ มีความประทับใจเกิดขึ้นต่อนั้น ทำให้เป็นผลดีต่อจิตใจของเด็กนักเรียนและเพื่อนของเขา

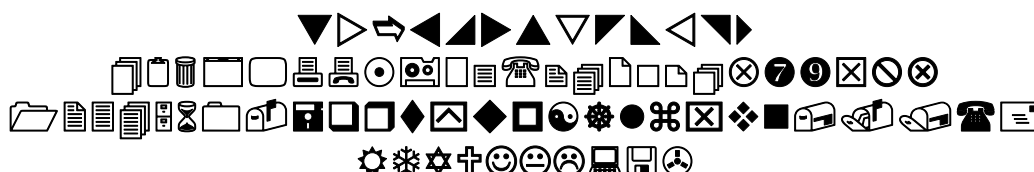
กิจกรรมที่ 4

วันที่
เวลา

กรอปรูปของเพื่อนรัก : งานเดี่ยว

วันนี้พวกเราจะมามีแบบกรอปรูปให้เพื่อนกันนะ กรอปรูปที่นักเรียนออกแบบนั้นอาจไม่ใช่รูป ☐
อาจไม่ใช่รูป ☐ หรืออาจไม่ใช่รูป ☐ ก็ได้ค่ะ นักเรียนสามารถออกแบบได้ตามจินตนาการของ
นักเรียนได้เต็มที่เลยคะ ขั้นตอนแรกนักเรียนควรออกแบบเส้นกรอปรูปด้านในก่อน ควรเป็นรูปทรงที่
น่าสนใจนะ แล้วนักเรียนก็ใช้กระดาษแข็งตัดตามรูปที่ออกแบบไว้ ที่สำคัญนักเรียนอย่าลืมตกแต่งกรอปรูป
ให้สวยงามด้วยละ

เพื่อนที่ฉันจะออกแบบกรอปรูปให้มีชื่อเล่นว่า ชื่อจริง นามสกุล สาเหตุที่
ฉันออกแบบกรอปรูปให้เพื่อนคนนี้เป็น
เพราะว่า.....
.....

ลงชื่อ
(ตัวเอง)

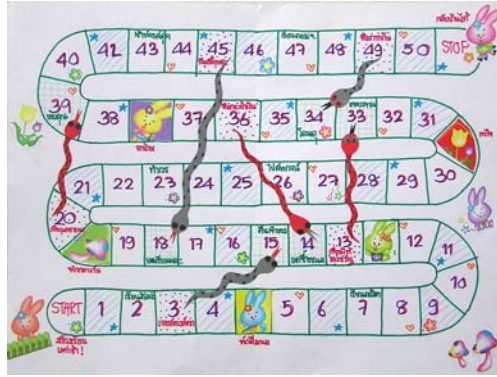
หมายเหตุ !

สัปดาห์หน้า เราจะจับกลุ่มกันทำกิจกรรม “เกมสับนิ้ว” ร่วมกันละ กลุ่มละ 5 – 6 คน
นักเรียนอย่าลืมเตรียมอุปกรณ์ตกแต่ง หรือกระดาษสีมาจากบ้านด้วยละ อย่าลืม !

กิจกรรมที่ 5

เรื่อง เกมส์บันไดงู

ภาพประกอบ 12 ผลงานของเด็กหญิงฝ้าย อายุ 11 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนในด้านโรงเรียน - การศึกษา โดยการปฏิบัติและเรียนรู้ จากกิจกรรมออกแบบเกมส์บันไดงูร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยเกมส์บันไดงูที่นักเรียนออกแบบร่วมกันนี้จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับโรงเรียน ความจินตนาการของนักเรียนในกลุ่ม และนักเรียนในกลุ่มจะช่วยกันตกแต่งด้วยสี หรือวัสดุ อุปกรณ์อื่นๆ ตามความพึงพอใจ กิจกรรมเกมส์บันไดงูนี้ นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มจะได้ร่วมกันออกแบบเกมส์ โดยมีแนวความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาภายในโรงเรียนที่ประกอบด้วยอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ต่างๆ รวมทั้งเพื่อนในห้องเรียน หรือเรียกได้ว่าเป็นสิ่งแวดล้อมหลายๆประการในสถานศึกษา กระบวนการทำงานทางศิลปะและการแสดงความคิดเห็นจะประสานกับการพูดคุยระหว่างการทำงานกลุ่มร่วมกัน จะทำให้เด็กนักเรียนได้ปลดปล่อยและผ่อนคลายได้อย่างดี

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนในด้านโรงเรียน - การศึกษา
2. พัฒนาการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษขาว 100 ปอนด์ หรือกระดาษสี
2. อุปกรณ์ระบายสี หรืออุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

การดำเนินกิจกรรม

1. ผู้สอนนำสู่กิจกรรมการเล่นเกมส์สนุกๆ ที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับโรงเรียนของนักเรียนที่นักเรียนทุกคนชื่นชอบ และรู้จักคือเกมส์บันไดงู ที่มีการเดินหมากตั้งแต่ 1 ถึง 50
2. ให้นักเรียนจับกลุ่มร่วมกันทำงานกลุ่มละ 3 คน โดยแต่ละคนจะช่วยกันทำกิจกรรมร่วมกัน ตั้งแต่การออกแบบงู การแบ่งช่องของเกมส์ 50 ช่อง ที่วางในแต่ละช่องให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรงเรียนของนักเรียนเองตามความเป็นจริง หรือตามจินตนาการก็ได้ ให้นักเรียนช่วยกันตกแต่งเกมส์ที่ออกแบบจนสำเร็จตามที่ร่วมกันวางแผนไว้ตอนต้นชั่วโมง
3. ให้นักเรียนนำผลงานกลุ่มของตนมาส่งผู้สอนหน้าห้อง และร่วมแสดงความคิดเห็น ความสวยงาม ที่มาของเกมส์ และรับลูกเต๋าสำหรับทอยแต้ม จากผู้สอนเป็นรางวัลของการทำงานที่สำเร็จร่วมกันของกลุ่ม

การสรุปกิจกรรม

1. ผู้สอนเป็นกรรมการในการประเมินผลงานร่วมกันกับสมาชิกภายในกลุ่มที่ละกลุ่มๆ จนเสร็จครบทุกกลุ่ม
2. ผู้สอนสังเกตพฤติกรรม และบันทึกความคิดเห็นของนักเรียนในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม

ภาพประกอบ 13 ผลงานนักเรียนกิจกรรมเกมส์บันไดงู

รายละเอียดของกิจกรรม

กิจกรรมเกมส์บันไดงูนี้ นักเรียนแต่ละคนได้ร่วมกันออกแบบเกมส์เป็นกลุ่ม ระหว่างการทำงาน นักเรียนแต่ละคนได้แสดงความสามารถทางศิลปะ และแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติส่วนตัวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหลายๆ ประการในสถานศึกษาร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม ในบางทีก็มีการพูดคุยระหว่างกลุ่มด้วยความมีอิสระทางความคิดโดยผ่านกระบวนการกลุ่มนี้จะทำให้นักเรียนได้มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และสร้างผลงานทางศิลปะที่ได้รับการยอมรับของกลุ่มออกมาอย่างน่าสนใจทีเดียว

กิจกรรมที่ 5

วันที่

เวลา

เกมส์บันไดงู : งานกลุ่ม

มาคราวนี้นักเรียนทุกคนต้องฝึกหัดทำงานกลุ่มกันแล้วจ้ะ ... ก่อนอื่นนักเรียนจัดกลุ่มกับเพื่อนข้าง ๆ เป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน เราจะมาช่วยกันประดิษฐ์หรือออกแบบเกมส์สนุก ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียนของเรากัน เป็นเกมส์บันไดงู ที่มีการเดินหมากตั้งแต่ 1 จนถึง 50 แต่จะมีการออกแบบงูด้วย แต่นักเรียนอย่าลืมออกแบบช่องหมายเลข 1 จนถึง 50 ให้สนุกสนานตามจินตนาการนะ แต่ต้องมีความสวยงามด้วยจ้ะ

กลุ่มของฉันมีสมาชิกในกลุ่ม คน กลุ่มของเรามีชื่อกลุ่มว่า

.....

มีความหมายว่า

เกมส์บันไดงูมีชื่อเกมส์ว่า

มีรายละเอียดดังนี้

.....

ลงชื่อ 1.

2.

3.

สมาชิกกลุ่ม

หมายเหตุ : สักดาหน้า เราจะมาช่วยกันออกแบบ “เสื้อกีฬาของเรา” กันนะ
เป็นงานเดี่ยว ดังนั้นให้นักเรียนแต่ละคนเตรียมออกแบบเสื้อกีฬาของ
โรงเรียนไว้ล่วงหน้าก็ได้

กิจกรรมที่ 6

เรื่อง เสื้อกีฬาของเรา

ภาพประกอบ 14 ผลงานของเด็กชายแบงค์ อายุ 12 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนด้านโรงเรียน - การศึกษา โดยการปฏิบัติและเรียนรู้จากกิจกรรมการประกวดการออกแบบเสื้อกีฬาสีของโรงเรียน ซึ่งเป็นการพัฒนาทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับโรงเรียน- การศึกษา และการเรียนรู้การออกแบบผลิตภัณฑ์ คือเสื้อกีฬาของโรงเรียน การเลือกสีเสื้อ การออกแบบโลโก้โรงเรียน อีกทั้งการประเมินผลงาน การวิจารณ์ และการตัดสินทางศิลปะ กิจกรรมการออกแบบเสื้อกีฬาของเรา นักเรียนได้ร่วมกันออกแบบตามจินตนาการของแต่ละคนเกี่ยวกับเสื้อกีฬาสีประจำปีการศึกษา ทำให้ นักเรียนได้แสดงความสามารถ และนำเสนอความคิดเห็นที่แปลกใหม่ออกไปจากเสื้อกีฬาสีปีการศึกษาเดิมๆ โดยมีความรู้หรือองค์ประกอบของศิลปะและการตลาดเข้ามาสนับสนุนเพื่อเสริมให้ผลงานการออกแบบนั้นๆ มีคุณค่าตามความคิด จินตนาการ และปรากฏออกมาเป็นผลสำเร็จรูป ตามที่วางแผนเอาไว้ตั้งแต่นั้นอีกด้วย

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองในด้านโรงเรียน - การศึกษา
2. พัฒนาการเรียนรู้การออกแบบผลิตภัณฑ์

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษแข็ง 100 ปอนด์ หรือกระดาษสี
2. อุปกรณ์ระบายสี หรืออุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

การดำเนินกิจกรรม

1. ผู้สอนนำสู่กิจกรรมกีฬาสีของโรงเรียน โดยมีตัวอย่างเสื้อกีฬาสีที่แล้วมาให้ให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง มีรูปภาพประกอบกิจกรรมต่างๆ ในวันกีฬาสีด้วย ให้นักเรียนช่วยกันส่งเรื่อง และบรรยายภาพในวันงานกีฬาสีร่วมกันในห้อง
2. ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสื้อกีฬาสีที่แล้วๆ มา ว่าชอบมากหรือชอบน้อยแตกต่างกันอย่างไร และต่อมาให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสื้อกีฬาสีในปีการศึกษาที่จะถึงนี้ว่าต้องการให้ออกมาเป็นรูปร่างหน้าตาอย่างไร
3. ผู้สอนแจกกระดาษ และอุปกรณ์สำหรับออกแบบเสื้อกีฬาสีของโรงเรียนให้นักเรียนแต่ละคนได้ปฏิบัติจริง ให้สำเร็จเป็นผลงานที่พึงพอใจ ภายในเวลาเรียนที่กำหนด

การสรุปกิจกรรม

1. ผู้สอนเป็นกรรมการในการประเมินผลงานร่วมกันกับสมาชิกภายในห้องเรียนโดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ ได้ตามอรรถาธิบาย
2. ผู้สอนสังเกตพฤติกรรม และบันทึกความคิดเห็นของนักเรียนในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม

ภาพประกอบ 15 ผลงานนักเรียนกิจกรรมเสื้อกีฬาของเรา

รายละเอียดของกิจกรรม

ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวความคิดการออกแบบเสื้อกีฬาสีของเรา นักเรียนมีการพูดคุยย้อนหลังถึงข้อดีและข้อเสีย หรือความไม่ชอบและความชอบของเสื้อกีฬาสีปีการศึกษาที่แล้ว นำมาพูดคุยถึงข้อเพิ่มเติมที่ต้องการแก้ไขปรับปรุงกันก่อนการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้สอนสามารถแนะนำได้ถึงองค์ประกอบของการออกแบบเสื้อกีฬาสีปีการศึกษานี้ได้ใกล้เคียงกับความต้องการจริงมากขึ้น นักเรียนชอบใจมากที่ความชอบและไม่ชอบของพวกเขาเริ่มมีกติกาหรือความคิดเห็นที่เป็นกลางมากขึ้น ซึ่งความคิดเห็นเหล่านี้ส่งผลให้ได้ผลงานเสื้อกีฬาสีปีการศึกษาปัจจุบันนี้ที่เป็นที่น่าพึงพอใจของนักเรียนทุกคน

กิจกรรมที่ 6

วันที่
เวลา

เสื่อกีฬาของเรา : งานเดี่ยว

สมมุติว่านักเรียนเป็นผู้ชนะการประกวดการออกแบบ “เสื่อกีฬาของโรงเรียน” ประจำปีการศึกษา 2546 นี้ แบบและสีของเสื่อกีฬาของนักเรียนจะเป็นอย่างไร ?.... นักเรียนออกแบบให้ครูและเพื่อน ๆ ทุกคนได้ดูด้วยได้ไหมคะ ? ขั้นตอนการออกแบบก็ไม่มีอะไรยาก

1. นักเรียนจะใช้สีอะไรเป็นสี
2. นักเรียนจะออกแบบให้เป็นเสื่อที่เช็ด หรือ โปโลเช็ดก็ได้
3. โลโก้หรือตราประจำสี หรือตราประจำโรงเรียนของนักเรียนจะติดไว้ตรงไหนของเสื่อกีฬาดี
4. สุดท้ายนักเรียนคิดว่าเสื่อกีฬาที่นักเรียนออกแบบนั้นจะมีราคาเท่าไรดีคะ?

โรงเรียนของเรามีชื่อว่า
ฉันชื่อ นามสกุล ชื่อเล่น
ปัจจุบันกำลังเรียนอยู่ชั้น ของโรงเรียน
คุณครูประจำชั้นชื่อ
ฉันรักโรงเรียนของเราเพราะ
โรงเรียนของเราดีกว่าโรงเรียนอื่น ๆ มากมาย เช่น
และ

ลงชื่อ
โรงเรียน

หมายเหตุ ! สัปดาห์หน้า เตรียมพบกับกิจกรรม “ลูกโป่งสวรรค์ของฝาก” นักเรียนอย่าลืมเตรียมอุปกรณ์ตกแต่ง มาจากบ้านเหมือนเดิมด้วยล่ะ **อย่าลืม !**

กิจกรรมที่ 7

เรื่อง ลูกโป่งสวรรค์ของฝาก

ภาพประกอบ 16 ผลงานของเด็กหญิงเนย อายุ 10 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนด้านทางบ้าน - พ่อแม่ โดยการปฏิบัติและเรียนรู้จากกิจกรรมลูกโป่งสวรรค์ของฝากร่วมกันกับเพื่อนคู่หู ซึ่งเป็นการพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับทางบ้าน-พ่อแม่ และการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะเป็นคู่ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน กิจกรรมลูกโป่งสวรรค์ของฝากนี้ นักเรียนจะได้ใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับการออกแบบลูกโป่งสวรรค์ที่นักเรียนซื้อมาฝาก ภาพลูกโป่งสวรรค์มีพื้นที่จำกัดในการวาดภาพลูกโป่ง ดังนั้นนักเรียนจะต้องแบ่งปันจำนวนลูกโป่งออกเป็น 2 ครอบครัวเท่าๆ กัน และจะเรียงลำดับความสำคัญของบุคคลภายในครอบครัวที่นักเรียนจะซื้อลูกโป่งสวรรค์มาฝาก ทำให้แทบจะมีพื้นที่ว่างให้วาดลูกโป่งสวรรค์สำหรับเป็นของฝากแทบจะไม่พอตามความต้องการของนักเรียน

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้านทางบ้าน - พ่อแม่
2. พัฒนาการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะร่วมกันกับเพื่อน

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษแข็ง 100 ปอนด์ หรือกระดาษสี
2. อุปกรณ์ระบายสี หรืออุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

การดำเนินกิจกรรม

1. ผู้สอนนำสู่กิจกรรมการไปเที่ยวกับเพื่อนคู่หู นักเรียนเคยไปเที่ยวกับเพื่อนๆ ที่ไหนบ้าง ชอบและสนุกสนานอย่างไร ขากลับจากไปเที่ยว นักเรียนกับเพื่อนตกลงกันว่าซื้อลูกโป่งสวรรค์มาฝากคนในครอบครัวนักเรียนและครอบครัวของเพื่อนด้วย
2. ให้นักเรียนจับคู่ทำงานศิลปะกับเพื่อนในชั้นเรียน ช่วยกันจินตนาการว่า จะซื้อลูกโป่งสวรรค์มาฝากใครบ้าง หน้าตารูปร่างของลูกโป่งสวรรค์เป็นอย่างไรบ้าง นักเรียนและเพื่อนมีอิสระในการเลือกสรรค์และจินตนาการเต็มที่ร่วมกัน
3. ผู้สอนมีรูปภาพและลูกโป่งสวรรค์แบบต่างๆ ที่หลากหลายมาเสริมจินตนาการให้เด็กนักเรียนในชั้นเรียนด้วย

การสรุปกิจกรรม

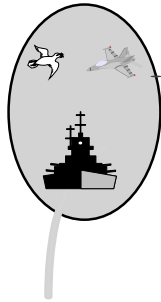
1. เมื่อนักเรียนปฏิบัติงานศิลปะเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนและเพื่อนในกลุ่มนำภาพลูกโป่งสวรรค์ที่สำเร็จแล้วนั้นมาส่งหน้าห้องที่ละคู่ พร้อมกับอธิบายว่า ซื้อลูกโป่งสวรรค์มาฝากใครบ้าง เหตุผลเพราะอะไร
2. ในขณะเดียวกันกับที่นักเรียนอธิบาย เพื่อนๆ ในห้องเรียนอาจช่วยกันฟังและออกความคิดเห็นด้วย

ภาพประกอบ 17 ผลงานนักเรียนกิจกรรมลูกโป่งสวรรค์ของฝาก

รายละเอียดของกิจกรรม

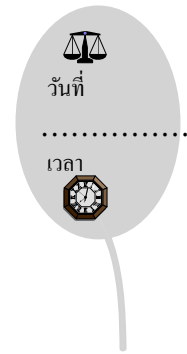
จากการปฏิบัติกิจกรรมลูกโป่งสวรรค์ของฝากนี้ นักเรียนและเพื่อนคู่หูแบ่งจำนวนลูกโป่งสวรรค์ที่จะซื้อฝากบุคคลในครอบครัวของนักเรียนแต่ละคนกันก่อนที่จะลำดับความสำคัญของบุคคลที่จะซื้อลูกโป่งสวรรค์ไปฝาก ระหว่างการทำงานก็พูดคุยกันไประหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน แต่ผลสรุปจะคล้ายๆ กันคือ มีพื้นที่สำหรับวาดลูกโป่งไม่พอเพียงกับจำนวนความต้องการของลูกโป่งสวรรค์ที่ต้องการซื้อไปฝากบุคคลในบ้านของนักเรียนแต่ละคน บางคนก็ขอกระดาษไปวาดเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ครบตามความต้องการ

กิจกรรมที่ 7

กิจกรรมที่ 7

ลูกโป่งสวรรค์ของฝาก : งานค้

สวัสดีค่ะ... วันนี้นักเรียนจะจับคู่ไปเที่ยวด้วยกันกับเพื่อนค่ะ นักเรียนกับเพื่อนคู่หูของนักเรียนตกลงร่วมกันว่าหากกลับจะซื้อลูกโป่งสวรรค์มาฝากคนในครอบครัวของนักเรียนและครอบครัวของเพื่อนด้วยค่ะคงจะต้องซื้อลูกโป่งสวรรค์หลายลูกแน่นอน จะฝากใครบ้างถึง 2 ครอบครัว และลูกโป่งสวรรค์แบบไหน ? นักเรียนมีอิสระในการเลือกสรรค์และจินตนาการเต็มที่เลยคะ

ตกลงว่านักเรียนจะซื้อลูกโป่งสวรรค์ไปฝากใครบ้าง ? รูปร่างหน้าตาของลูกโป่งเป็นอย่างไร ? ตกแต่งด้วยวัสดุที่หลากหลายอย่างไรตามจินตนาการเต็มที่เลยคะ แต่มีข้อแม้ว่าต้องส่งงานภายในชั่วโมงนี้เลยนะคะ ขอขอบคุณคะ

นักเรียนซื้อลูกโป่งสวรรค์ฝากใครบ้าง ? เพราะอะไร ? หน้าตาของลูกโป่งเป็นอย่างไร ?

1. ฉันซื้อลูกโป่งลูกแรกฝาก เพราะว่า
2. ฉันซื้อลูกโป่งลูกที่สองฝาก เพราะว่า
3. ฉันซื้อลูกโป่งลูกที่สามฝาก เพราะว่า
4. ฉันซื้อลูกโป่งลูกที่สี่ฝาก เพราะว่า
5. ฉันซื้อลูกโป่งลูกที่ห้าฝาก เพราะว่า
6. ฉันซื้อลูกโป่งลูกที่หกฝาก เพราะว่า
7. ฉันซื้อลูกโป่งลูกที่เจ็ดฝาก เพราะว่า
8. ฉันซื้อลูกโป่งลูกที่แปดฝาก เพราะว่า
9. ฉันซื้อลูกโป่งลูกที่เก้าฝาก เพราะว่า
10. ฉันซื้อลูกโป่งลูกที่สิบฝาก เพราะว่า

ลงชื่อ และ

(เพื่อนคู่หู)

หมายเหตุ ! สัปดาห์หน้า เราจะนำขดลวดมาขดเป็นชื่อเล่นของตนเอง และชื่อเล่นของบุคคลในบ้านของนักเรียนกัน นักเรียนเตรียมคิดชื่อเล่นมาไว้ล่วงหน้าได้เลยจะ ...
แล้วเจอกันสัปดาห์หน้านะจ๊ะ
อย่าลืมละ

กิจกรรมที่ 8

เรื่อง ขดลวดชื่อเล่น

ภาพประกอบ 18 ผลงานของเด็กชายต้น อายุ 13 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนด้านทางบ้าน - พ่อแม่ โดยการปฏิบัติและเรียนรู้จากกิจกรรมขดลวดให้เป็นชื่อเล่นของนักเรียนเอง โดยนักเรียนสามารถขดลวดต่อเนื่องกันตลอดไม่มีการหยุดระหว่างตัวอักษร สระ หรือวรรณยุกต์ เพื่อเป็นการพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับทางบ้าน - พ่อแม่ และการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะด้วยการนำลวดมาขดด้วยมือเปล่า กิจกรรมขดลวดชื่อเล่นนี้ นักเรียนจะลำดับความสำคัญของชื่อเล่นของบุคคลในครอบครัว และสร้างผลงานทางศิลปะผ่านการขดลวดอย่างต่อเนื่องและต้องใช้ความพยายามในการใช้นิ้วมือในการขดลวดออกมาให้เป็นชื่อเล่นของบุคคลภายในครอบครัว

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้านทางบ้าน - พ่อแม่
2. พัฒนาการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะด้วยการนำลวดมาขดด้วยมือเปล่า

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษแข็งสำหรับวาดโครงร่าง
2. ลวดกำมะหยี่ หรือลวดอลูมิเนียม

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

การดำเนินกิจกรรม

1. ผู้สอนนำนักเรียนเข้าสู่กิจกรรมขดลวดชื่อเล่น โดยยกตัวอย่างหาชื่อเล่นของบุคคลที่นักเรียนสนใจ หรือชื่นชม นำลวดมาขดด้วยมือเปล่าเป็นการสาธิตให้นักเรียนดูหน้าห้องเรียน ขณะเดียวกันก็มีตัวอย่างลวดที่ขดสำเร็จแล้วมาให้ให้นักเรียนดูหลายๆ แบบ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ผู้สอนแจกกระดาษสำหรับวาดโครงร่างชื่อเล่นของตนเอง ให้นักเรียนแต่ละคนทดลอง ใช้สีเทียนลากในกระดาษขาว โดยสมมติว่าเป็นขดลวด โดยขดลวดจะต้องต่อเนื่องกันตลอด ไม่มีการหยุดระหว่างตัวอักษร สระ และวรรณยุกต์
3. ให้นักเรียนมารับขดลวดจากผู้สอนไปทำการขดตามที่ได้วาดโครงร่างเอาไว้ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การวางแผนการทำงานล่วงหน้า

การสรุปกิจกรรม

1. เมื่อนักเรียนขดลวดเป็นชื่อเล่นของตนเองสำเร็จแล้ว ให้นำมาส่งครูหน้าห้องเรียน พร้อมทั้งอธิบายวิธีทำด้วย แล้วเมื่อนักเรียนชำนาญแล้ว นักเรียนอาจจะขดลวดได้เป็นชื่อของบุคคลภายในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง หรือเพื่อนบ้านได้
2. ผู้สอนสังเกตพฤติกรรม และบันทึกความคิดเห็นของนักเรียนแต่ละคนในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม

ภาพประกอบ 19 ผลงานนักเรียนกิจกรรมขดลวดชื่อเล่น

รายละเอียดของกิจกรรม

ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมขดลวดชื่อเล่นนี้ ในตอนแรกนักเรียนจะยังไม่ชำนาญในการนำลวดมาขดด้วยมือเปล่า แต่เมื่อนักเรียนขดมากขึ้นก็จะชำนาญมากขึ้นทั้งชื่อเล่นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เมื่อได้ผลงานสำเร็จรูปเป็นขดลวดแล้วก็จะภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และสามารถช่วยเหลือเพื่อนๆ และมีการแก้ปัญหาในเรื่องของการขดลวดอย่างไม่มีการหยุดหรือตัดเส้นลวดระหว่างตัวอักษร สระ และวรรณยุกต์อีกด้วย

กิจกรรมที่ 8

วันที่
เวลา

ขุดลวดชื่อเล่น : งานเดี่ยว

สวัสดีค่ะ ! วันนี้นักเรียนจะนำขดลวดมาขดเป็นชื่อเล่นของตนเองกันนะคะ
นักเรียนทราบไหมว่าชื่อเล่นของตนเอง เวลาเราเอาขดลวดมาขดเป็นตัวอักษรและพยัญชนะนั้น
จะต้องต่อเนื่องกันตลอด ไม่มีการหยุดระหว่างตัวอักษร สระ หรือวรรณยุกต์เลย

ฉันมีชื่อจริงว่า นามสกุล มีชื่อเล่นว่า
ที่มาหรือความหมายคือ

คุณพ่อของฉันมีชื่อจริงว่า นามสกุล มีชื่อเล่นว่า
ที่มาหรือความหมายคือ

คุณแม่ของฉันมีชื่อจริงว่า นามสกุล มีชื่อเล่นว่า
ที่มาหรือความหมายคือ

พี่น้องของฉันมีชื่อจริงว่า นามสกุล มีชื่อเล่นว่า
ที่มาหรือความหมายคือ

พี่น้องของฉันมีชื่อจริงว่า นามสกุล มีชื่อเล่นว่า
ที่มาหรือความหมายคือ

พี่น้องของฉันมีชื่อจริงว่า นามสกุล มีชื่อเล่นว่า
ที่มาหรือความหมายคือ

พี่น้องของฉันมีชื่อจริงว่า นามสกุล มีชื่อเล่นว่า
ที่มาหรือความหมายคือ

ลงชื่อจริง นามสกุล
มีชื่อเล่นว่า

หมายเหตุ ! สัปดาห์หน้า เจอกันครั้งสุดท้ายแล้ว เรามาตกแต่งว่าจุกปากกันนะจะ นักเรียน
อย่าลืมเตรียมกระดาษสี และวัสดุตกแต่งเพิ่มเติมแปลก ๆ ดี ๆ มาด้วยละ ...

กิจกรรมที่ 1

เรื่อง ตกแต่งหน้ากาก

ภาพประกอบ 4 ผลงานของเด็กหญิงแจน อายุ 11 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนด้านตนโดยทั่วไป โดยการปฏิบัติและเรียนรู้จากกิจกรรมออกแบบหน้ากากงานแฟนซีร่วมกันเป็นกลุ่มให้สำเร็จภายในชั่วโมงเรียนพร้อมกับเพื่อนทั้งกลุ่ม ซึ่งเป็นการพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับตนโดยทั่วไป และการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะเป็นกลุ่ม กิจกรรมการออกแบบตกแต่งหน้ากากนั้นนักเรียนจะได้ใช้ความคิดและจินตนาการของตนเอง เกิดการค้นพบจากความชอบและความสนุกสนานเมื่อนึกถึงบรรยากาศในงานเลี้ยงหน้ากากแฟนซีเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อนๆ อีกด้วย ระหว่างการปฏิบัติงานศิลปะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ ว่ากลุ่มของตนเองจินตนาการเป็นกลุ่มแฟนซีอะไร ซึ่งหลังจากนั้นนักเรียนแต่ละคนจะมีอิสระในการออกแบบหน้ากากของตนเองเฉพาะที่ชอบมากที่สุดจริงๆ

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้านตนโดยทั่วไป
2. พัฒนาการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะร่วมกันกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษแข็ง 100 ปอนด์ หรือกระดาษสี
2. อุปกรณ์ระบายสี หรืออุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ
3. ที่เจาะรูกระดาษ และหนังสือสำหรับแขวนรูป

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

กิจกรรมที่ 2

เรื่อง ชื่อเล่น ๆ ของฉัน

ภาพประกอบ 6 ผลงานของเด็กหญิงบี อายุ 12 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนด้านตนโดยทั่วไป โดยการปฏิบัติและเรียนรู้จากกิจกรรมออกแบบตัวหนังสือที่สะดวกเป็นชื่อเล่นของตนเอง จะเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาไทยก็ได้ตามความพอใจของตัวนักเรียนเอง อีกทั้งนักเรียนสามารถพัฒนาการการฉีกปะ (collage) จากการฉีกกระดาษและการตกแต่งด้วยสี หรือวัสดุอุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ ตามความพอใจอีกด้วย กิจกรรมชื่อเล่น ๆ ของฉันนี้นักเรียนจะได้ใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับชื่อเล่นของตนเอง จากรายละเอียดของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ชื่อเล่นของบางคนจะยาว บางทีชื่อเล่นของเพื่อนก็จะแปลกๆ ความแตกต่างเหล่านี้ทำให้นักเรียนสนุกสนาน และเรียนรู้ไปในเวลาเดียวกับการปฏิบัติงานศิลปะจากการฉีกกระดาษให้เป็นตัวอักษรตามแบบร่างหรือการออกแบบของตนเอง

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้านตนโดยทั่วไป
2. พัฒนาการฉีกปะกระดาษด้วยมือเปล่า และการตกแต่งด้วยสีหรือวัสดุอื่นๆ ตามความพอใจ

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษแข็ง 100 ปอนด์ หรือกระดาษสี
2. อุปกรณ์ระบายสี หรืออุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิचारณ์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

กิจกรรมที่ 4

เรื่อง กรอบรูปเพื่อนรัก

ภาพประกอบ 10 ผลงานของเด็กชายฟ้า อายุ 13 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนในด้านสังคม - เพื่อน โดยการปฏิบัติและเรียนรู้จากกิจกรรมออกแบบกรอบรูปให้เพื่อน และตกแต่งให้ได้ผลงานสำเร็จรูปในชั่วโมงเรียน ซึ่งเป็นการพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับเพื่อน และพัฒนาการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะควบคู่กันไปด้วย จากกิจกรรมกรอบรูปเพื่อนรักนี้ นักเรียนจะมีเพื่อนที่ตนเองวางแผนว่าจะออกแบบกรอบรูปและตกแต่งให้เอาไว้ในใจอย่างน้อย 1 – 2 คน ทำให้จิตใจรู้สึกอบอุ่นด้วยมิตรภาพของเพื่อน และเมื่อตกแต่งได้ผลงานกรอบรูปให้เพื่อนจนสำเร็จ กระบวนการของการทำงานตั้งแต่ออกแบบวางแผนการทำงานคร่าวๆ จนสำเร็จออกมาเป็นผลงานสำเร็จรูป ทำให้จิตใจจดจ่อเกี่ยวกับเพื่อนคนที่นักเรียนจะออกแบบกรอบรูปให้

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้านสังคม - เพื่อน
2. พัฒนาการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานศิลปะออกแบบและตกแต่ง

วัสดุอุปกรณ์

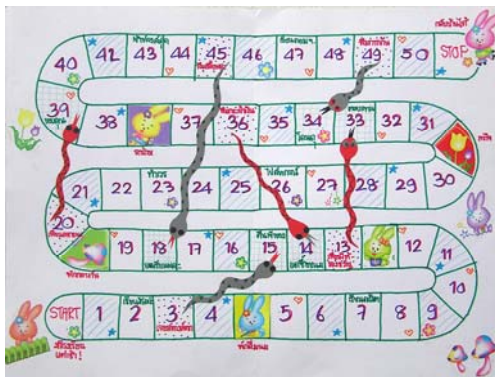
1. กระดาษแข็ง 100 ปอนด์ หรือกระดาษสี
2. อุปกรณ์ระบายสี หรืออุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ
3. กระดาษพลาสติกใส และกาว

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

กิจกรรมที่ 5

เรื่อง เกมส์บันไดงู

ภาพประกอบ 12 ผลงานของเด็กหญิงฝ้าย อายุ 11 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนในด้านโรงเรียน - การศึกษา โดยการปฏิบัติและเรียนรู้จากกิจกรรมออกแบบเกมส์บันไดงูร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยเกมส์บันไดงูที่นักเรียนออกแบบร่วมกันจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับโรงเรียน ความจินตนาการของนักเรียนในกลุ่ม และนักเรียนในกลุ่มจะช่วยกันตกแต่งด้วยสี หรือวัสดุอุปกรณ์อื่นๆ ตามความพึงพอใจ กิจกรรมเกมส์บันไดงูนี้ นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มจะได้ร่วมกันออกแบบเกมส์ โดยมีแนวความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาภายในโรงเรียนที่ประกอบด้วยอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ต่างๆ รวมทั้งเพื่อนในห้องเรียน หรือเรียกได้ว่าเป็นสิ่งแวดล้อมหลายๆประการในสถานศึกษา กระบวนการทำงานทางศิลปะและการแสดงความคิดเห็นจะประสานกับการพูดคุยระหว่างการทำงานกลุ่มร่วมกัน จะทำให้เด็กนักเรียนได้ปลดปล่อยและผ่อนคลายได้อย่างดี

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนในด้านโรงเรียน - การศึกษา
2. พัฒนาการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษขาว 100 ปอนด์ หรือกระดาษสี
2. อุปกรณ์ระบายสี หรืออุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิचारณ์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

กิจกรรมที่ 6

เรื่อง เสื้อกีฬาของเรา

ภาพประกอบ 14 ผลงานของเด็กชายแบงค์ อายุ 12 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนด้านโรงเรียน - การศึกษา โดยการปฏิบัติและเรียนรู้ จากกิจกรรมการประกวดการออกแบบเสื้อกีฬาสีของโรงเรียน ซึ่งเป็นการพัฒนาทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับโรงเรียน- การศึกษา และการเรียนรู้การออกแบบผลิตภัณฑ์ คือเสื้อกีฬาสีของโรงเรียน การเลือกสีเสื้อ การออกแบบโลโก้โรงเรียน อีกทั้งการประเมินผลงาน การวิจารณ์ และการตัดสินทางศิลปะ กิจกรรมการออกแบบเสื้อกีฬาของเรา นี้ นักเรียนได้ร่วมกันออกแบบตามจินตนาการของแต่ละคนเกี่ยวกับเสื้อกีฬาสีประจำปีการศึกษา ทำให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ และนำเสนอความคิดเห็นที่แปลกใหม่ออกไปจากเสื้อกีฬาสีปีการศึกษาเดิมๆ โดยมีความรู้หรือองค์ประกอบของศิลปะและการตลาดเข้ามาสนับสนุนเพื่อเสริมให้ผลงานการออกแบบนั้นๆ มีคุณค่าตามความคิด จินตนาการ และปรากฏออกมาเป็นผลสำเร็จรูป ตามที่วางแผนเอาไว้ตั้งแต่ต้นอีกด้วย

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองในด้านโรงเรียน - การศึกษา
2. พัฒนาการเรียนรู้การออกแบบผลิตภัณฑ์

กิจกรรมที่ 7

เรื่อง

ลูกโป่งสวรรค์ของฝาก

ภาพประกอบ 16 ผลงานของเด็กหญิงเนย อายุ 10 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนด้านทางบ้าน - พ่อแม่ โดยการปฏิบัติและเรียนรู้จาก กิจกรรมลูกโป่งสวรรค์ของฝากร่วมกันกับเพื่อนคู่หู ซึ่งเป็นการพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับทางบ้าน-พ่อแม่ และการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะเป็นคู่ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน กิจกรรมลูกโป่งสวรรค์ของฝากนี้ นักเรียนจะได้ ใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับการออกแบบลูกโป่งสวรรค์ที่นักเรียนซื้อมาฝาก ภาพ ลูกโป่งสวรรค์มีพื้นที่จำกัดในการวาดภาพลูกโป่ง ดังนั้นนักเรียนจะต้องแบ่งปันจำนวนลูกโป่งออกเป็น 2 ครอบครัวเท่าๆ กัน และจะเรียงลำดับความสำคัญของบุคคลภายในครอบครัวที่นักเรียนจะซื้อลูกโป่งสวรรค์มา ฝาก ทำให้แทบจะมีพื้นที่ว่างให้วาดลูกโป่งสวรรค์สำหรับเป็นของฝากแทบจะไม่พอตามความต้องการของ นักเรียน

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้านทางบ้าน - พ่อแม่
2. พัฒนาการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะร่วมกันกับเพื่อน

กิจกรรมที่ 8

เรื่อง ขดลวดชื่อเล่น

ภาพประกอบ 18 ผลงานของเด็กชายต้น อายุ 13 ปี

แนวความคิด

เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนด้านทางบ้าน - พ่อแม่ โดยการใช้วัสดุและเรียนรู้จากกิจกรรมขดลวดให้เป็นชื่อเล่นของตนเอง โดยนักเรียนสามารถขดลวดต่อเนื่องกันตลอดไม่มีการหยุดระหว่างตัวอักษร สระ หรือวรรณยุกต์ เพื่อเป็นการพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับทางบ้าน - พ่อแม่ และการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะด้วยการนำลวดมาขดด้วยมือเปล่า กิจกรรมขดลวดชื่อเล่นนี้ นักเรียนจะลำดับความสำคัญของชื่อเล่นของบุคคลในครอบครัว และสร้างผลงานทางศิลปะผ่านการขดลวดอย่างต่อเนื่องและต้องใช้ความพยายามในการใช้นิ้วมือในการขดลวดออกมาให้เป็นชื่อเล่นของบุคคลภายในครอบครัว

จุดประสงค์

1. พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้านทางบ้าน - พ่อแม่
2. พัฒนาการเรียนรู้การปฏิบัติงานศิลปะด้วยการนำลวดมาขดด้วยมือเปล่า

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษแข็งสำหรับวาดโครงร่าง
2. ลวดกำมะหยี่ หรือลวดอลูมิเนียม

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
2. การร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ และประเมินผลทางศิลปะของนักเรียนร่วมกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ระหว่างก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษา และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ พัฒนา และส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้นำกิจกรรมศิลปศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงที่ได้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมศิลปศึกษามีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ เป็นนักเรียนในโครงการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมสังกัดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีขั้นตอนในการคัดเลือกดังนี้

1. เด็กนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง คือ เป็นนักเรียนในโครงการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมสังกัดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ครูผู้สอนเสนอรายชื่อนักเรียนที่เป็นนักเรียนในโครงการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม สังกัดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยครูผู้สอนพิจารณาขั้นแรกว่าเป็นเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง
3. นำแบบสำรวจเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงไปให้ผู้ปกครองของนักเรียนสำรวจเด็กนักเรียนของตนเอง จากนั้นสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพิ่มเติม
4. เมื่อได้รายชื่อเด็กนักเรียนแล้ว นำแบบสำรวจเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงไปให้ครูสำรวจเด็กนักเรียนของตน จากนั้นจึงสัมภาษณ์ครูผู้สอนเพิ่มเติม

5. นำแบบสำรวจที่ผู้ปกครองและครูผู้สอนตอบแสดงความคิดเห็นมาทบทวน และพิจารณาครั้งสุดท้ายว่าเป็นเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจำนวน 8 คน เพื่อนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมศิลปศึกษา
2. แบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งแปลและปรับปรุงจาก คูเปอร์สมิธ (The Coopersmith Self Esteem Inventory School Form อ้างอิงจาก รัตมี โพนเมืองหล้า, 2543 : 102 – 107)

การดำเนินการทดลอง

1. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนการทดลอง โดยใช้แบบสำรวจความเชื่อมั่นในตนเองที่ดัดแปลงมาจากของคูเปอร์สมิธ (รัตมี โพนเมืองหล้า, 2543 : 102 – 107)
2. ขั้นตอนการทดลอง การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design โดยใช้กิจกรรมศิลปศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง รวมทั้งหมด 8 ครั้ง เป็นเวลาสัปดาห์ๆ ละ 1 ครั้งๆ ละ 1 ชั่วโมง
3. ขั้นหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลองตามแผนที่กำหนดไว้ในตอนต้น ผู้วิจัยทำการทดลองหลังการทดลอง โดยใช้แบบสำรวจ วิธีการทดลอง และวิธีการตรวจสอบให้คะแนนวิธีเดียวกันกับขั้นตอนการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาจำนวนค่าเฉลี่ย และการเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษาก่อนและหลังการทดลอง
2. ศึกษาการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ก่อนและหลังการร่วมทำกิจกรรมศิลปศึกษา โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched Pair Signed-Ranks Test

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา ผลสรุปว่า นักเรียนได้คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน โดยก่อนการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา นักเรียนมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ระหว่าง 21 – 39 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 30.75 และหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา นักเรียนมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเอง ระหว่าง 27 – 42 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 36.63 มีผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาอยู่ระหว่าง 2 - 13 และมีค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนเท่ากับ 5.88 และผลการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปศึกษา

การอภิปรายผลการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา พบว่า

เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมศิลปะศึกษาเป็นกิจกรรมการสอนอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงได้ เพราะว่า กิจกรรมศิลปะศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถทำให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ความคิดและจินตนาการด้วยตนเอง และเกิดการค้นพบความสามารถของตนเอง เป็นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง (Self - Concept) สามารถยอมรับและเข้าใจตนเอง ทำให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น เนื่องมาจากนักเรียนสามารถตัดสินใจของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นักเรียนได้มีการทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมควบคู่กันไปด้วย รู้จักยอมรับซึ่งกันและกัน รู้จักการอดทนและรอคอย ทำให้นักเรียนรู้สึกทำให้นักเรียนได้รับการยอมรับจากสังคมและกลุ่มเพื่อน นอกจากนั้นนักเรียนยังรู้จักทำตัวให้เป็นที่ยอมรับของครอบครัว และทำตนให้ได้รับการยอมรับจากทางโรงเรียน สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนเกิดความพอใจ ความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีทักษะทางสังคมที่ดีขึ้น เป็นบ่อเกิดของการพัฒนาการทางด้านจิตใจของงานศิลปะ และด้วยเหตุที่งานศิลปะเด็กมีความสำคัญ เพราะคือดัชนีตัวแรกที่ยังตรงที่สุดในการชี้วัดภาวะทางใจของเด็ก และทันทีที่เด็กคนหนึ่งได้รู้จักอุปนิสัยใจคอหรือความโน้มเอียงทางด้านจิตใจของตนเอง เขาก็จะมีความสามารถพัฒนาความมีอิสระทางความคิดและการกระทำขึ้นได้ จากการฝึกฝนทางศิลปะนั่นเอง จนกระทั่งเขาได้ค้นพบรูปแบบและความงามด้วยตัวเอง ซึ่งจะเป็นการช่วยเพิ่มความงามแห่งความเป็นมนุษย์อย่างโดดเด่นที่ไม่เหมือนใคร เมื่อเด็กได้มีโอกาสเริ่มทำกิจกรรมการวาดภาพและระบายสีแล้ว เขาจะพบว่ามันสร้างความพอใจได้อย่างมหัศจรรย์ งานศิลปะโดยตัวมันเองสามารถทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจอกภูมิใจ และนับได้ว่าเป็นหนทางเพื่อการบรรลุผลสำเร็จแห่งตนของการเห็นคุณค่าในตนเองทางหนึ่งนั่นเอง

การจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา กระบวนการวางแผน ปฏิบัติ และทบทวน (Plan / Do / Review) ช่วยส่งเสริมให้เด็ก กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย และสามารถวางแผนกิจกรรมของตนเองตามความสนใจ ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นกับเด็ก และการได้รับการสนับสนุนจากครูและเพื่อน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบตัว เมื่อเด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมแต่ละครั้งทำให้เด็กได้รับการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองอันจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ชไวน์ฮาร์ท (Schweinhardt, 1988 : 20) กล่าวว่า การให้เด็กได้ริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระด้วยตนเองช่วยให้เด็กมีโอกาสพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ได้อย่างเต็มที่ การพัฒนาให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองต้องขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่ให้โอกาสเด็กในการเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระ ตามความสนใจของเด็ก มีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมอย่างมีความสุขกับการทำงาน สามารถสรุปทบทวนผลงานที่ได้ทำให้ครูและเพื่อนฟัง ได้รับกำลังใจจากครูและเพื่อนเสมอ จัดบรรยากาศให้เป็นกันเอง และผ่อนคลายจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น

อีกทั้งการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาดังกล่าว ครูควรจัดเตรียมอุปกรณ์หลากหลายให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจ เลือกและทำกิจกรรมจากวัสดุอุปกรณ์ที่นักเรียนสนใจ เป็นการช่วยให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังที่ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 63 – 68) ได้กล่าวว่า การเรียนโดยลงมือปฏิบัติ ทำให้

เกิดความเคยชิน ซึ่งจะกลายเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องทำให้เด็กรักการทำงาน เกิดความขยันหมั่นเพียร และผลงานของงานที่สำเร็จทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ เมื่อพบความสำเร็จอยู่เสมอ จะทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน จะส่งผลให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น การช่วยให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ความเชื่อมั่นในตนเอง การตัดสินใจด้วยตนเอง ความสามารถในการแสดงออก เกิดการพยายามทำงานให้ดีขึ้นและพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง จากการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการดังกล่าว สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ชววินฮาร์ท (Schweinhardt, 1998 : 20) การให้เด็กได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมจากสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายด้วยตนเอง โดยไม่เร่งเวลาในการทำกิจกรรม และครูคอยให้คำแนะนำเมื่อเด็กต้องการ จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

นอกจากกิจกรรมศิลปะที่ใช้ประกอบด้วยเนื้อหาของกิจกรรมที่สอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกันแล้ว ความหลากหลายของสื่อก็มีความสำคัญไม่น้อย ในบางครั้งการขาดทางเลือกเพราะมีข้อจำกัดเรื่องชนิดหรือประเภทของสื่อ อาจกลายเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการของการแสดงออก การเลือกใช้สื่อเป็นเรื่องส่วนบุคคล ไม่ใช่เรื่องที่เป็นไปไม่ได้ที่เด็กจะเริ่มรู้สึกเบื่อเพราะต้องใช้สื่อชนิดเดิมๆ เป็นเวลานาน อาจจะทำให้เด็กเบื่อต่อการทำงานศิลปะ สิ่งเร้าต่อการทำงานลดลง เนื่องจากต้องการความแปลกใหม่ ความเร้าใจ อาจทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเข้าร่วมกิจกรรม เด็กจำเป็นต้องมุ่งมั่นฟันฝ่าการค้นพบสิ่งใหม่ๆ มันเป็นไปได้ที่จะสื่อความหมายประสบการณ์ทุกอย่างผ่านสื่อชนิดเดิมๆ ตลอดเวลา นั่นเป็นเหตุผลข้อหนึ่ง ที่โรงเรียนหรือผู้สอนอาจจะจัดหาสื่อศิลปะที่หลากหลายเสนอแนะเด็กเพื่อเขาจะได้เลือกสื่อชนิดที่เหมาะสมกับความต้องการและอารมณ์ของเขาในการแสดงออกของตนเองในเวลานั้นๆ ซึ่งในกิจกรรมต่างๆ นั้น เราเน้นเพื่อฝึกเกี่ยวกับการแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตัวผู้เรียนเองเป็นจุดสำคัญ เป็นการทำงานโดยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นอิสระในการคิดและการแสดงออกต่างๆ สนุกสนาน ไม่เคร่งเครียด มีบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเอง ยอมรับความคิดของเด็กทุกขั้นตอนไม่วิจารณ์ผลงานของเด็ก ไม่ประเมินความถูกหรือผิดของผลงานเด็ก และไม่นำผลงานของเด็กมาเปรียบเทียบกัน การประเมินผลงานร่วมกันหลังจากจบกิจกรรมในแต่ละครั้งก็มีความสำคัญ เพราะบ่อยครั้งเด็กอาจรู้สึกกดดัน ถ้าครูเป็นผู้ติชมหรือประเมินผลงาน แต่คำวิจารณ์หรือการประเมินผลที่มาจากสมาชิกในกลุ่มจากเพื่อนๆ ในห้องเรียนเดียวกันจะเปรียบเสมือนคำชี้แนะ แม้แต่คำติชมที่รุนแรงจากเพื่อนในกลุ่มก็ไม่ทำให้เด็กเกิดปมด้อยในใจ ถ้าเด็กทุกคนได้นำผลงานของตนเองไปติดแสดงไว้ตามผนังห้องในช่วงสัปดาห์ที่หรือสัปดาห์ที่สุดท้ายของชั่วโมง แล้วให้เด็กทุกคนแสดงความเห็นต่อภาพทุกภาพ คำวิจารณ์หรือคำติชมเหล่านั้นจะส่งผลดีสำหรับเด็กที่จะเข้าใจผลงานศิลปะของตน การเน้นให้เด็กได้ใช้ความคิดความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ใช้จินตนาการอย่างอิสระ พร้อมทั้งคำชมเชยเพื่อเป็นการเสริมแรงให้เด็กเกิดกำลังใจ มีความกล้าในการทำกิจกรรมศิลปะด้วยความภาคภูมิใจ นอกจากนี้การกำหนดหัวข้อที่เด็กสนใจ การแนะนำหรือเสนอแนะหัวข้อสำหรับวาดรูปร่วมกัน ขั้นตอนนี้ครูต้องมีความยืดหยุ่นมาก เพราะไม่ว่าจะเลือกหัวข้ออย่างระมัดระวังและอย่างเป็นประชาธิปไตยมากเพียงใดก็ตาม ในบางครั้งผู้สอนไม่สามารถเคร่งครัดว่าเด็กทุกคนต้องวาดรูปตามหัวข้อเท่านั้น เป็นไปได้มากทีเดียวที่วันนั้นเด็กบางคนจะมีเรื่องราวที่อยากวาดอยู่ในใจเขาแล้ว หลังจากเตรียมความพร้อมเบื้องต้นเพื่อช่วยเด็กในการเลือกหัวข้อสำหรับวันนั้นแล้ว ผู้สอนจะปล่อยให้พวกเขามีอิสระที่จะทำอะไรก็ได้ตามใจปรารถนา เพราะความเคร่งครัดทุกอย่างสามารถทำลายความกระตือรือร้นของเด็กๆ ได้ การที่เด็กสามารถที่จะเลือกสื่อและวัสดุที่เด็กมีความถนัดด้วยตนเองนั้นจะทำให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้นเด็กจะคิดแก้ปัญหาในการทำงานด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้การวิจัยที่ผู้วิจัยทำการเรียนการสอน จึงเป็นการส่งเสริมและพัฒนาด้านต่างๆ ในตัวเด็ก และผู้สอนไม่จำเป็นต้องคอยกระตุ้น

ส่งเสริมการทำกิจกรรมของเด็กตลอดเวลา การสร้างความประทับใจ ความเพลิดเพลินเวลาเรียนหรือทำกิจกรรมนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนจะต้องทำเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ ซึ่งจะเป็นการเสริมแรงให้กับเด็กสนใจและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ดังนั้นการจัดประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับเด็กจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สิ่งที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งคือ เก็บรวบรวมผลงานศิลปะของเด็กๆ นับได้ว่าเป็นกิจวัตรประจำวันที่ต้องทำอย่างเป็นระบบร่วมกันระหว่างครูและเด็ก เพื่อช่วยให้งานของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น เหตุผลก็คือการฝึกเก็บรวบรวมผลงานศิลปะที่เด็กทำขึ้น เริ่มจากงานขีดเขียนชิ้นแรกของเด็ก ครูควรเลือกผลงานที่ถือเป็นตัวแทนของเด็กมาเก็บไว้ในแฟ้มอย่างเป็นระบบ สิ่งนี้จะทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจกับผลงานของตน ช่วยประเมินพัฒนาการกับการเติบโตของเด็ก และเมื่อถึงเวลาอาจช่วยชี้แนะแนวทางในการวางแผนการศึกษาในอนาคตแก่เด็กได้อีกด้วย

ผลจากการทดลองในครั้งนี้ ทำให้เห็นประโยชน์ของกิจกรรมศิลปะศึกษาว่าให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนในเรื่องการฝึกให้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนยอมรับความคิดและการกระทำโดยไม่ยึดถือตนเองเป็นศูนย์กลาง ขณะดำเนินกิจกรรมผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง นักเรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง คิดว่าตนเองมีความสามารถ จึงส่งผลให้เป็นคนที่กล้าคิด กล้าแสดงออก และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กิจกรรมศิลปะศึกษาสามารถเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองได้ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เข้าใจตนเองดีขึ้นและทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า อีกทั้งกิจกรรมศิลปะศึกษานี้ทำให้ผู้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททั้งของตนเองสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ และมีความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานศิลปะ คลายเครียดและลดความคับข้องใจลง รวมทั้งสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างกลุ่มเพื่อนและเสริมสร้างสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจให้ดีขึ้นอีกด้วย

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง โดยการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะศึกษา ดังนี้

1. เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากการสร้างผลงานของตนเองและจากผลงานของเพื่อนนักเรียน
2. ในช่วงสัปดาห์ต้นๆ ของการปฏิบัติกิจกรรม เด็กปฏิบัติกิจกรรมอย่างสนุกสนาน เมื่อหลังการปฏิบัติครั้งที่ 1 เด็กรู้สึกมีความวิตกกังวล เพราะเด็กยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมและผู้สอนดีพอ เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง เด็กเริ่มมีความสุขกับการทำกิจกรรมตามความนึกคิดของตนเอง กล้าเลือก กล้าตัดสินใจ เป็นตัวของตัวเองมากขึ้นตามลำดับ
3. กระบวนการวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน พุดคุยในระหว่างปฏิบัติกิจกรรม และในตอนท้ายของการปฏิบัติกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนในชั้นเรียน
4. เด็กมีพัฒนาทักษะความคิดเพิ่มมากขึ้น สังเกตจากการใช้คำพูดของเด็กในการวิจารณ์ และแสดงความคิดเห็น ใช้คำศัพท์ในวงกว้าง สนทนาเป็นเรื่องราวและซับซ้อนมากขึ้นทางศิลปะ
5. เด็กมีทักษะทางสังคมที่ดีขึ้น มีความรับผิดชอบ และมีวินัยในตนเองมากขึ้น สังเกตได้จากการปฏิบัติกิจกรรม เด็กจะทำงานของตนเองตามที่วางแผนไว้ค่อนข้างตรงต่อเวลา เก็บของเข้าที่ทุกครั้ง รู้จักการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

6. การให้เด็กคิด เลือก และตัดสินใจด้วยตนเอง ทำให้เด็กเกิดความกล้าพูด กล้าแสดงออก เพราะเด็กได้มีความเป็นอิสระ และเกิดความไว้วางใจ

7. เด็กพัฒนาทักษะทางความคิดมากขึ้น ลักษณะการคิดของเด็กจะคิดได้ค่อนข้างรวดเร็ว มีความคิดหลากหลาย มีระบบเป็นขั้นตอน มีศักยภาพในการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

8. เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น พฤติกรรมที่แสดงให้เห็น เช่น กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก แสดงความรู้สึภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ก่อนจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา ควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานและทบทวนมาก่อนล่วงหน้า เด็กควรได้รับการเตรียมตัวและวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะศึกษาที่หลากหลาย

2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรมีการฝึกในเรื่องของศิลปะศึกษา การระดมความคิด การวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน เพื่อถ่ายทอดทักษะให้เด็กด้านการเป็นนักวางแผนที่ดี มีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

3. ครูผู้สอนควรให้โอกาสเด็กในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมอย่างอิสระ ตามความสะดวกและความสนใจของเด็ก ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง อบอุ่นและผ่อนคลาย ให้กำลังใจเสมอ จะทำให้เด็กได้พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น

4. การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรตระหนักเสมอว่าไม่ควรเร่งให้เด็กคิดหรือตอบคำถามของครูให้ได้ เพราะเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน หรือบางครั้งเด็กไม่คุ้นเคยกับกิจกรรม ทำให้เด็กต้องใช้เวลาในการคิดนาน จึงควรให้เวลาเด็กได้คิดตามความเหมาะสม เพื่อให้เด็กรู้สึกไว้วางใจและเกิดความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรศึกษาต่อในเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการทดลองให้เห็นเด่นชัด ว่าส่งผลต่อบุคลิกภาพในแต่ละครั้งของการปฏิบัติกิจกรรมและส่งผลระยะยาวต่อเด็กอย่างไร

2. ควรมีการศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาร่วมกับกิจกรรมประเภทอื่นๆ เช่น กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมการเล่นเสรี กิจกรรมการเคลื่อนไหว กิจกรรมการจำจากการอ่าน หรือเกมส์ การศึกษาอื่นๆ เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองในกิจกรรมที่หลากหลาย

3. ควรศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาว่ามีผลต่อลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอื่นๆ อย่างไร เช่น ความมีระเบียบวินัย ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทักษะทางสังคมอื่นๆ ตลอดจนความรับผิดชอบ และทักษะทางด้านภาษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสุขภาพจิต. (2541). คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กันตรัตน์ ไพรินทร์. (2545). การศึกษาความสามารถในการรู้คิดและการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กออทิสติก โดยใช้กิจกรรมศิลปะ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2533). สู้ชีวิตด้วยจิตวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- _____. (2540). พลังแห่งความเชื่อมั่น. กรุงเทพฯ : ที.พี.พริน จำกัด.
- เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (2542). การจัดการศึกษาแนวใหม่ : การพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คนธรรส รสหวาน. (2539). การพัฒนารูปแบบการสอนแบบกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโครงการนำร่องศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็กและเยาวชน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล. (2532). ผลการจัดโปรแกรมการศึกษาความกล้าแสดงออกต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จารุดี บุญยารมย์. (2541). การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบยืดบุคคล เป็นศูนย์กลางที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของผู้รับการสงเคราะห์ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิรพงษ์ ช่ายเพชร. (2544). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และเจตคติต่อการเรียนของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ จากการสอนโดยวิธีการสอนร่วมแบบครูผู้สอน 1 คน กับครูสอนร่วม 1 คน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นันทนา ภาคบงกช. (2528). สอนให้เด็กคิด และการพัฒนาการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยวัฒน์ วงษ์อาษา. (2539). ผลการฝึกอบรมที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน อ่อนน้อม. (2529). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กสามารถพิเศษ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2535). การสร้างเสริมสมรรถภาพการสอนคณิตศาสตร์ของครูประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุชนี บริพัตร ณ อยุธยา, หม่อม. (2540). เด็กปัญญาเลิศ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.

- นวพร แซ่เลื่อง. (2539). การพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบบูรณาคุณค่าในตัวเด็ก. ปรินทิฟานิช กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุศดี คุ่มบล. (2537). ผลการวัดทักษะการคิดเชิงวิจยในเด็กปัญญาเลิศชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยแบบฝึกทักษะการคิดเชิงวิจยกับการสอนตามแนวคู่มือครู. ปรินทิฟานิช กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประทีน มหาชนธ์. (2536). สอนเด็กให้มีความนับถือตนเอง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2541). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : P.A.ART & PRINTING CO., LTD.
- พรณี ชูทัย. (2528). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : วรุณการพิมพ์.
- มะลิ อุดมภาพ. (2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินทิฟานิช กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัศมี โพนเมืองหล้า. (2543). การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. ปรินทิฟานิช กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลลิตา เหล่าพานิช. (2538). การศึกษาระหว่างแรงจูงใจสัมฤทธิ์ลักษณะทางชีวสังคมและทัศนคติต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินทิฟานิช กศ.ม.(การศึกษาพิเศษ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เลิศ อาพันธ์นะ. (2523). ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กราฟิการ์ต.
- _____. (2532). ศิลปะเด็ก ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- _____. (2535). เทคนิควิธีสอนศิลปะเด็ก. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลมาศ อธิศักดิ์โสภา. (2545). การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถพิเศษด้านความคิดสร้างสรรค์ ที่ได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึก ระดมพลังสมองตามตามแนวคิดของวิลเลียมส์. ปรินทิฟานิช กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิรัตน์ พิชัยไพบูลย์. (2523). ศิลปะในโรงเรียนประถม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2539). ศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรี้นติ้งเฮ้าส์.
- ศรียา นิยมธรรม. (2532). “การสร้างแบบคัดแยกเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง,” ใน รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2535). เด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศรียา นิยมธรรม. และ ประภัสสร นิยมธรรม. (2525). การสอนซ่อมเสริม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.

- สมเจตน์ ไวยาการณ์. (2530). *รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการใช้เหตุผล*. ปรินิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- สมพิศ ไชยกิจ. (2536). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2536). *รายงานการประเมินผลการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2540). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544)*. กรุงเทพฯ : อรรถผลการพิมพ์.
- _____. (2541). *แผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *เก่ง ดี มีสุข : คู่มือให้บริการด้านแนะแนวและจิตวิทยา สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- _____. (2544). *รายงานการวิจัย รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ*. กรุงเทพฯ : รัตนพรชัย.
- _____. (2544). *รายงานการวิจัย รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทักษะความคิดระดับสูง*. กรุงเทพฯ : รัตนพรชัย.
- สถิต ภัทระ. (2535). *ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทน์เอม. (2535). *จิตวิทยาเด็กพิเศษ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุพรรณิ จันทน์วิเศษ. (2539). *การวิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร.
- หม่อมดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา. (2531). *เด็กปัญญาเลิศ*. กรุงเทพฯ : ปานยา.
- _____. (2540). *เด็กปัญญาเลิศ พิมพ์ครั้งที่ 4*. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ แกรมมี่ จำกัด.
- อารี พันธุ์ณี. (2540). *คิดอย่างสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : ดันอ้อแกรมมี่.
- อารี สันทนต์. (2535). *พหุปัญญาและการเรียนแบบร่วมมือ*. กรุงเทพฯ : สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก.
- อุไรวรรณ เลิศสังข์. (3537). *การสร้างเครื่องมือคัดแยกเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุษณีย์ โพธิ์สุข. (2535). "ข้อคิดในเรื่องความเข้าใจเด็กปัญญาเลิศ," ใน *เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ป.
- _____. (2535). "การศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ," ใน *รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ป.
- _____. (2537). *วิธีสอนเด็กปัญญาเลิศ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- อุษณีย์ โพธิ์สุข. (2540). *โรงเรียนจะพัฒนาอัจฉริยภาพเด็กได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็กและเยาวชน.
- _____. (2541). *รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2543). *แผนที่สู่การพัฒนาอัจฉริยภาพเด็ก*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- Clark, Barbara. (1988). *Growing up Gifted : Developing the Potential of Children at Home and at School*. 3rd ed. New York: Merrill.
- Coopersmith, Stanley. (1990). *SEI : Self – Esteem Inventories*. 8th ed. California : Consulting Psychologists Press Inc.
- Davis, Gary A. & Rimm, Sylvia B. (1994). *Education of the Gifted and Talented*. 3rd ed. Boston : Allyn and Bason.
- Davis, Hilarie Bryce. (1987). *Self Concept Profiles of Gifted and Underachievers*. New York: The University of Rochester.
- Guilford, J.P. and Hoepfner, Ralph. (1971). *The Analysis of Intelligence*. New York : McGraw – Hill Book Company.
- Gurney, Peter W. (1998). *Self-Esteem in Children with Special Educational Need*. London : Routledge.
- Howey, Aimee, Howley B. & Pendarvis D. (1986). *Teaching Gifted Children Principles and Strategies*. Boston : Little, Brown and Company.
- Renzulli, J.S. (1977). *The Enrichment Triad Model : A Guide for Developing Defensible Programs for The Gifted and Talented*. Wethersfield, Connecticut : Creativity Learning Press.
- The New Encyclopedia Britannica Vol.5*. (1985). Chicago : Encyclopedia, Inc.
- Thomasson, Rebecca D. (1988, April). "The Relation of Training in Spatial Perception Arithmetic Similarities, Logic, and Memory of Symbolic Units Skills to Delayed Mathematics Achievement of Female and Male Gifted Students," *Dissertation Abstracts International*. 48(10) : 2567 – A.
- Zitarelli, Kenneth J. (1990, April). "The Design, Implementation, and Effects of a Problem – Solving Curriculum upon gifted Fourth and Fifth – Grade Children (Fourth – Grade)," *Dissertation Abstracts International*. 50(10) : 3153 – A.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางพวงชมพู อร่ามกุล
วันเดือนปีเกิด	8 กันยายน 2506
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	49/65 ซอยท่านผู้หญิงพหลฯ ถ.งามวงศ์วาน ลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2527	คบ. (ศิลปศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2549	กศ.ม. (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ